

**ÚRAD LOGISTICKÉHO ZABEZPEČENIA
OZBROJENÝCH SÍL SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

BULL-13-8

BULLETIN Č. 8

**ZÁKLADŇA
STACIONÁRNYCH KOMUNIKAČNÝCH
A INFORMAČNÝCH SYSTÉMOV**

TRENČÍN 2015

Redakčná rada:

Predseda:	gen. mjr.	Ing.	Pavel	MACKO CSC.
Podpredseda:	plk. gšt.	Ing.	Ján	ŽARNOVICKÝ
Výkonná podpredsedníčka:		Dr.	Ľudmila	LUKÁČIKOVÁ
Sekretár:			Adriana	ORAVCOVÁ
Členovia:	brig. gen.	Ing.	Juraj	KRIŠTOFOVIČ
	pplk.	Ing.	Peter	DOLINAY
	pplk.	Mgr.	Peter	ŠURAB
	pplk.	Ing.	Štefan	VIGLASKÝ
	kpt.	Ing.	Miroslav	ZABADAL
	kpt.	Ing.	Ján	POLÁČEK
	kpt.	Ing.	Marcel	NYÁRJAS
	kpt.	Ing.	Marián	BALAJ
	npor.	Ing.	Štefan	BORŽENSKÝ
	nrtm.	PhDr.	Katarína	MAJERČÍKOVÁ, PhD.
	prof. doc.	Ing.	Peter	DROPPA, PhD.
		Ing.	Jozef	PŠENÁK
		Ing.	Ladislav	MARKÓ
		Ing.	Jozef	KYSELICA
		Ing.	Peter	MATEJ
		Ing.	Stanislav	TŘETINA
		Mgr.	Ján	SIVÁK
		Ing.	Ľubomír	MÍČO

Redakčná rada ZaSKIS:

Predseda:	pplk.	Ing.	Albert	VAJÁNYI
Členovia:	kpt.	Ing.	Otakar	HRABÁK
	z.	Ing.	Michal	MARTINÍK
	mjr.	Ing.	Juraj	HUDÁK
	mjr.	Ing.	Ján	ŠIKO
	mjr.	Ing.	Rastislav	PORUBAN
	kpt.	Ing.	Vladimír	KRIŽKO
	čat.		Katarína	POHORELCOVÁ
	rtm.		Richard	DOBIÁŠ

Kontaktná adresa:

Úrad logistickeho zabezpečenia OS SR
 Bulletinová služba
 Smetanova 6
 911 49 Trenčín

Telefón: 0960 33 11 53, 0960 33 11 54
 E-mail: bulletin@mil.sk

ÚRAD LOGISTICKÉHO ZABEZPEČENIA OZBROJENÝCH SÍL SLOVENSKEJ REPUBLIKY

BULL-13-8

BULLETIN Č. 8 ÚRADU LOGISTICKÉHO ZABEZPEČENIA OZBROJENÝCH SÍL SR

(Pre potreby rezortu MO SR)

**Základňa stacionárnych komunikačných
a informačných systémov**

TRENČÍN 2015

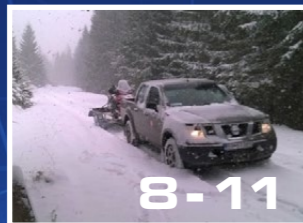

plukovník Ing. Ľubomír GACKO
veliteľ Základne stacionárnych KIS
od 10. decembra 2011
do 17. septembra 2015

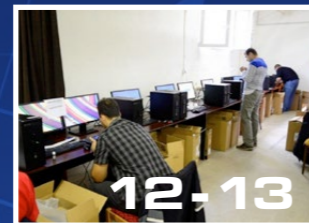
OBSAH

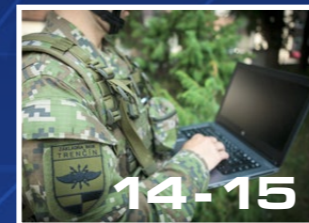
4-7
**PÔSOBNOSŤ
A ZODPOVEDNOSŤ
ZaSKIS TRENČÍN**

8-11
PRÁCA V REGIÓNOCH

12-13
**OBMENA
VÝPOČTOVEJ TECHNIKY**

14-15
**MOBILNÉ SLUŽBY
INAK**

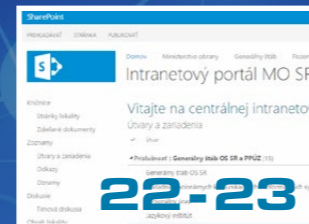
16-18
**PODPORA
POUŽÍVATEĽOV
SLUŽIEB KIS**

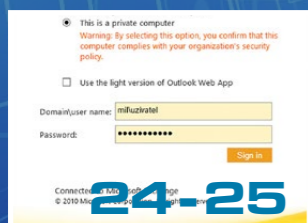
19
**DOZORNÝ RIADENIA
A PREVÁDZKY KIS
(DRKIS)**

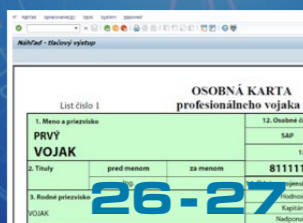
20-21
**NATO
SOFTVÉROVÉ
NÁSTROJE**

22-23
**SHAREPOINT
SERVER 2013**

24-25
DOMÉNA MIL

26-27
**INTEGROVANÝ
INFORMAČNÝ SYSTÉM
(IIS)**

28-37
**BEZ SPOJENIA
NIET VELENIA**

38-39
**KYBERNETICKÁ
OBRANA**

40-41
**BEZPEČNOSŤ
PRACOVNÝCH STANIČ**

41
**BEZPEČNÁ MOBILNÁ
PRACOVNÁ STANICA
- BMPS**

42
**ELEKTRONICKÝ
PODPIS A FORMÁLNA
POŠTA**

43
INÉ AKTIVITY ZASKIS

Vážení čitatelia,

po siedmych rokoch, kedy vyšiel bulletin o Spojovacom veliteľstve, sa Vám opäť dostáva do rúk bulletin zaoberajúci sa útvaram poskytujúcim služby komunikačných a informačných systémov. Základňa stacionárnych komunikačných a informačných systémov (ZaSKIS), oslavujúca svoje 6. výročie, sa stala následníckym útvaram spojovacieho veliteľstva dňa 1. 7. 2009

Už zmena názvu „spojovacie“ na „komunikačné a informačné systémy“ predikovala, že budúcnosť napriek známemu sloganu „bez spojenia niet velenia“, nebude už len o spojení, ale aj o získavaní, spracovaní, analýze, poskytovaní a zdieľaní informácií v reálnom čase. Postupne tak ako sme implementovali a prevádzkovali nové informačné systémy a služby, tak sa aj začal udomáčať nový pojem „kisáci“.

Počas relatívne krátkej existencie sme napredovali v rozvoji spôsobilostí, podarilo sa nám optimalizovať služby, vybudovať datové centrum, stabilizovať systémy, zásadne znížiť náklady na prevádzku systémov a technológií pri dodržaní stratégie „modernizuj a šetri“.

Jednou z nových kľúčových spôsobilostí ZaSKIS, ktorou sa môžeme pochváliť, je budovanie spôsobilosti kybernetickej obrany - CSIRT.MIL. Za pomerne krátke obdobie sa nám podarilo z našich vlastných radov vytvoriť jadro tímu, ktoré sa aktívne, robiac dobre meno nášmu rezortu, zúčastňuje viacerých prestížnych cvičení v oblasti CYBER Defence ako napr. Locked Shield, NATO Cyber Coalition. Nutnosť akceptácie kybernetických hrozieb a zamerania sa na rozvoj spôsobilosti kybernetickej obrany potvrdilo aj NATO zaradením kybernetických útokov ako útoky na krajiny NATO podľa „článku 5 Washingtonskej zmluvy, ktorý ukladá povinnosť členským štátom poskytnúť pomoc svojim spojencom v prípade útoku.“

Napriek tomu, že ZaSKIS má vo svojom názve „stacionárne ...“, poskytujeme podporu všetkým cvičeniam organizovaných na území Slovenskej republiky, zabezpečujeme služby pre naše jednotky v operáciách, zahraničných pracoviskách a stálym misiám pri NATO a EU.

Nachádzame sa v období rapidnej informatizácie spoločností a štátov, technologického rozmachu v oblasti zbraňových systémov využívajúcich informačné a komunikačné technológie. Keď pred pár rokmi použitie dronov, UAV a iných technológií bolo skôr fikciou, v súčasnosti a v blízkej budúcnosti ich význam narastá, čím vznikajú nové možnosti vedenia operácií, na druhej strane aj nové hrozby, ktorým bude čoraz ťažšie čeliť bez držania kroku s modernizáciou. Oblasť cyber (kybernetiky) sa stáva novou vojnovou dimenziou, kybernetický útok môže spôsobiť omnoho rozsiahlejšie škody ako konvenčný útok, môže paralyzovať kritickú infraštruktúru a ochromiť fungovanie základných funkcií štátu.

Z uvedených dôvodov oblasť KIS už nie je len „podpora“, ale plynule prechádza aj do oblasti „bojových činností“ a v blízkej budúcnosti si budeme musieť zvyknúť na nový fenomén „cyber bojovník“, ktorý sa bude vymykať klasickému chápaniu bojovníka.

Informatika nie je len o technológiách, ale hlavne o ľuďoch. Vážim si, že v dobe kedy finančné ohodnotenie informatikov v civilnom sektore zásadne prevyšuje hodnotenie profesionálnych vojakov, náš útvár disponuje množstvom špičkových špecialistov, pre ktorých je služba v prospech ozbrojených síl stále poslaním. Ak však chceme v budúcnosti udržať kvalitný IT personál, je nevyhnutné vytvoriť mechanizmy stabilizačných benefitov.

Na rozdiel od väčšiny útvarov, ktoré sa pripravujú na použitie v krízovom manažmente, my sa riadime a fungujeme v súlade so sloganom: „Každý deň je pre nás dňom nasadenia.“ Len pre laické posúdenie uvádzam štatistické údaje, počas čítania tohto úvodného slova sa udialo:

Našími nosnými systémami sa prenieslo 771 072 MB údajov.

V našich centrálnych systémoch sa spracovalo 120 000 MB údajov.

V dátovom centre sme prijali a vyslali spolu 1 920 000 paketov (ucelených blokov informácií).

Odzrážili sme 5 internetových útokov na našu sieť.

Vážení čitatelia,

dúfam, že tento bulletin bude zaujímavým čítaním a obohatí vaše vedomosti o činnosti nášho vysoko špecializovaného útvaru.

plk. Ing. Ľubomír GACKO
veliteľ Základne stacionárnych KIS od 10. decembra 2011
do 17. septembra 2015

Od 1. októbra 2015 je novým veliteľom Základne stacionárnych KIS plk. Ing. Peter Schvarbacher.

PÔSOBNOSŤ A ZODPOVEDNOSŤ ZaSKIS V TRENČÍNE

Poslaním Základne stacionárnych komunikačných a informačných systémov (ZaSKIS) je zabezpečiť bezpečnú a kontinuálnu prevádzku stacionárnych komunikačných a informačných technológií (KIT) a komunikačných a informačných služieb (KIS) v 48 lokalitách rezortu obrany SR

- Primárnym cieľom ZaSKIS je zabezpečovať primeranú bezpečnosť a prevádzku informačných systémov a pri tom analyzovať, plánovať, implementovať, kontrolovať, definovať a zavádzať zmeny.
- Sekundárnym cieľom je zabezpečiť kontinuitu prevádzky KIT a KIS formou manažmentu rizík (schválené plánované alebo neplánované prerušenie kontinuity, ako riešenie požiadaviek riadenia bezpečnosti, potrebných na nasadenie schválenej zmeny s cieľom minimalizovať dopady existujúceho rizika).
- Zabezpečenie kontinuity sa realizuje procesmi manažmentu udalostí, incidentov a problémov, znalostným manažmentom, riadením zmien, manažmentom aktív služieb a konfiguračným manažmentom, manažment úrovne služieb, katalógom služieb, funkciami Service Desk a Control Desk. V prípade nutnosti obmedzenia kontinuity sa využíva proces riadenia zmien.

- Zabezpečenie kontinuity prevádzky sa realizuje proaktívne s cieľom predchádzať neriadenému a nekontrolovateľnému vzniku neplánovaných výpadkov technológií, systémov a služieb KIS, vzniku udalostí, incidentov a problémov s dopadom na používateľov rezortu.

Vnútročné členenie ZaSKIS:

- Velenie
- Štáb a odborné orgány

Vnútročné členenie štábu:

- Skupinu personálnej podpory (SkPePo),
- Operačné oddelenie,
- Oddelenie logistiky,
- Finančno ekonomickú službu (FES),
- Obsluhu K-218
- Dozornú a strážnu službu (DaSS)

Členenie odborných orgánov:

- Odpor podpory KIS, ktorý riadi regionálne úseky KIS (RÚ KIS) západ, juh, stred a východ
- Odbor služieb KIS,
- Odbor infraštruktúry KIS,
- Odbor informačných systémov,
- Odbor informačnej bezpečnosti.

ZaSKIS neustále v nasadení

Hlavnou úlohou príslušníkov ZaSKIS je predovšetkým zabezpečiť služby používateľom v oblasti informačných a komunikačných technológií a zároveň vykonávať všetky úlohy, ktoré plní štandardný vojenský útvar OS SR. Preto môžeme povedať, že ZaSKIS nie je v nasadení len na neustále poskytovanie služieb, ale aj na plnenie si vojenských povinností útvaru.

História vzniku ZaSKIS.

Samostatný útvar vznikol 1. júla 2009. Prvým veliteľom útvaru bol plk. Ing. Štefan SLOVÁK (do roku 2011), jeho nástupcom sa stal plk. Ing. Ľubomír GACKO. Od 1. októbra 2015 je veliteľom ZaSKIS plk. Ing. Peter Schvarcbacher.

Po vzniku SR Ozbrojené sily Slovenskej republiky prešli zložitým transformačným a reformným procesom.

Vytvorením Generálneho štábu Armády SR 1. septembra 1994 a operačných stupňov velenia sa vytvorila pružnejšia organizačná štruktúra Armády SR.

Súčasťou Armády SR boli štruktúry, ktoré zabezpečovali komunikačné a dátové služby:

- 5. výpočtové stredisko Trenčín
- 5. spojovacie a prevádzkové stredisko a Stredisko šifrovej služby v Novom Meste nad Váhom.
- Spojovacie riaditeľstvo v Trenčíne

Po následných reorganizáciách po 28. 2. 2003 vznikli nové subjekty:

- Stredisko riadenia a prevádzky KIS Trenčín
- Spojovacie veliteľstvo v Novom Meste nad Váhom (Spojovacia rota v Novom Meste nad Váhom, Spojovací praporek v Ružomberku)

Následnou reorganizáciou k 1. 7. 2009 vznikli:

- Základňa stacionárnych KIS v Trenčíne (1. 1. 2014 prepodriadená pod GŠ OS SR)
- Základňa mobilných KIS v Ružomberku (1. 7. 2014 prepodriadená pod VePS)

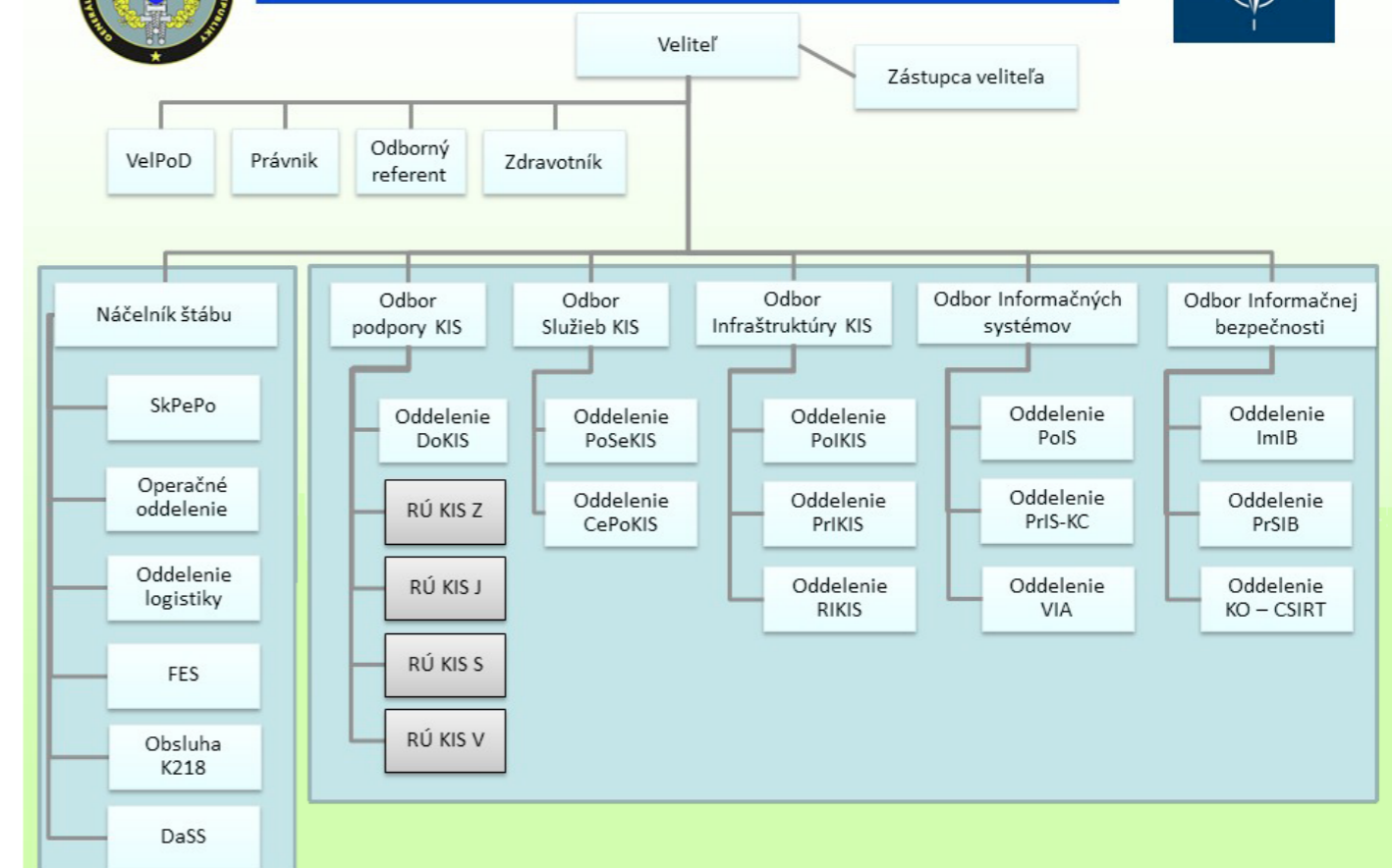
V súčasnosti je Základňa stacionárnych komunikačných a informačných systémov (ZaSKIS) v Trenčíne priamo podriadená Generálnemu štábu OS SR a Základňa mobilných KIS v Ružomberku podriadená Veliteľstvu pozemných síl OS SR.

ZaSKIS filozofia výcviku

Kvalita a profesionalita Základne stacionárnych komunikačných a informačných systémov závisí najmä od odbornej pripravenosti manažmentu - velenia, štábu, náčelníkov zložiek, ale aj od úrovne výkonných zložiek - jednotlivcov. Profesionálni vojaci zložiek venujú náležitú pozornosť príprave, zabezpečeniu a vykonávaniu kvalitného výcviku, čím naplňujú požadované podmienky kladené na splnenie stanovených cieľov - MISSION COMMAND.

Organizačná štruktúra ZaSKIS

Efektívnym plánovaním, prípravou, realizáciou a využívaním dostupných personálnych, materiálových a finančných zdrojov udržiavajú a zvyšujú komplexnú pripravenosť príslušníkov základne.

Výcvik sa zameriava na udržanie, zvyšovanie a rozvoj základných bojových zručností profesionálnych vojakov ZaSKIS.

V rámci zdokonaľovacej prípravy profesionálni vojaci nacvičujú strelbu z pištole Pi vz.82, zo samopalu Sa vz.58 a hádzanie ručných granátov F1. Dôraz je kladený na zdokonalenie sa v poradovej, jazykovej, psychologickú, radiačnej, chemickej a biologickej ochrane (RCHBO), ale aj v telesnej príprave, ktorá patrí medzi veľmi dôležité.

Pohotovosť a bojová pohotovosť útvaru

Súhrnom veliteľských, organizačných, personálnych a logistických opatrení sú príslušníci základne vedení k plneniu bojových úloh tak, aby bola zaručená obrana štátu a jeho bezpečnosť v súlade s Ústavným zákonom a zákonom o Ozbrojených silách SR. Vojaci sú cvičení tak, aby boli schopní zabezpečiť organizovaný a rýchly prechod zo stavu bezpečnosti na plnenie úloh v stave krízových situácií.

Splnenie uvedeného cieľa sa dosahuje dôslednou realizáciou úloh a opatrení stanovených predpismi, smernicami a metodickými usmerneniami na uvádzanie OS SR do jednotlivých stupňov pohotovosti, bojovej pohotovosti a mobilizačného rozvinovania.

Plánované činnosti uvádzania OS SR do pohotovosti, bojovej pohotovosti a na ochranu síl sú precvičované formou čiastkových nácvikov. Vykonávaním čiastkových nácvikov sa vojaci precvičujú v týchto spôsobilostiach:

- dodržanie časových limitov stanovených smernicami na uvádzanie OS SR do pohotovosti a do bojovej pohotovosti,
- precvičenie činnosti vykonávateľov pri plnení úloh uvádzania do pohotovosti, do bojovej pohotovosti a v plnení prijatých opatrení na ochranu síl,
- aktuálnosť a zladenosť Plánov uvádzania do pohotovosti a do bojovej pohotovosti, Plánov obrany a ochrany objektov a Plánov evakuácie,
- personálna a materiálová pripravenosť na plnenie úloh,
- identifikácia a odstránenie nedostatkov v zabezpečení splnenia úloh.

Základné bojové zručnosti - Turecký Vrch

V súlade s Plánom prípravy ZaSKIS na mesiac jún 2015 vykonali príslušníci základne cvičenie BASIC CHALLENGE 2015 v priestore VVP Turecký

Vrch. Cieľom cvičenia bolo precvičiť a preveriť profesionálnych vojakov zo základných bojových zručností (ZBZ) a z predmetov vševojskovej prípravy podľa vojenského predpisu Vševojsk 4-2 a služobnej pomôcky SPJ-3-7/ Vševojsk.

Cvičeniu predchádzala príprava formou Advanced Distributed Learning (ADL). Táto metóda sa považuje za základnú (teoretickú) formu prípravy príslušníkov ZaSKIS ako on-line systém kurzov podľa štandardov NATO v spôsobilostiach ZBZ, veliteľskej prípravy a spoločensko vedných seminárov.

Boli zriadené štyri tímy ALFA, BRAVO, CHARLIE a DELTA, ktoré vykonali presun zo základne v Trenčíne do priestorov cvičenia. Cvičiaci boli pou-

čení o prijatých bezpečnostných opatreniach (o zásadách bezpečnosti!) na plnenie úloh týkajúcich sa výcviku a boli oboznámení s témou jednotlivých pracovísk.

Pre jednotlivé tímy bol vytýčený pochod členeným terénom a plnenie úloh ZBZ formou pracovísk určených v priestore.

Jednotlivé pracoviská boli pripravené na dôkladné preverenie schopností tímov reagovať na vzniknuté situácie zručnosti ako Vojenská topografia, Telesná príprava, Spojovacia príprava, Jazyková príprava, Taktická príprava, Ženiná príprava, RCHBO ochrana, Strelecká príprava a Zdravotnícka príprava.

Cvičenie bolo skončené vyhodnotením jednotlivých tímov s dôrazom na úplnosť stavu výzbroje, techniky a materiálu.

Zaujímavým bolo pracovisko profylaktiky osobnej zbrane (samopal vz. 58) so zameraním na rýchlosť rozloženia a zloženia na boj. Niektorí cvičiaci vojaci na tomto pracovisku dosiahli čas merateľný s príslušníkmi bojových jednotiek.

Aj napriek tomu, že poslaním ZaSKIS nie je prednostne sa pripravovať na plnenie úloh vykonávaných počas cvičenia, príslušníci základne úspešne splnili stanovené úlohy.

Veliteľ ZaSKIS plukovník Ľubomír Gacko, ktorý sa cvičenia osobne zúčastnil a podrobne si prešiel jednotlivé pracoviská počas priamej akcie jednotlivých tímov, hodnotil výkony profesionálnych vojakov pozitívne.

Účasť na pietnych aktoch, pietnych rozlúčkach a na vojenských pohreboch

Príslušníci základne sa pravidelne zúčastňujú pietnych aktov, vojenských pohrebov a kladenia vencov v mene správcu posádky Trenčín.

Je šľachetné, že popri pracovných povinnostiach si príslušníci ZaSKIS nájdu čas aj na dobročinné aktivity

Darovanie krvi je skutočným „darom života“, ktorý zdravý jedinec môže poskytnúť chorým ľuďom a ľuďom po úrazoch. Je to veľmi prospešný, bezpečný a jednoduchý ľudský krok. Príslušníci ZaSKIS idú takto príkladom a inšpirujú tak nejedného kolegu, ktorým nie je anonymná pomoc iným ľuďom ľahostajná.

Práca s mládežou

ZaSKIS sa v letnom období podieľa na zabezpečovaní akcií organizovaných pri príležitosti Dňa detí v posádke Trenčín a v okolitých obciach pod záštitou základných škôl. Akcie sú na vysokej úrovni, o čom svedčí i fakt, že sa ich každoročne zúčastňuje väčší počet žiakov ZŠ a detí z materských škôl v Trenčíne a z príľahých obcí. Príslušníci ZaSKIS majú schopnosť zaujať prítomných ukázkami spojovacej techniky RF1301, nosných modulárnych systémov a použitia ochranných prostriedkov jednotlivca RCHBO.

Prezentácie na týchto podujatiach pomáhajú zvyšovať kredit OS SR v povedomí všetkých zúčastnených vekových kategórií.

PRÁCA V REGIÓNOCH

Základné úlohy, ktoré pracovníci Základne stacionárnych komunikačných a informačných systémov (ZaSKIS) v regiónoch zabezpečujú sú:

- zabezpečenie globálnej siete WAN,
- budovanie lokálnej infraštruktúry,
- podpora cvičení,
- podpora pracovníkom rezortu MO SR,
- vojenské poštové spojenie

Služby, ktoré zabezpečuje ZaSKIS pre ozbrojené sily a rezortné organizácie na celom teritóriu SR, vykonávajú technickí pracovníci organizovaní v regionálnych úsekoch ZaSKIS.

Ide o 4 regionálne útvary s názvom Regionálny úsek KIS JUH, ZÁPAD, STRED a VÝCHOD, kde pracuje v počte 200 príslušníkov ZaSKIS. Spoločne s odbornými pracovníkmi v centrálnej lokalite regionálne úseky sú integrálnou súčasťou ZaSKIS.

Prostredníctvom pracovníkov týchto regionálnych úsekov sa vykonávajú činnosti bezprostredne u používateľov. Stretnúť sa s nimi môžete pri každodennej práci počas zabezpečovania – telefonnej komunikácie, prevádzky počítačov, chodu aplikácií na Vašich počítačoch, prenosu údajov prostredníctvom technických prostriedkov.

Zabezpečenie globálnej siete WAN

Okrem lokálnej infraštruktúry v rámci útvarov je nevyhnutné budovanie a prevádzkovanie **prenosovej infraštruktúry pre celé teritórium SR**, ktorá umožňuje vytvoriť jednu ucelenú sieť WAN (Wide Area Network). V ozbrojených silách SR je táto chrbticová sieť tvorená MPLS sieťou (Multi Protocol Label Switching), ktorá ako prenosové médium prevažne využíva Stacionárnu rádiorielovú sieť (ďalej len SRRS). Sú to objekty, ktoré sú umiestnené v

priestoroch patriacich pod správu OS SR, ďalej priestory patriace pod správu MV SR a iné.

Rádiorielový spoj je obmedzený priamou viditeľnosťou na maximum 50 až 60 km, z toho vyplýva výstavba staníc na vyššie položených miestach. S tým súvisí problém dostupnosti na stanicu hlavne v zimnom období. Stanice sú väčšinou umiestnené **na vrcholoch kopcov od 700 do 2000 metrov nad morom**. Hlavne v zimných mesiacoch je problematické sa dostať na stanicu v prípade poruchy spolu s materiálom na opravu.

Servis SRRS je zabezpečovaný nepretržite 24 hodín denne počas celého roka v akomkoľvek počasí. Na presun sa využívajú terénne vozidlá a v zime aj snežné skútre. Niekedy nie je možné použiť techniku na prepravu a je nutné sa spofahnúť len na vlastné nohy. Vtedy len treba zobrať potrebný materiál a náradie na chrbát a ísť pešo na stanicu v hlbokom snehu cez les. Po vyčerpaní pochode, niekedy aj v zlých klimatických podmienkach (vietor, sneženie, hmla a pod.), po príchode na stanicu môže začať odstraňovanie poruchy, ktoré nie je vždy jednoduché. Aj odstraňovanie na prvý pohľad jednoduchých poruchy sa môže natiahnuť na niekoľko hodín. Po zdarnom odstránení poruchy je čas sa vrátiť pešo späť k vozidlu.

Hlavnými úlohami SRRS sú:

- zaistenie prenosu hlasových a dátových služieb pre komunikačné a informačné systémy Ozbrojených síl SR, Ministerstva vnútra SR a Horskej záchrannéj služby,
- zaisťuje prenos digitálneho signálu medzi uzlovými a koncovými stanicami rozmiestnenými po celom území SR
- umožňuje jednoduché pripojenie iných komunikačných systémov (PS2000, alcatel, letvis, frekventis)

Skupiny SRRS v rámci svojej pôsobnosti zabezpečuje:

- nepretržitú výjazdovú pohotovosť na celom území Slovenska
- komplexný manažment siete (konfiguráciu, diagnostikovanie a monitorovanie)

- diaľkové monitorovanie stavu celej technológie, diagnostiku vzniknutých porúch
- diaľkové nastavovanie prevádzkových parametrov technológie vrátane vytvárania komunikačných prepojení,
- diaľkovú kontrolu narušenia objektu, neoprávneného vniknutia a manipuláciu s materiálom (pomocou Ústredného monitorovacieho systému),
- podieľanie sa na výstavbe a implementácii nových prvkov do SRRS
- vykonávanie preventívnej údržby technológií, zariadení a objektov,
- vedenie stanovenej dokumentácie.

Servisní technici systému sú neustále zaradení do pohotovosti, 24 hodín denne, 7 dní v týždni, počas celého roka. Zabezpečujú nepretržitý chod systému ako aj jeho preventívnu údržbu, či modernizáciu. Starostlivosť o zverené systémy si občas vyberá aj svoju daň v podobe víkendov strávených v zamestnaní, no bezproblémový a nepretržitý chod Rezortnej telekomunikačnej a dátovej siete (RTS a RDS), ako aj znižuje závislosť OS SR od poskytovateľov civilných telekomunikačných služieb.

Budovanie lokálnej infraštruktúry

Aby bolo možné užívateľom sprístupniť dátové a hlasové služby, ktoré na svojom mieste pôsobnosti využívajú, je nevyhnutné budovať **infraštruktúru lokálnych počítačových sietí (LAN)**. Ide o zriadenie a servis sietí (RDS a RTS), podpora komerčnej mobilnej siete v prostredí MO SR, prostredníctvom ktorých prebieha hlasová a dátová komunikácia.

Naším cieľom je vytvoriť podmienky na kvalitný a bezpečný prenos dát medzi jednotlivými príslušníkmi OS SR, prevádzkovateľmi systémami v OS SR, ako aj ostatnými rezortmi. Vývoj politickej situácie v okolitých štátoch a neustále útoky hackerov na vládne organizácie nás nútia zvyšovať si kvalifikáciu a zlepšovať zabezpečenie sietí používaných v prostredí OS SR.

Príslušníci Regionálnych úsekov ZaSKIS zabezpečujú správu a prevádzku dátovej siete, diagnostikovanie a odstraňovanie porúch, riešenie problémov, ktoré sa vyskytujú u jednotlivých používateľov a nepretržitú pohotovosť pre hlasové a dátové služby. V rámci tejto činnosti príslušníci vykonávajú preventívnu údržbu stojanov štruktúrovanej kabeľáže a ich profylaktiku.

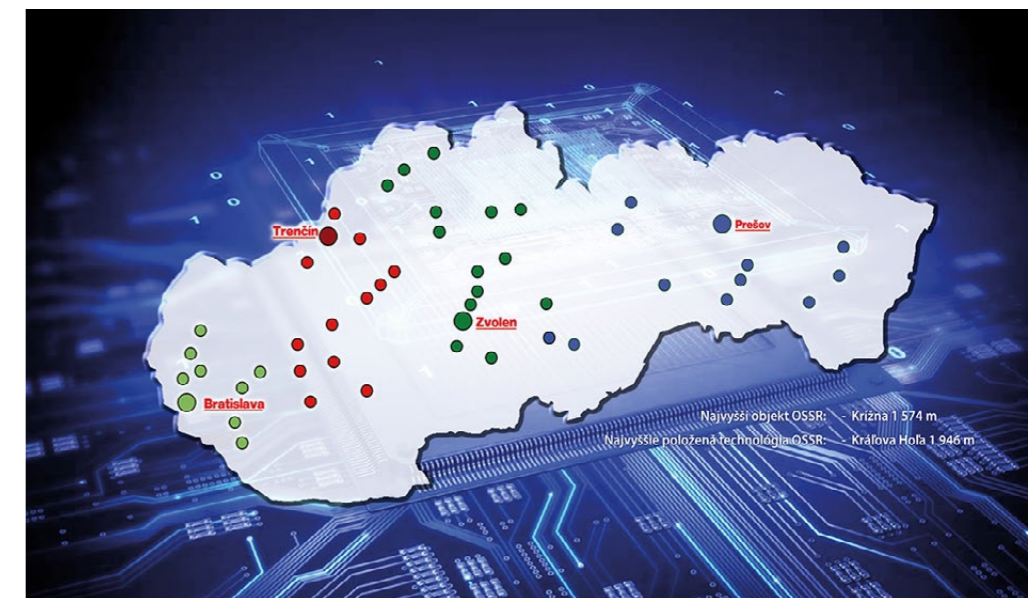
Na posúdenie náročnosti práce je vhodný príklad jedného z regiónov, konkrétne RÚ - Juh, kde sa o infraštruktúru stará 11 pracovníkov. Ide o servisné zabezpečenie 10 lokalít (Bratislava, Trnava, Voderady, Viničné, Slovenský Grob, Mierovo, Kuchyňa, Malacky, Turecký Vrch a Záhorie) z toho:

Cvičenie Toxic Valley

Príkladom úspešnej výstavby je modernizácia infraštruktúry v 12. mechanizovanom prápore v Nitre Kráľanoch. Bola nasadená technológia VoIP zabezpečujúca prenos hlasových služieb v digitálnej podobe, vybudovanie novej štruktúrovanej kabeľáže v rámci ktorého boli pripojené nové budovy do rezortnej dátovej a hlasovej siete. Po skončení prípravných prác sa vo februári 2015 pristúpilo k samotnému pripájaniu PC a IP telefónov u jednotlivých užívateľov.

Táto práca je časovo náročná a veľa ráz vyžaduje rýchlu reakciu a vysokú

Teritoriálna pôsobnosť ZaSKIS a príslušných Regionálnych úsekov

profesionalitu vzhľadom na to, že užívateľom býva často vysoký predstaviteľ MO SR alebo OS SR, ktorému tak, ako mnohým iným „práca nepočká“. Snažíme sa na požiadavky užívateľov reagovať v čo najkratšom čase a ústretovým konaním reprezentovať v dobrom svetle Základňu stacionárnych KIS. Napriek množstvu požiadaviek a vysokej vyťaženia pracovníkov skupiny podpory infraštruktúry KIS, kedy sa môže stať, že sa niektorému užívateľovi zdá, že jeho požiadavka je vybavená v pre neho nie komfortnom termíne, sa najčastejšie stretávame s vďakou a uznaním za rýchlo a kvalitne vykonanú prácu, čo nám dokazuje, že ústretové správanie má svoj zmysel.

Príslušníci regionálnych úsekov zabezpečujú podporu pre užívateľov verejnej mobilnej siete v spolupráci s mobilným operátorom. V rámci služieb sa zabezpečuje hlavne služba poštového **emailového klienta Mobil Iron**, ktorá umožňuje užívateľovi zabezpečený prístup k svojej služobnej pošte. Táto služba je zabezpečená pre cca 200 užívateľov OS SR. Ďalšie služby mobilného operátora zabezpečuje RÚ KIS pre užívateľov OS SR a vojenských útvarov v ich pôsobnosti.

Podpora cvičení

Základňa stacionárnych komunikačných a informačných systémov, ako jediný útvar zabezpečuje stacionárnu komunikačnú infraštruktúru pre jednotlivé zložky Ozbrojených síl SR. ZaSKIS každoročne zabezpečuje stretnutia zložiek MO SR s medzinárodnými partnermi, cvičenia GŠ OS SR a cvičenia zložiek krízového štábu MO SR. Tieto úlohy sú vždy najvyššou prioritou regionálnych úsekov z dôvodu zabezpečenia služieb pre najvyšších predstaviteľov OS SR a ministerstva obrany.

Podporu cvičení zabezpečujeme v prevažnej miere vybudovaním dočasnej siete s prístupom do rezortnej dátovej a rezortnej telekomunikačnej siete.

Príkladom tejto služby je zabezpečovanie vojenského obvodu Lešť, ktorý má rozlohu približne 145 km², čo je pomerne dosť veľké územie,

Zabezpečenie globálnej siete WAN

na ktorom poskytujeme široké spektrum komunikačných a informačných služieb:

- **Hlasové služby** – zriaďovanie telefónnych pripojení pre analógové aparáty a Cisco IP telefóny, faxové služby, služba Cisco WebEx Meetings, komunikačný nástroj Cisco Jabber, videokonferenčné služby,
- **Dátové služby** – zriaďovanie dátových DSL pripojení, pripájanie pracovných staníc do Rezortnej dátovej siete a ich bezpečné pripojenie do Internet-u, služba elektronickej pošty, inštalácie softvérového vybavenia služobných počítačov, inštalácie periférnych zariadení,

Najvyššie položené pracovisko OS SR – Krížna v nadmorskej výške 1574 m

- **Služby mobilného operátora** – služobné mobilné telefóny od komerčného operátora s výhodným volaním do Rezortnej telekomunikačnej siete. Cvičiacie vojská svoje požiadavky zadávajú vopred služobným postupom v súlade s Nariadením pre spojenie OS SR a až po ich schválení nastáva proces realizácie. Nezriedka sa však stáva, že cvičiaci majú požiadavky na flexibilné riešenie požiadaviek svojich veliteľov až počas pobytu vo Vojenskom obvode Lešá a my nemáme dostatok času na ich rýchlu realizáciu, pretože je potrebné naplánovať služobnú cestu, výjazd techniky, prípadne nie je žiadne vozidlo. Bolo by vhodné, aby žiadatelia o komunikačné služby pred a počas cvičení zadávali svoje **požiadavky služobným postupom s dostatočným časovým odstupom potrebným na ich realizáciu a na prípravu.**

Príklad: v roku 2014 Regionálny úsek KIS Stred zabezpečil podporu služieb KIS pre **22 medzinárodných a národných cvičení** napríklad (JCET, cvičenie spojovacích jednotiek COMMEM, Strelecká súťaž „Aliante“, MACE XVI, Ground Pepper 2014, Sústredený výcvik kadetov z AOS, certifikácia CREVAL NRF 2015). Podporu týchto cvičení zabezpečujeme prostredníctvom komunikačnej sústavy Stacionárnych komunikačných a informačných systémov a prenajatých okruhov od komerčných operátorov.

Obdobne každoročne zabezpečujeme medzinárodné cvičenie „Crisis Management Exercise“, ktorého sa zúčastňujú zložky krízových štábov NATO. Náročnosť tejto úlohy spočíva predovšetkým v krátkosti času na prípravu systému NGCS na správnu funkčnosť programového vybavenia,

ktoré cvičiaci vojaci používajú na komunikáciu medzi sebou počas cvičenia.

Cvičenia Generálneho štábu OS SR ako Svieži vánok, Slovak Shield 2015, Zelená vlna 2015, preverujú našu schopnosť rýchlo a efektívne vybudovať infraštruktúru siete pre zhruba 40 až 70 užívateľov, vrátane pripojenia, reínštalácii pracovných staníc, inštalácii doplnkového programového balíčka a samozrejme stálu podporu počas celého cvičenia.

Obdobne v roku 2014 Regionálny úsek KIS Západ zabezpečil podporu služieb KIS pre viaceré cvičenia ako napríklad medzinárodné cvičenie TOXIC VALLEY v Zemianskych Kostolnoch, komplexný štábný nácvik Brigády bojového zabezpečenia.

Jedno z hlavných cvičení roku 2014, ktoré zabezpečovali príslušníci Regionálneho úseku KIS Východ bolo cvičenie Ground Pepper 2014.

Rok 2015, vzhľadom na vývoj bezpečnostnej situácie v Európe, so sebou priniesol nárast počtu cvičení, kde môžeme konštatovať, že v priebehu prvého polroku výcvikového roku 2015 sme zabezpečili rovnaký a vyšší počet cvičení ako počas celého roku 2014.

Podpora pracovníkom rezortu obrany SR

Z dôvodu zabezpečenia čo najkvalitnejších služieb pre koncových používateľov je na každom regionálnom úseku zriadená skupina podpory používateľov uzla podpory služieb KIS, ktorá zabezpečuje prostredníctvom Kontaktného centra inštalácie, opravy, servis a profylaktiku periférnych

zariadení všetkých zložiek OS SR.

Medzi základné piliere starostlivosti uzla podpory používateľov KIS je starostlivosť o potreby klientov, teda všetkých užívateľov pracovných staníc zaradených v rezortnej dátovej sieti „mil.sk“, ako inštalácia, opravy, výmeny a reklamácie HW a SW vybavenia na pracovných staniciach. Technická podpora koncovým používateľom a samozrejme

Budovanie lokálnej infraštruktúry

Autorizácia užívateľa čipovou kartou

i riešenie incidentov vo funkčnosti systémov a aplikácií bežiacich v rezortnej dátovej sieti.

Samozrejmosťou je aj podpora pre **periférne zariadenia**, inštalácia, konfigurácia (skenerov, tlačiarň, multifunkčných zariadení, čítačiek identifikačných kódov, ...) a tiež krátka inštrukcia zameraná na používanie zariadenia.

Neoddeliteľnou súčasťou tejto práce je **zálohovanie a aktualizácia** údajov pre koncových používateľov tak, aby mohli plynule pracovať po odstránení vzniknutých SW a HW porúch.

Ďalšou úlohou skupiny je vykonávanie **profylaktiky** výpočtovej techniky hlavne z dôvodu predchádzania poruchovosti hardvéru.

Skupina podpory používateľov okrem bežných požiadaviek dostala úlohu zabezpečiť **prechod** výpočtovej techniky na nový operačný systém **Windows 8.1**. Táto úloha bola rozčlenená do niekoľkých fáz. V prvej fáze išlo o inštaláciu OS na novododanú výpočtovú techniku.

Druhá fáza bola náročnejšia, pretože išlo o migrovanie údajov „starého PC“ na „nový PC“. Tento krok vyžadoval zálohovanie používateľských dát užívateľa, ktoré sa potom prekopirovali do nového PC. Následne bolo realizované pripojenie nového PC do siete a konfigurácia periférnych zariadení. Táto operácia sa vykonávala priamo u užívateľa po dohovore s koordinátormi, čo obsahovalo náročné časové, organizačné a materiálne zabezpečenie danej úlohy.

V záujme zabezpečenia bezpečnosti informácií ukladaných v počítačoch RDS sú inštalované rôzne bezpečnostné aplikácie, ako napr. antivírusový systém, systém Check Point Media Encryption a iné. Podporu pre všetky tieto aplikácie spolu s podporou systému Vojenská formálna pošta zabezpečujú na všetkých RÚ KIS príslušníci uzla podpory informačnej bezpečnosti používateľov.

Ďalšou činnosťou, ktorú vykonávajú regionálne úseky, je výdaj certifikátov prostredníctvom pracoviska Lokálna registračná autorita.

Lokálna registračná autorita patrí pod Akreditovanú certifikačnú lokalitu MO SR. Medzi základné úlohy patrí prijímanie žiadostí o vydanie certifikátov na zaručený elektronický podpis (ZEP), overovanie totožnosti žiadateľov, odovzdávanie certifikátov ich držiteľom, inštalácia softvéru potrebného na podpisovanie ZEP a na vysvetlenie postupu pri podpisovaní ZEP. Účelom elektronického podpisu je potvrdiť identitu podpisujúceho, ale aj obsah podpísaného dokumentu.

Regionálny úsek vydáva ZEP na základe žiadosti iba fyzickým osobám organizačne patriacim do rezortu obrany. Certifikáty sa vydávajú na čipovú kartu pomocou na to určeného softvéru, ktorý sa nachádza v počítačoch pridelených len na prácu so ZEP. Ročne sa vydá, opätovne vydá alebo zruší stovky certifikátov ZEP.

V prípade záujmu o ZEP (kvalifikovaný certifikát pre Zaručený Elektronický Podpis) je potrebné kontaktovať Kontaktné centrum.

Adresa:

ZaSKIS - Kontaktné Centrum,
Olbrachtova 5, 91101 Trenčín

Telefón: 401111 a 402222

Fax: 403333

E-mail: info_kc@mil.sk

Pracoviská Lokálnej registračnej autority vydávajú aj certifikát na prístup do systému Vojenská formálna pošta (VFP). Tento certifikát je používateľom známy pod názvom Alfa certifikát a vydáva sa spoločne so ZEP.

Všetky certifikáty používateľovi vydávame na jeden spoločný nosič – na osobnú identifikačnú kartu (OIK) profesionálnym vojakom alebo na samostatnú čipovú kartu zamestnancom OS SR.

Samostatnou oblasťou, ktorú zabezpečujú pracovníci Regionálneho úseku – Juh, je prevádzka národnej počítačovej siete NATO Secret WAN (NS WAN). Ide o komunikačno – informačný systém, ktorý je určený na spracovávanie, ukladanie, uchovávanie a prenášanie utajovaných skutočností NATO do stupňa NATO SECRET, vrátane.

NS WAN predstavuje národnú počítačovú sieť. Jednotlivé lokality informačného systému sú navzájom prepojené prostredníctvom rezortnej dátovej siete po celom území Slovenskej republiky. V rámci NS WAN sú poskytované doménové služby na zabezpečenie výmeny elektronických informácií v rámci NATO ako aj v rámci SR. Medzi hlavné služby patrí emailová komunikácia (MS Exchange), zdieľané dátové úložisko, služby ICC a RAP (Recognized Air Picture) pre potreby vzdušných síl OSSR.

Príslušníci RÚ KIS Juh zabezpečujú prevádzku systému SVK NS NGCS pre celý rezort obrany SR a úzko spolupracujú s NCIA (Nato Communication Information Agency).

Vojenská pošta

VO SR sa poštové služby realizujú prostredníctvom podacích staníc, ktoré úzko spolupracujú so Slovenskou poštou a.s.

Podacia stanica Vojenského poštového spojenia je určená na zabezpečenie **nepretržitého doručovania a preberania** služobných zásielok, vojenských uzáverov, peňažných zásielok a cennej pošty, medzi jednotlivými vojenskými súčasťami a zložkami a ostatnými zložkami Ozbrojených síl SR a Slovenskou poštou a.s.

Podacie stanice denne vykonávajú manipuláciu so služobnými a súkromnými zásielkami. Zodpovedajú za správne doručenie, odoslanie a spracovanie zásielok z civilného a z vojenského sektora.

Pracovisko vojenskej pošty

OBMENA VÝPOČTOVEJ TECHNIKY

Potreba obmeny starej výpočtovej techniky v ozbrojených silách rezonuje niekoľko rokov. Počítač, tak ako každý iný technický prostriedok má obmedzenú lehotu životnosti. Tomu aby používateľ po príchode do práce spustil nový počítač, predchádzalo mnoho krokov a problémov, ktoré príslušníci Základne stacionárnych komunikačných a informačných systémov (ZaSKIS) museli riešiť.

Preto sa snažíme modernizovať nielen systémy zabezpečujúce služby používateľom, ale aj spôsob správy (manažovania) koncového prostriedku, teda výpočtovej techniky používateľov. V roku 2014 sa spustil proces obmeny novou a modernou výpočtovou technikou. Každý z nás si uvedomuje, že túto situáciu musia ozbrojené sily riešiť čo najskôr, a to z týchto dôvodov:

Spoločnosť Microsoft celosvetovo skončila podporu operačného systému Windows XP, ktorý bol hlavným používaným operačným systémom v prostredí MIL. Prvé inštalácie operačného systému Windows XP v prostredí MIL boli vykonané už v roku 2003. ZaSKIS ako prevádzkovateľ služieb KIS, si uvedomuje riziká spojené s prevádzkou **nepodporovaných operačných systémov na zastaranej výpočtovej technike.**

K prvému problému sa pridružuje ďalší, a to, že súčasný stav starej a ešte stále vo veľkej miere používanej výpočtovej technike s operačným systémom Windows XP, je **náročný na správu a údržbu** z dôvodu morálneho a technického zastarania. Používatelia sa musia denne pasovať s problémami, ako je napríklad slabý výkon výpočtovej techniky. Taktiež výrobcovia nových softvérových aplikácií nie vždy zabezpečujú podporu pre operačný systém Windows XP. Tiež musíme upozorniť na skutočnosť, že skončením podpory tohto operačného systému a jeho prevádzkovaním, rastie **bezpečnostné riziko** infiltrácie dát používateľov, ktoré musia byť eliminované nasadením bezpečnostných softvérových nástrojov na ochranu proti škodlivým kódom (malware a iné). V neposlednom rade je problematické zabezpečiť opravu výpočtovej techniky, z dôvodu, že výrobcovia skončili podporu generácie zastaraných hardverových platforiem alebo jej oprava je nerentabilná. Navyše, vo všeobecnosti to platí aj pre všetky periférne zariadenia, kde výrobcovia starších modelov prestali podporovať aktualizácie ovládačov pre nové operačné systémy. To znamená nekompatibilitu, a teda nemožnosť použitia periférneho zariadenia pripojeného k modernej výpočtovej technike, pracujúcej s novým operačným systémom.

Prínosy obmeny VT pre používateľov

Prioritou ZaSKISu je poskytovať používateľom kvalitné služby na modernej a výkonnej výpočtovej technike s kvalitnou podporou, ktorú zabezpečuje prostredníctvom príslušníkov regionálnych úsekov, dislokovaných podľa teritoriálneho členenia. Túto metú sa snažíme dosiahnuť neustálou modernizáciou prevádzkovaných systémov KIS v správe ZaSKIS ale aj zlepšením prístupu ku koncovým používateľom vo všetkých oblastiach podpory a služieb KIS.

Obmena výpočtovej techniky

Obmena výpočtovej techniky je riadený proces. Rok 2014 sme začali zadaním požiadavky a definovaním hardvérovej špecifikácie na nákup novej výpočtovej techniky do ozbrojených síl. Predpokladom obmeny VT bolo uzatvorenie rámcovej zmluvy o nákupe výpočtovej techniky do Ozbrojených síl SR na obdobie štyroch rokov. Na základe tejto zmluvy bola spísaná realizačná zmluva na rok 2014. Po obstaraní VT mohol celý proces obmeny začať. Po analýzach, ako zabezpečiť túto službu čo najefektívnejšie sme prijali rozhodnutie - obmenu výpočtovej techniky rozdeliť do týchto troch etáp:

• Prvá etapa obmeny výpočtovej techniky

– hromadné inštalácie v miestach vyskladnenia dodávateľom. Počítače dodávateľ vyskladnil v septembri 2014 v priestoroch Hospodárskej správy MO SR a MZZ v Nemšovej. Príslušníci ZaSKIS začali prvotné inštalácie VT priamo v týchto centrách a takto pripravená VT mohla byť distribuovaná používateľom.

• Druhá etapa obmeny výpočtovej techniky

– používateľské inštalácie.

V tejto najdôležitejšej etape došlo k preneseniu dát používateľov zo starej do novej VT, ako aj používateľským nastaveniam VT, zaradeniu VT do siete a pripojeniu periférnych zariadení s následnou kontrolou funkcionality. K zamedzeniu úniku a zneužitiu údajov používateľa neoprávnenými oso-

bami, všetky dáta zo starej VT boli bezpečne zmazané. Následne mohlo dôjsť k odovzdaniu VT od používateľov.

• Tretia etapa obmeny výpočtovej techniky

– Čo so starými počítačmi?

V súvislosti s riešením dlhotrvajúcej naplnenosti útvarov a zariadení OS SR výpočtovou technikou, ako aj s hospodárnym využitím obmenenej VT, boli „staré počítače“ rozdelené do štyroch kategórií podľa technického zhodnotenia, ktoré vykonal technik regionálneho úseku. Takáto kategorizácia zabezpečí ich využiteľnosť v maximálnej miere.

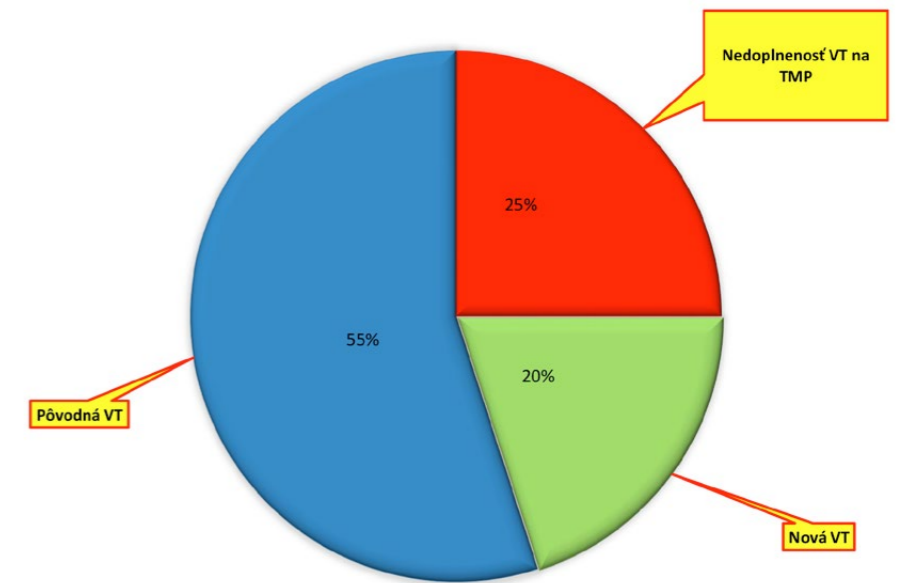
– Prvá kategória sú počítače, ktoré vyhovujú podmienkam pripojenia do MIL a sú v právomoci štatutára organizačnej zložky OS SR pridelované iným používateľom, teda dochádza k dopĺňaniu VT na tabuľky počtov.

– Druhá kategória sú počítače, ktoré nevyhovujú podmienkam pripojenia do MIL, ale po možnom technickom zhodnotení bude VT spĺňať tieto kritériá.

– Tretia kategória sú počítače, ktoré nevyhovujú podmienkam pripojenia do MIL, pretože majú hardverovú poruchu. Komponenty z tejto VT môžu byť vyťažené a použité pre VT do kategórie dva alebo opravené, pri zachovaní rentabilnosti opravy.

– Štvrtá kategória je VT nepoužiteľná alebo nefunkčná. Takáto VT bude po posúdení buď vyťažená na komponenty, alebo priamo vyradená z majetku Ozbrojených síl SR.

V procese dopĺňania VT na tabuľky počtov rezonuje aj problém licenčného zabezpečenia VT. Vo všeobecnosti známy fakt súčasného obdobia hovorí, že náklady na softwarové aplikácie a licenčné pravidlá prevyšujú cenu hardvéru. ZaSKIS, ako prevádzkovateľ MIL, je zodpovedný za centrálnu riadenie bezpečnosti siete, ako aj za

Stav naplnenosti výpočtovou technikou OS SR po vykonanej obmene v roku 2014

dodržiavanie legislatívnych noriem a zmlúv s dodávateľmi. Táto úloha má niekoľko rovín, tou najpodstatnejšou je ochrana pred zraniteľnosťou siete a jej používateľov. Ďalšou dôležitou rovínou je garancia toho, aby používatelia nepoužívali software, ktorý nie je majetkom OS SR, tzv. pirátsky software, ktorý okrem právnych a zmluvných aspektov, poškodenia dobrého mena OS SR, nesie v sebe aj riziko najčastejšej novej infiltrácie spravovanej siete, útočníkmi v kybernetickom priestore.

Výzvy do budúcnosti

Proces obmeny VT bude pokračovať aj v nasledujúcich rokoch, so zameraním na používateľov VT, pracujúcich s rezortnými informačnými systémami, ako aj na používateľov VT s najhoršími hardverovými parametrami. Na základe predchádzajúcich skúseností, proces obmeny VT bude vykonaný efektívnejšie. Zároveň sa pôjde systémom postupného navyšovania používateľských licencií tak, aby dochádzalo k priebežnému napĺňaniu útvarov a zariadení OS touto technikou. V tomto procese sa už v súčasnosti zamýšľame nad obmenou niektorých periférnych zariadení, ktoré nespôsobujú s novou VT, ako aj s operačným systémom. Zároveň je rozbehnutý proces opráv VT, založený striktnie na rentabilnosti opráv. Ďalším krokom musí byť konsolidácia systémov ZaSKIS, zameraná na zabezpečenie postupného navyšovania počtu VT v sieti MIL. Všetky uvedené kroky sú závislé od prerozdelenia finančných zdrojov v jednotlivých kapitolách OS SR.

MOBILNÉ SLUŽBY

Sú dni keď sa nič nedeje, keď strávite v kancelárii 8 hodín a spokojne odídete domov s kľudným svedomím že všetko je tak ako má byť, sú však aj také dni, keď prídete do práce a valí sa to z každej strany. Je potrebné organizovať, riešiť, rozhodovať.

Mať v kancelárii pevnú linku a počítač je fajn, ale čo v prípade, keď je potrebné z kancelárie odísť? Zrejme to poznáte, pracovné stretnutia, rokovania, porady, služobné cesty, vtedy by sa hodilo desať rúk, desať nôh alebo byť na desiatich miestach naraz. Možno si povieť „nie som predsa nenahraditeľný a moju prácu môže urobiť aj niekto iný“. Áno, vo väčšine prípadov máme to šťastie, že máme svojich „pracovných dvojníkov“, ktorí všetko zvládnu rovnako dobre, a tak sa nemusíme báť, že nám utečie niečo dôležité, že úlohy zostanú nevyriešené. Ale pozrime sa na to inak, predstavme si skupinu ľudí, ktorých práca navzájom súvisí, majú spoločný cieľ a prirovnajú ju k pyramíde na vrchole, ktorej zvyčajne stojí jeden človek, ktorý tú svoju pyramídu ľudí vedie k nejakému cieľu.

„Človeka môže ohroziť len taká oblasť, nad ktorou stratí kontrolu“¹

Skúste si predstaviť, že ste človek, ktorý nesie na pleciach zodpovednosť za ľudí, za vykonanú prácu, stanovuje ciele a udáva smer. Človek, ktorý musí vždy konať podľa aktuálnej situácie a viesť svoj tím tak, aby kráčal vytyčeným smerom. Možno si to nemusíte predstavovať, pretože ste to práve vy, kto musí svojich ľudí naštartovať, správne motivovať alebo korigovať tak, aby došli do stanoveného cieľa. Čo teda urobíte v takejto situácii? Zveríte svoju prácu, niekomu inému? Necháte iných ľudí rozhodovať vo vašom mene? Veď svoje postavenie ste nedosiahli len tak, sú za vami roky práce a skúseností. Nepochybne, ľudia, ktorí vás v práci obklopujú, sú rovnako pracovne zdatní a určite sa k tejto výzve postavia s maximálnou mierou zodpovednosti, no napriek tomu, „koľko ľudí, toľko možných spôsobov riešenia neštandardnej situácie“. Nie vždy musí byť rozhodnutie iného totožné s tým vašim.

Páve z tohto dôvodu by ste zrejme hľadali iný spôsob, taký, ktorý vám umožní nestratiť kontrolu nad situáciou a aj napriek vašej neprítomnosti zostať v centre diania.

Našťastie doba je mimoriadne priaznivá a ponúka niekoľko spôsobov riešenia. Jedným z nich je mobilný telefón, skvelý komunikačný prostriedok, ktorý si môžeme vziať kedykoľvek kamkoľvek a mať tak dianie na pracovisku pod kontrolou. Teraz si možno povieť, „fajn, mobilný telefón mám, ale prečo vynakladať súkromné finančné prostriedky na pracovnú komunikáciu?“ Zamestnávateľia si uvedomujú že dynamický vek, ktorý žijeme, nie je len o ľuďoch a o ich schopnostiach, ale aj o komunikácii. Túto vnímajú ako „cestu“ k úspechu, a tak si uvedomujú potrebu poskytnúť kľúčovému personálu mobilný telefón.

„Všetko, čo stojí za to, aby sa urobilo, stojí za to, aby sa urobilo dobre a včas.“

(Charles Dickens)

„Hodnota každej cesty je rovnaká ako hodnota dvoch miest, ktoré spája“²

Nie len v civilnom sektore hrá komunikácia dôležitú úlohu, ale expanzia mobilných zariadení zasiahla aj Ozbrojené sily SR. Predstavme si dopravnú sieť, ktorá má veľa križovatiek a spojovacích ciest. Jej križovatky, teda jednotliví zamestnanci, sú navzájom pospájaní cestičkami, po ktorých prúdi množstvo informácií. Takýmto cestám hovoríme komunikačná sieť. Musí byť stanovená, niekým vybudovaná, obojstranne známa, v neposlednom rade správne používaná,

tiež udržiavaná a chránená pred poškodením. Všetci dobre poznáme heslo „bez spojenia niet velenia“, a tam, kde informácie neprúdia, nastávajú nedorozumenia. Tam viazne spolupráca.²

Možno si teraz kladiete otázku, kto „buduje“ tieto cestičky v OS SR? Kto nám zabezpečí, aby sme mohli komunikovať nech už sme kdekoľvek? Odpoveďou na tieto otázky je Základňa stacionárnych KIS (ZaSKIS) so sídlom v Trenčíne. Možno vám práve napadlo „no dobre, ale ja som z Košíc, to mám kvôli telefónu cestovať cez celé Slovensko? Nie, to určite nemusíte, tak, ako majú firmy svoje pobočky, aby boli prístupnejšie ľuďom, aj ZaSKIS má regionálne úseky v Bratislave, vo Zvolene, v Prešove a v Trenčíne, s ktorými úzko spolupracujeme a dennodenne sa snažíme budovať a udržiavať vaše komunikačné cestičky, tak aby boli prístupné a bezpečné.. či už ide o pridelenie, výdaj telefónov, výmenu SIM kariet alebo riešenie problémov, ktoré by mohli brániť v komunikácii. Naši pracovníci sú tu pre vás každý deň ochotní pomôcť poradiť tak, aby vaše informácie neprestali prúdiť nech sa nachádzate kdekoľvek. Chystáte sa na služobnú cestu do zahraničia? Potrebujete udržať komunikáciu so svojimi kolegami? Aktivujeme vám službu ROAMING a neunikne vám žiadna informácia.

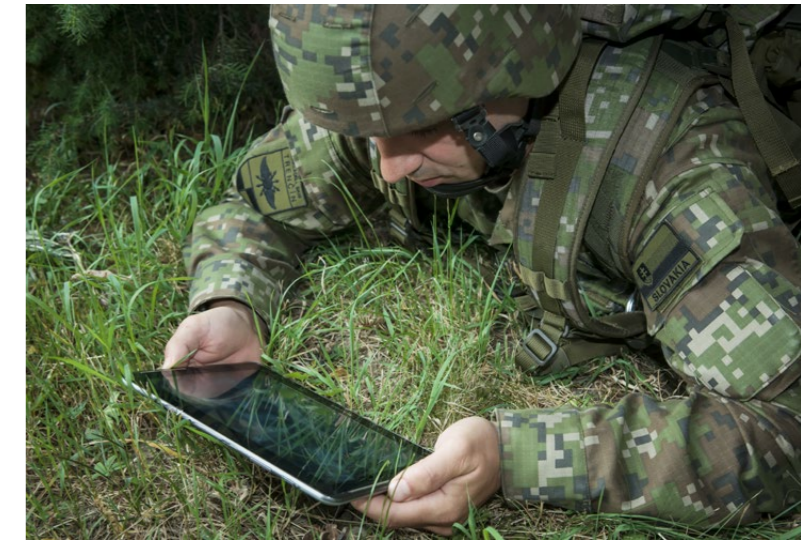
Výhodou mobilného telefónu je aj to, že vidíte, kto a kedy vám volá, či volal. A tak sa môžete rozhodnúť, či hovor prijmete okamžite, alebo ho vybavíte neskôr. Ak chcete, aby telefón odosielať informáciu o volajúcom aktivujete si u nás službu CLIP, ak naopak chcete, aby váš hovor zostal anonymný, je možné aktivovať si službu CLIR. Tak, ako všetko ostatné v ozbrojených silách, aj telekomunikačné služby majú svoje „pravidlá“. Ak si v tejto chvíli kladiete otázky „ako požiadať o pridelenie zariadenia, o aktiváciu konkrétnej služby, prípadne ak potrebujete zistiť o aké služby môžete žiadať z hľadiska svojho postavenia v ozbrojených silách, navštívte našu stránku <http://kc.mil.sk>, kde nájdete dokument z názvom **TELEKOMUNIKAČNÁ NORMA** a v ňom odpovede na všetky otázky týkajúce sa pridelenia zariadení a jednotlivých služieb.

„Navzájom zadarmo...“

cenovo a technicky efektívna komunikácia v rezorte obrany je zabezpečená zaradením telefónnych čísel (mobilných aj pevných) do jednej virtuálnej siete (virtuálna privátna sieť VPS), ktorá umožňuje uskutočniť hovor medzi

mobilnými číslami rezortu obrany alebo „pevnou linkou“ a mobilným telefónom bezplatne, a to bez časového obmedzenia, teda 24 hodín denne a 7 dní v týždni, ak ide o mobilné telefóny, dokonca aj pri nulovom kredite. To však nie je jediná výhoda VPS, potrebujete zabezpečiť mobilné telefóny pre svojich podriadených? Bojíte sa, že sa budú využívať mimo stanovených pravidiel? V profile vieme obmedziť hovory mimo VPS alebo povoliť len na konkrétne čísla, vieme obmedziť odchádzajúce SMS správy. Všetky rezortné mobilné telefónne čísla nie sú v civilnom sektore zverejňované. Potrebujete k svojej práci prístup na internet? Radi vám túto službu aktivujeme.

Takže, keď si to zhrnieme, máte od nás mobilný telefón, aktívnu službu internet v mobile, ale čo ďalej, nepotrebujete predsa internet kvôli prehliadaniu web stránok, potrebujete prístup k pracovným mailom. Možno ten svoj mobilný telefón práve držíte v ruke a lámete si hlavu, ako maily z počítača dostať k vám do mobilného telefónu, oslovte niektorý z našich regionálnych úsekov, kde vám nastavia zariadenie tak, aby ste mali prístup k pracovným mailom. Možno sa Vám zdá práca s mobilným telefónom kvôli jeho menším rozmerom príliš nekomfortná, predsa len, nepotrebujete si mail len prečítať, ale keď ste dlhodobo mimo kancelárie, potrebujete ho preposlať, odpovedať naň. Ak patríte ku kľúčovému personálu OS SR, aj tu Vám ponúkame riešenie, ktorým je tablet. Práca s ním je v podstate rovnaká, ako s mobilným telefónom, ale vďaka rozmerom o niečo pohodlnejšia.

„Bez rizika...“

S neustále sa zvyšujúcou potrebou prístupu k „pracovným“ mailom kedykoľvek, kdekoľvek a odkiaľkoľvek, zohráva aj bezpečnosť mobilných zariadení, čoraz významnejšiu úlohu. Mobilné zariadenia obsahujú citlivé dáta a všetci si čoraz častejšie klademe otázky „Čo ak zariadenie stratím, nainštalujem si neželanú aplikáciu? Ako sa ochrániť pred čoraz častejšími útokmi?“ Odpoveďou je Mobile Iron – ako riešenie pre vaše bezpečné e-maily. Stará sa o bezpečnosť mobilných zariadení, a to dokonca bez ohľadu na operátora, či používané mobilné zariadenie. Cieľom je redukovat' riziko spojené so stratou dát v mobilných zariadeniach. Je to multiplatformové riešenie, ktoré podporuje všetky využívané mobilné operačné systémy, ako Apple iOS, Android, RIM BlackBerry či Windows Phone. Podporované sú rovnako mobilné telefóny aj tablety.

Udalost, ako strata alebo krádež zariadenia, je najväčšie riziko, kde služba Mobile Iron umožňuje:

- zariadenie lokalizovať, zašifrovať dáta, ochrániť využívanie zariadenia PIN kódom, či dokonca vzdialene zablokovať prístup k dátam alebo ich na diaľku zmazať,
- možnosť regulácie inštalácií aplikácií do zariadenia,
- prístup k telefónnemu zoznamu OS SR.

„V budúcnosti ešte rýchlejší...“

Chcete byť rýchlejší? Vymeníme vám aktuálne používanú SIM kartu za novú s podporou 4G internetu. Výmena bude realizovaná postupne, prioritne u používateľov, ktorí už majú aktívnu službu internet v mobile.

¹ Časopis Úspešný manažéri, 2012

² Ladislav Pavlík, 2014, Časopis Úspešný manažéri 2014

PODPORA POUŽÍVATEĽOV SLUŽIEB KIS

Každý z vás používa denne komunikačné prostriedky. Poskytovateľom komunikačných a informačných systémov (KIS) rezortu MO SR ako už viete je ZaSKIS. Predstavte si... riešite neodkladnú pracovnú záležitosť a váš počítač začal „štrajkovať“, či treba súrne niekoho kontaktovať a riešiť dôležité veci a telefón nefunguje.

„NA KOHO SA OBRÁTIM SO ŽIADOSŤOU O RIEŠENIE MÔJHO PROBLÉMU ČI O RADU?“

Áno, na takéto a podobné požiadavky je tu Kontaktné centrum ZaSKIS. Nenahraditeľnosť nami poskytovaných služieb si uvedomíte až v momente ich výpadku. Kontaktné centrum (KC) je tu pre vás, pre používateľov s problémom, otázkou či žiadosťou o pomoc.

Kontaktné centrum

Ako každej spoločnosti poskytujúcej IT služby aj nám záleží na kvalitnej a rýchlej podpore používateľov našich služieb. Každá komerčná firma sa snaží o udržanie svojho zákazníka prístupom a dobrými cenami. KIS služby v rezorte MO SR sú pre používateľov prakticky zadarmo. Nám zostáva už „len“ postarať sa o zodpovednú podporu vás, nášho „zákazníka“.

Táto podpora prakticky začína a končí u nás na KC. Vaše požiadavky a problémy prijímame na jednotnom kontaktnom mieste – Kontaktné centrum. To zabezpečuje centrálny príjem, evidenciu a úplnosť riešenia jednotlivých požiadaviek používateľov.

Minulosť Kontaktného centra

Kontaktné centrum v súčasnej podobe je výsledkom mnohoročnej snahy tímu ľudí, ktorých cieľom bolo vybudovať jedno komplexné centrum pomoci a riešenia požiadaviek. Bez ľudí ako kpt. Egyd Holováč, pplk. Ladislav Lašček a ďalších mnohých nemenovaných by dnes panoval na poli poskytovania podpory neradený chaos.

Pred vznikom KC už od roku 1995 bolo určené jedno telefónne číslo v rámci Výpočtového strediska v Trenčíne, na ktoré volali používatelia ohľadne problémov s PC. Technické problémy sa nahlasovali priamo na regionálne strediská. Neexistovala tak žiadna koordinácia riešenia požiadaviek, ich evidencia, zhromažďovanie poznatkov do znalostnej databázy.

Začiatky skutočného KC boli v januári 2003, keď sa pripravoval vybraný personál. 1.marca 2003 vzniklo oficiálne Kontaktné Centrum. Okruh zastrešovaných oblastí sa neustále rozširoval a postupne sa zavádzal manažment riešenia problémov a požiadaviek. Veľkou pomocou vtedy boli znalosti operátoriek, nadobudnuté predchádzajúcou praxou v rôznych odboroch. Nespomenúť mená a zásluhu vtedajších operátoriek, a to p.Košútová, p.Veličová, p.Koreňová, p.Ondrášková, p.Militká, z ktorých mnohé sú vám nápomocné aj dnes, by bolo chybné.

Prvou významnou transformáciou prešlo pracovisko ešte na začiatku svojej činnosti v roku 2003. Vtedy došlo k zlúčeniu so skupinou servisných

služieb a bol nasadený kľúčový pracovný nástroj – systém evidencie riešenia problémov HP OV Service Desk.

Postupom času KC prešlo viacerými zmenami. Posledná väčšia zmena prebehla v roku 2014, keď došlo k transformácii spojovateľskej služby do KC a k vytvoreniu Pracoviska prvého kontaktu. Všetky požiadavky týkajúce sa spojenia, dnes vybavuje Pracovisko operátorov v Bratislave, integrované do KC. Z dôvodu stále klesajúceho počtu požiadaviek na spojovateľskú službu v mimopracovnom čase, bol zavedený režim plnohodnotnej funkcionality v čase 06:30 až 18:30 hod. Novovzniknuté Pracovisko prvého kontaktu prevzalo riešenie úloh a požiadaviek rutinného charakteru s jednoduchým a opísaným modelom riešenia. Týmto došlo k odbremeniu pracoviska supervízora a umožňuje to ďalšiu špecializáciu personálu v širokom spektre poskytovaných služieb ZaSKIS.

Prítomnosť

Dnes Kontaktné centrum zabezpečuje prvotnú podporu a riešenie požiadaviek a problémov v prospech používateľov KIS. Operátori KC sú pripravení na riešenie týchto problémov:

Podpora pre používateľov informačných služieb:

- Problémy spojené s prevádzkou software v osobných PC
- Problémy s prevádzkou hardware používateľských PC a periférnych zariadení
- Problémy s pripojením PC do intranetu / internetu
- Problémy s prevádzkou elektronickej pošty
- Podpora používateľov informačných systémov

Podpora pre používateľov hlasových služieb:

- Problémy spojené s prevádzkou telefónnych staníc
- Problémy s využívaním hlasových služieb
- Informačné a doplnkové služby (napr. aktualizácia telefónneho zoznamu)
- Zabezpečenie spojovateľských služieb

Centralizovaný príjem, evidencia a riešenie požiadaviek používateľov KIS je základným predpokladom účinného a kvalitného zabezpečenia úloh prevádzky KIS. Dôraz kladieme na dostupnosť a na zvyšovanie kvality služieb.

Jednotné kontaktné miesto na nahlasovanie používateľských požiadaviek:

- zjednodušuje dostupnosť pomoci pri žiadostiach o poskytnutie služieb a na odstránenie porúch,
- zvyšuje pravdepodobnosť včasného riešenia požiadaviek,
- zefektívňuje možnosť sledovania kvality procesu riešenia požiadaviek.

Jednotné vstupné telefónne číslo **401 111** vytvára predpoklady bezproblémovej komunikácie medzi používateľmi KIS z celého územia republiky, ale i zahraničných miest pôsobenia síl rezortu MO SR a operátorkami KC.

Pracovné postupy a nástroje

Všetky prichádzajúce požiadavky operátorky KC evidujú a následne riešia na základe vytipovaných postupov v spolupráci s používateľmi. Zložitejšie problémy sa spracujú a odovzdávajú na riešenie zodpovedným riešiteľom, správcom systémov a technikom. O vyriešení registrovaných požiadaviek informujú operátorky KC používateľov elektronicky emailom alebo telefonicky (obr. 1).

Na každú zaregistrovanú požiadavku je vytvorený ServiceCall - sprevádza riešenie problému počas celého jeho životného cyklu. Používateľ (Caller) je priebežne notifikovaný o priebehu riešenia svojej požiadavky.

KC využíva moderné prostriedky komunikácie s používateľmi a evidenciu problémov. V záujme zabezpečenia spoľahlivej prevádzky je implementovaný systém riadeného dovolania na Kontaktné Centrum, realizovaný IP telefóniou. Táto umožňuje riadenie toku požiadaviek, osobnú identifikáciu volajúceho používateľa, ako aj automatickú navigáciu používateľov pri definovaní problémov, ešte pred spojením s operátorkou.

Systém dovolania je interaktívne prepojený s evidenčným systémom KC (Service Desk), kde sú evidované jednotlivé požiadavky používateľov a aj ich celý životný cyklus od registrácie až po vyriešenie. Táto evidencia umožňuje adresné vyhodnotenie plnenia úloh a riešenia požiadaviek. Zároveň

umožňuje interaktívne kedykoľvek v priebehu riešenia problémov zistiť ich aktuálny stav.

IVR – „hlasové menu telefónneho systému“

V podstate od vzniku KC používame interaktívne hlasové menu, prostredníctvom ktorého môže používateľ komunikovať s počítačovým systémom za použitia klávesnice telefónu. Všetci používatelia, volajúci na telefónne čísla KC, poznajú tento systém, je to hlasová navigácia, ktorá Vás najskôr privíta a následne sprevádza celou ponukou služieb.

Rovnaký systém využíva každá spoločnosť alebo organizácia, ktorá to myslí s poskytovaním kvalitných služieb vážne. Táto služba sa nazýva IVR - Interactive Voice Response. Používateľom sa niekedy môže takýto systém riešenia diferenciácie požiadaviek zdať ako jeho zbytočné obťažovanie, ale verte, že je v prospech vecí.

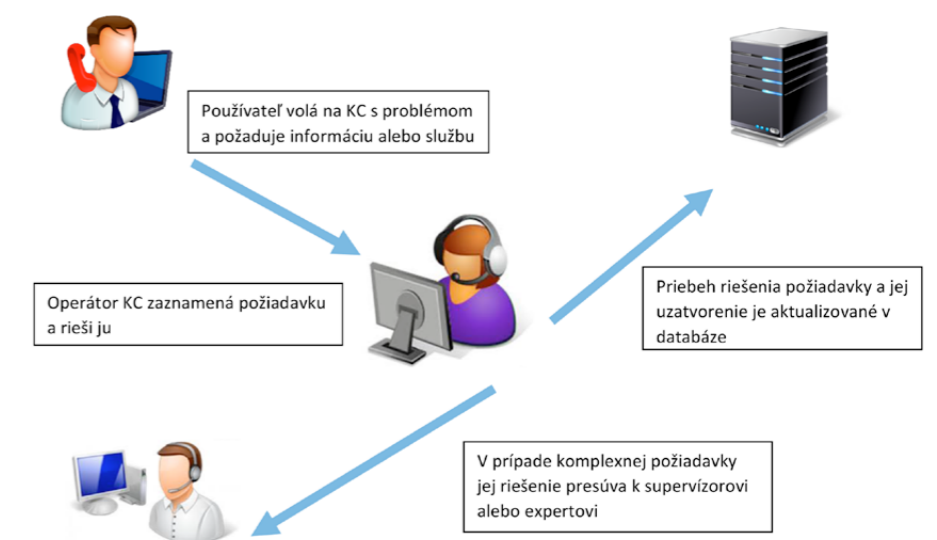
Výhody IVR služieb:

- optimalizácia kapacít operátorov a lepšie využitie ich času,
- rýchle vyriešenie bežných požiadaviek diferencovaním na špecifické pracoviská,
- zabezpečenie nepretržitej prevádzky nezávisle od pracovného času operátorov,
- nahrávanie hovorov alebo odkazov volajúcich.

Informačný portál kc.mil.sk

V kontakte s používateľmi využíva KC aj nástroje založené na súčasných webových a intranetových službách. Hlavnou súčasťou tohto je centralizovaný webový informačný portál *kc.mil.sk*, kde používatelia KIS môžu na jednom mieste nájsť všetky dôležité informácie. A to počnúc aktualizovaným telefónnym zoznamom, cez informácie o aktuálnom dianí v oblasti KIS v rezorte obrany aj mimo neho, ako aj v elektronickej forme realizované unifikované žiadosti na zabezpečenie širokého spektra vašich požiadaviek.

Centralizované elektronické formuláre sú jedným z hlavných nástrojov KC na zlepšenie a zjednodušenie komunikácie s používateľmi KIS, pri riešení ich problémov a požiadaviek. Ich význam je v zjednotení spôsobu žiadostí o poskytnutie služieb. Používateľ jednoduchým spôsobom využíva preddefi-

Obr. 1. Proces riešenia požiadavky používateľa

Obr. 2 Počet zaznamenaných požiadaviek (SC) v jednotlivých rokoch

nované formy žiadostí, ktoré následne bez ďalších komplikácií odošle do KC stlačením jedného tlačidla.

Súčasnou informačného portálu je aj sekcia s autorizovaným prístupom, kde môžu jednotliví používatelia nájsť informácie o aktuálnom stave riešenia ich problémov. Takisto tu môžu formou predvyplnených elektronických formulárov vykonať aktualizáciu svojich identifikačných údajov, napr. zmena funkcie, posádky, tel. čísla..., ktoré súvisia s využívaním služieb a dostupnosti v rámci prevádzky KIS.

Budúcnosť Kontaktného Centra

Kontaktné Centrum od svojho vzniku prechádza neustálym vývojom a rozširovaním služieb a funkcionality.

Neustále rozširovanie a zmeny portfólia KIS služieb rezortu MO SR kladie na pracoviská Kontaktného Centra požiadavku týkajúcu sa kontinuálneho vzdelávania. Operátori musia dokonale poznať štruktúru poskytovaných služieb a ich technologické a personálne pozadie.

V tomto čase pripravujeme modernejšiu podobu a webového portálu *kc.mil.sk*.

Ruka v ruke s tým ide aj úloha zachovania dostupnosti a spoľahlivosti systémov a technickej podpory KC. Bez periodickej podpory a modernizácie systémových nástrojov KC je udržanie kontinuity podpory používateľov nezvládnuteľnou úlohou. Momentálny stav si vyžaduje modernizáciu zastaraných, a tým už aj nespoľahlivých, systémov podpory práce. Niektoré sú nasadené od vzniku KC (2003) so značne prekročenou lehotou životnosti a už nie sú výrobcom servisne podporované.

Ciele do budúcnosti:

- zvýšenie efektivity práce operátorov,
- účinnejšie využitie ľudských a technologických zdrojov,
- udržanie efektívneho počtu pracovníkov KC,
- eliminovanie možných technických výpadkov KC,
- rozšírenie portfólia služieb,
- efektívnejší vnútorný kontroling.

Kontaktné informácie:

č. tel.: 40 1111, 40 2222, 0960 112233, skrátená voľba 16
 fax: 0960/ 406420
 web: kc.mil.sk
 mail: admin_kc@mil.sk

Viete že...

Kontaktné Centrum pozostáva z pracovísk:

1. Pracovisko operátorov v Bratislave
2. Pracovisko prvého kontaktu
3. Pracovisko supervízorov

KC týždenne vybaví:

- hovorov - 4500
 - e-mailov - 60
 - Service Call-ov - 800

Automatický hlasový systém – IVR

Automatický hlasový systém IVR v mimopracovnom čase – vybavuje prepájanie hovorov formou rozhodovacieho stromu na vybrané dôležité telefónne čísla v rezortnej telefónnej sieti (SCKM, SOD veliteľstiev, DRKIS, VP).

V bežnom pracovnom čase je aktívne IVR hlasové menu, ktoré dáva možnosť volať spojovateľské pracovisko KC, ako i pracoviská operátorov riešiacich technické požiadavky. V priebehu procesu zlepšovania kvality a rýchlosti odozvy na požiadavky, je vyvolaná aj periodická zmena obsahu IVR hlasového menu. To znamená, že nebude stále rovnaké. Bude teda prispôbované dobe z hľadiska poskytovaného

portfólia služieb, intenzity vyžadovaných požiadaviek, systémových a personálnych zdrojov ako i ďalších vstupných faktorov. V prípade požiadaviek na zmenu, môžu užívatelia požiadať o zmenu služobným postupom Odbor bezpečnosti a ochrany informácií a KIS (J6).

Pracovný čas:

Na získanie informácií o telefónnych číslach, stlačte 1

Na riešenie požiadavky v oblasti komunikačných a informačných systémov a informačnej bezpečnosti, stlačte 2

Na odblokovanie účtu, stlačte 1

na nastavenie hesla k účtu, stlačte 2

Na riešenie požiadaviek s havarijným heslom (JHH), stlačte 3

Na iné požiadavky, stlačte 4

Na spojenie s konkrétnym operátorom, stlačte 1 až 6

Na automatickú hlasovú službu, stlačte 0

Na aktiváciu tónovej voľby na Vašom aparáte, stlačte kód 83

Mimopracovný čas:

Voláte v mimopracovnom čase.

Prevádzkový čas je každý pracovný deň od 6:30 do 18:25 hodiny.

Vašu požiadavku vybaví automatizovaný systém.

Na spojenie

so Strategickým centrom krízového manažmentu, stlačte 1

Na spojenie

s vybraným stálym operačným dozorným, stlačte 2

Na spojenie

s operačným dozorným veliteľstva pozemných síl, stlačte 1

Na spojenie

s operačným dozorným veliteľstva vzdušných síl, stlačte 2

Na spojenie

s dozorným útvaru 5. pluku špeciálneho určenia, stlačte 3

Na spojenie

s dozorným Úradu hlavného lekára, stlačte 4

Na spojenie

s dozorným riadenia komunikačných a informačných systémov, stlačte 3

Na spojenie

s vojenskou políciou, stlačte 4

Na spojenie

s operačným dozorným vojenskej polície, stlačte 1

Na spojenie

so stálou službou vojenskej polície v Bratislave, stlačte 2

Na spojenie

so stálou službou vojenskej polície vo Vlkanovej, stlačte 3

Na spojenie

so stálou službou vojenskej polície v Prešove, stlačte 4

POŠTOVÉ A DORUČOVATEĽSKÉ SLUŽBY

Základňa stacionárnych KIS poskytuje okrem iných služieb aj správu poštových služieb pre OS SR. Poštové služby pre potreby OS SR sa poskytujú komplexne prostredníctvom Slovenskej pošty a.s., ktorá disponuje najrozsiahljšou pobočkovou infraštruktúrou a svoje služby ponúka na kvalitatívne požadovanej úrovni.

Zásielky sa prepravujú Slovenskou poštou a.s. v pravidelných intervaloch na základe Zmluvy o poskytovaní poštových služieb, Rámcovej dohody a na základe Zmluvy o poskytnutí služby „Zberná jazda“. Prostredníctvom zberných jzd zabezpečuje Slovenská pošta a.s. odvoz aj dovoz zásielok pre Posádkovú podaciu stanicu v Bratislave a pre Posádkovú podaciu stanicu v Trenčíne.

V OS SR sa poštové služby zabezpečujú prostredníctvom 27 posádkových podacích staníc, ktoré zabezpečujú príjem a odosielanie pošty rôzneho druhu pre útvary a zložky. Posádkové podacie stanice vykonávajú odosielanie a prijímanie uzáverov (poštových vriec), zásielok (obyčajné, doporučené), cenných zásielok, cenín, balíkov, poštových poukážok a pod. Posádkové podacie stanice v mesačných cykloch distribujú časopis „Obrana“ v rámci OS SR a NATO, ktorý aktuálne informuje o dianí a situácii v rezorte obrany. Zahraničnú poštu v plnom rozsahu zabezpečuje výhradne Posádková podacia stanica v Trenčíne.

Aby mohli efektívne využívať poštové služby aj útvary a zložky vzdialené od posádkových podacích staníc, sa pre tieto prvky realizuje nákup a distribúcia poštových známok.

Všetky aktuálne požiadavky týkajúce sa oblasti poštových služieb sa systematicky riešia. V súčasnosti prebieha snaha o čo najefektívnejšie zavedenie elektronizácie v rámci posádkových podacích staníc. Kontinuálne prebieha v rámci poštových služieb taktiež snaha o dosiahnutie čo najefektívnejšej optimalizácie verejných prostriedkov.

DOZORNÝ RIADENIA A PREVÁDZKY KIS (DRKIS)

Dozorný orgán na zabezpečenie kvalitného a spoľahlivého prenosu informácií prostredníctvom komunikačného a informačného systému (KIS) rezortu obrany SR. 24 hodinový dohľad zameraný na zabezpečenie služieb servisu a údržby KIS. Sprostredkovateľ pomoci a podpory v prípade výskytu porúch na zariadeniach stacionárnej vojenskej spojovacej sústavy alebo prenosových trasách. Výkonný orgán na nepretržitý monitoring dostupnosti a kvality prostriedkov alebo služieb, ako aj pre technický manažment prevádzky stacionárnych komunikačných a informačných systémov prostriedkami CMS (Centrálné management systémy).

Monitoring stavu systémov:

pracovisko DRKIS vykonáva 24 hodinový monitoring stavu systémov v RTS (rezortnej telefónnej sieti), RDS (rezortnej dátovej sieti) a SRRS (stála rádiorelevová sieť) vrátane kamerového monitoringu zabezpečenia objektov SRRS a stavu napájania SRRS.

Monitoring zabezpečenia objektov SRRS:

Pomocník DRKIS priebežne kontroluje zabezpečenie objektov s technológiou SRRS so zameraním na ochranu pred neoprávneným vniknutím nepovolanej osoby prostredníctvom kamerového systému s vyústením na PC.

Plánovanie výpadkov:

sa realizuje na základe požiadavky na plánovaný výpadok systémov alebo el. energie. Spracováva sa analýza dopadu výpadku na všetky služby (hlasové, dátové atď.) a náhradné riešenia počas výpadku s uvedením kontaktnej osoby, ktorá bude zodpovedať za realizáciu výpadku alebo bude prítomná na pracovisku počas výpadku až do spustenia všetkých systémov do korektnej prevádzky. Po skončení analýzy sa spracuje change, ktorý je potrebný na schvaľovací proces. K prerušeniu sa vyjadrujú pracovné skupiny, v ktorých výpadok ovplyvní činnosť systémov. Po skončení schvaľovacieho procesu je prerušenie pripravené na realizáciu. Pred výkonom a po skončení prerušenia zahŕňa kontaktná osoba začiatok a koniec prác s hlásením o funkčnosti systémov.

Koordinácia činnosti technikov regionálnych úsekov ZaSKIS:

v prípade potreby riešenia poruchového stavu viacerými pracovnými skupinami, po skončení pracovného času a v záujme odstránenia porúch v dôležitých lokalitách, nariadi DRKIS výjazd technika na miesto poruchy a koordinuje jeho činnosť. V prípade potreby požiada o spoluprácu externú firmu podľa podmienok stanovených v servisnej zmluve na aktuálny rok.

Riešenie servisných zásahov:

po prijatí žiadosti na vykonanie servisného zásahu DRKIS vyhledá zariadenie v servisnej zmluve na aktuálny rok, porovná typové označenie, výrobné číslo a zašle objednávku do firmy, ktorá vykoná servis v súlade so servisnou zmluvou. Priebežne kontroluje stav odstraňovania porúch a koordinuje činnosť technikov v regionálnych úsekoch, vrátane sprístupňovania budov s technológiou.

Preverka spojenia do mierových misií:

pracovisko DRKIS vykonáva každý štvrtok preverku hlasového, faxového a dátového spojenia do aktuálnych mierových misií.

Podpora používateľov v špeciálnych prípadoch:

v mimopracovnom čase a v dňoch pracovného pokoja je DRKIS schopný odblokovať účty v doméne MIL podľa kontaktných údajov používateľa. V prípade odcudzenia alebo straty karty ZEP, vykoná DRKIS zablokovanie ZEP karty jedine v prípade, ak dotyčná osoba nahlási potrebné údaje uvedené v zmluve o prevzatí ZEP karty (PUK2), a to z dôvodu overenia totožnosti.

Spolupráca s krízovými štábmi a riešenie krízových situácií:

v prípade vzniku krízovej situácie informuje DRKIS pracovisko CRO a krízový štáb o stave spojenia, popri prípade o jeho náhradnom riešení za predpokladu výpadku hlavného druhu spojenia. Zabezpečí vyznenie nadriadených a riadi sa ich pokynmi. Koordinuje činnosť technikov vyslaných do krízových oblastí.

SME K DISPOZÍCII 24 HODÍN DENNE, 365 DNÍ V ROKU.

NATO SOFTVÉROVÉ NÁSTROJE

V poslednom období sa v prostredí ozbrojených síl stále viac stretávame s pojmom NATO softvérové nástroje (NSN). Mnohí poznáte skratku FAS (Functional Area Services), prípadne výraz NATO C2 systémy. V princípe všetky tri označenia vyjadrujú označenie programov, aplikácií vyvinutých pre potreby NATO. Primárnym určením NSN je podpora operácií vedených koalíčnými vojskami NATO, ale je možné ich využiť aj na podporu cvičení, na plánovanie vojenských akcií a podobne. Táto podpora môže slúžiť buď v prospech NATO, alebo v prospech vlastných (interných) aktivít OS SR. Okrem funkčných oblastí, ako napríklad spravodajstvo, logistika, NSN pokrývajú aj špecifická druhov vojsk napríklad: vedenie námorných operácií, ale im sa v článku nebudeme venovať.

Čo vám ponúkame....

Asi najznámejším produktom tejto oblasti s ktorým ste sa mohli stretnúť, je JEMM (Joint Exercise Management Module). Aplikáciu nájdete na stránke: jemm.mil.sk/JEMM a slúži na prípravu a vykonávanie cvičení.

Ďalším rozšíreným produktom je LOGFAS (Logistic Functional Area Services), čo je programový prostriedok NATO na podporu plánovania v oblasti logistiky používaním integrovanej série počítačových programov. Posledným, ktorý bude uvedený, je TOPFAS (Tool for Operational Planning, Force Activation and Simulation). TOPFAS je súbor prostriedkov, ktorý je určený na podporu systémovej analýzy, plánovania, vykonania a vyhodnocovania operácií.

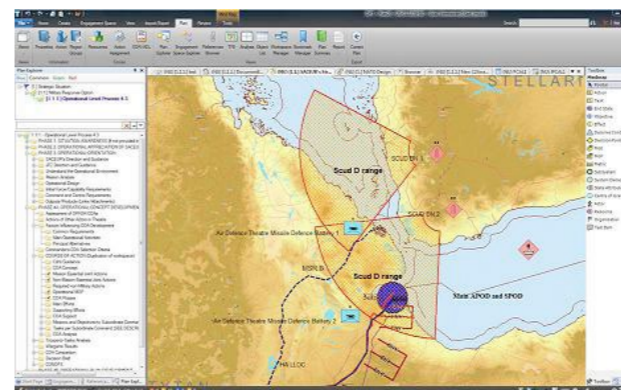
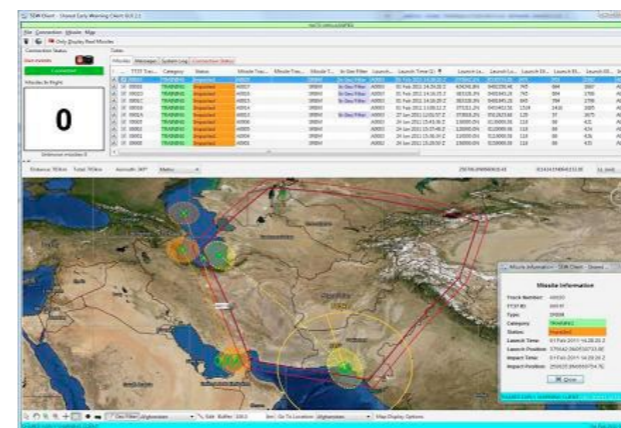
Na podporu NSN slúži intranetový portál dostupný na adrese: web.fas.mil.sk, kde vždy nájdete aktuálne informácie k tejto oblasti. Je tu publikovaná zmluva, prehľad všetkých dostupných aplikácií, príručky aj prezentácie. Veľmi dôležité je Metodické usmernenie NGŠ OS SR k NSN, ktoré bolo podpísané v máji 2015. Tento približne päťnásť stranový dokument obsahuje prehľad

základných pojmov, určuje správcov, garantov, prevádzkovateľov, používateľov, ich práva a povinnosti.

Ako to celé začalo...

Keď nazrieme do histórie, NSN začali vznikať pred vyše desiatimi rokmi ako prirodzená evolúcia v oblasti komunikačných a informačných systémov. Ako sa koncom dvadsiateho storočia riešila spolupráca komunikačných prostriedkov, rádii, frekvencií, kryptozariadení, šifrovacích kľúčov..., postupne nestačilo uskutočniť hovor medzi sebou, či neskôr si poslať prostredníctvom rádia formalizovanú správu. Na veliteľstvách operácií boli najskôr nasadené stacionárne siete, ktoré zväčša podporovali iba utajované prostredie na písanie rozkazov a na elektronickú výmenu správ, napr. operácia IFOR, SFOR. Niektoré veliteľstvá boli vybavené aplikáciami typu Blue Force Tracking, napr. KFOR. Neskôr pribudlo nasadenie Share-Point s cieľom zdieľať dokumenty, ale stále absentovala jednotná podpora operácií formou informačných systémov. Pribúdajúcou modernizáciou sa začali využívať na veliteľstvách americké systémy – najmä v oblasti

spravodajských služieb. Na lokálnych veliteľstvách (Task Force) sa stávalo, že vedúca krajina v rámci podpory KIS nasadila svoj informačný systém na podporu operácie, čo však nebolo koncepčné vzhľadom na to, že vedúce krajiny rotujú a nebola zabezpečená výmena informácií s nadriadeným ani so susednými Task Forces.

Potreba zjednotiť podporu operácií informačnými systémami bola na strategickú úroveň podporovaná vtedajším NC3B (NATO C3 Board) a jej podvýborom SC/5, kde úlohu zohrali aj agentúry NC3A (NATO C3 Agency) a NCSA (NATO C3 Services Agency), ktoré v politicko-strategických rozhodnutiach v tejto oblasti plnili úlohu projektového a technického garanta. Dôležité je upozorniť na fakt, že či už bol NSN vyvíjaný civilnou firmou alebo priamo NATO agentúrou, v oboch prípadoch sa za podporu aplikácií zo strany agentúry platí. Rovnako sú platené aj školenia na NSN, ktoré organizuje prevažne škola KIS v Latine v Taliansku.

Aj keď sme členská krajina NATO, aby sme mohli používať licencie NSN, tak bolo nutné podpísať bilaterálnu zmluvu medzi NCIA (NATO Communication and Information Agency – nástupníčka agentúra bývalých NC3A a NCSA) a MO SR. Toto sa udialo vo februári 2015.

Budúcnosť...

Na záver by som uviedol, že v implementácii NSN sme na začiatku cesty a ako ďaleko sa dostaneme, bude závisieť na spolupráci s vami, s používateľmi. V tomto roku je naše úsilie zamerané predovšetkým na inštaláciu produktov a ich základnú podporu prevádzky v neutajovanom prostredí. Postupne by sme radi rozšírili podporu aj v pripravovanom utajovanom prostredí, lebo neutajované prostredie je primárne určené na školenia a oboznamovanie sa s produktmi. Reálne operácie a cvičenia bude nutné plánovať v národnom utajovanom prostredí pre interné účely a v prostredí CRONOS pre aktivity v prospech NATO.

Garant: Odbor informačných systémov ZaSKIS
npor. Daloš Daniel

SHAREPOINT SERVER 2013

Objem informácií, ktoré vplyvajú na činnosť každej organizácie, neustále narastá. K ich spracovaniu je nevyhnutné nasadzovať čoraz sofistikovanejšie informačno-komunikačné systémy. Pre potreby spolupráce a zdieľania širokého spektra informácií v Ozbrojených silách Slovenskej republiky bola zvolená platforma Microsoft SharePoint, ktorá plní všetky požiadavky kladené na vybudovanie kľúčového informačného systému.

Čo vlastne SharePoint je

Technológia SharePoint je viacúčelová webová platforma na vytváranie a správu intranetových portálov, webových stránok, správu dokumentov a správu súborov. Táto platforma používateľom štandardne poskytuje prístup k aktuálnym informáciám a vylepšuje pracovné činnosti prostredníctvom jedného univerzálne prístupného miesta. Jej typickým prvkom je spojenie správy obsahu a správy dokumentov.

...a prečo ho tu máme

Technológia SharePoint bola v rezortnej sieti nasadená už v priebehu roka 2009 vo verzii Microsoft SharePoint 2007. V priebehu roka 2011 bol SharePoint aktualizovaný na verziu 2010. Aký bol dôvod? Hľadal sa jednoduchší spôsob zefektívnenia administratívnych činností v rezorte. Postupom času sa táto platforma etablovala na poli informačných systémov a predstavuje popri doménových službách a elektronickej pošte jeden z najpoužívanejších systémov v rezorte obrany. Začiatkom roka 2015 bol SharePoint aktualizovaný na verziu 2013, ktorý priniesol viacero zlepšení a nové funkcie a ktoré vám denne poskytujeme.

NOVÉ VLASTNOSTI A FUNKCIONALITY SHAREPOINT 2013

Zdieľanie informácií

Zdieľanie dokumentov a lokalít je typickou vlastnosťou a hlavnou funkcionalitou SharePoint Servera 2013, pričom používateľom poskytuje viacero

možností zdieľania dokumentov a lokalít. Bola zavedená lokalita komunity, ktorá ponúka výhody pri práci s e-mailom a okamžitými správami.

Novinkou je portál komunity, ktorý predstavuje akýsi adresár, v ktorom sa nachádza zoznam všetkých lokalít komunity, ktoré sú dostupné na intranete. Prostredníctvom portálu komunity môžu používatelia vyhľadávať, prezerat, sledovať a navštevovať jednotlivé komunity, ktoré ich zaujímajú, alebo sa na nich zúčastňovať.

Multimédiá

Zmeny nastali aj pri prehrávaní videa a multimédií. Každé video má svoju vlastnú prehrávaciu stránku s informáciami o videu, vlastníčkovi a zoznamom súvisiacich dokumentov.

Pri organizovaní dokumentov môžete teraz súbory presúvať myšou medzi svojím počítačom a ľubovoľným iným umiestnením na SharePointe.

SharePoint ako systém úloh

V prípade využitia úloh si v novej verzii môžete zobrazíť časovú os s aktuálnymi úlohami vrátane úloh, ktoré vám boli priradené a úloh, ktoré ste zadali v ďalších aplikáciách, ako je napríklad Outlook. Môžete napríklad zobrazíť, ktoré úlohy sú aktívne, ukončené alebo pred dokončením.

Zmena obsahu a dizajnu

Pri úprave zoznamov teraz môžete vytvárať a upravovať zoznamy priamo na stránke tak, ako ste si zvykli v programoch, ako je Microsoft Excel. Napríklad stačí iba kliknúť na prepojenie a môžete pridávať, upravovať ale-

bo odstraňovať stĺpce bez toho, aby ste museli opustiť stránku, ktorú práve upravujete.

Vylepšením je aj spôsob vytvárania webového obsahu. Autori obsahu majú možnosť zachovať formátovanie pri kopírovaní obsahu z Microsoft Wordu do webovej časti Editor obsahu alebo ovládacieho prvku poľa HTML na webovej stránke. Vlastníci a návrhári lokality okrem toho môžu prispôbiť globálne a aktuálne navigačné ponuky presunutím položiek ponuky na stránku.

Toto vydanie servera SharePoint Server 2013 ponúka nové motívy, ktoré vás prevedú rýchlym procesom zmeny vzhľadu lokality a dodajú jej jedinečný nádych. Môžete si vybrať z viacerých možností farieb, písiem, rozložení lokality a dostupných obrázkov pozadia, prípadne si vytvoriť vlastné.

Vyhľadávanie

Ďalším vylepšením je navigácia a vyhľadávanie. Výsledky hľadania sú logicky zoskupené a na základe predchádzajúcich výsledkov poskytujú návrhy na dotaz iného hľadania. Vlastníci lokality môžu vytvárať a spravovať centrá vyhľadávania. Taktiež môžu prispôbiť štýly a nastavenia, ktoré majú vplyv na výsledky vyhľadávania.

SHAREPOINT 2013 V OS SR

Architektúra riešenia

Platforma SharePoint je v intranete OS SR nasadená vo virtualizovanej webovej farme v prostredí dátového centra ZaSKIS o sile 2xFrontEnd webový server, 2xaplikačný server MS SharePoint 2013 a 2xdatabázový

platformu. Z tohto dôvodu vznikol tím, ktorý sa zaoberá tvorbou webových aplikácií v tomto prostredí na základe konkrétnych požiadaviek.

Riešenia

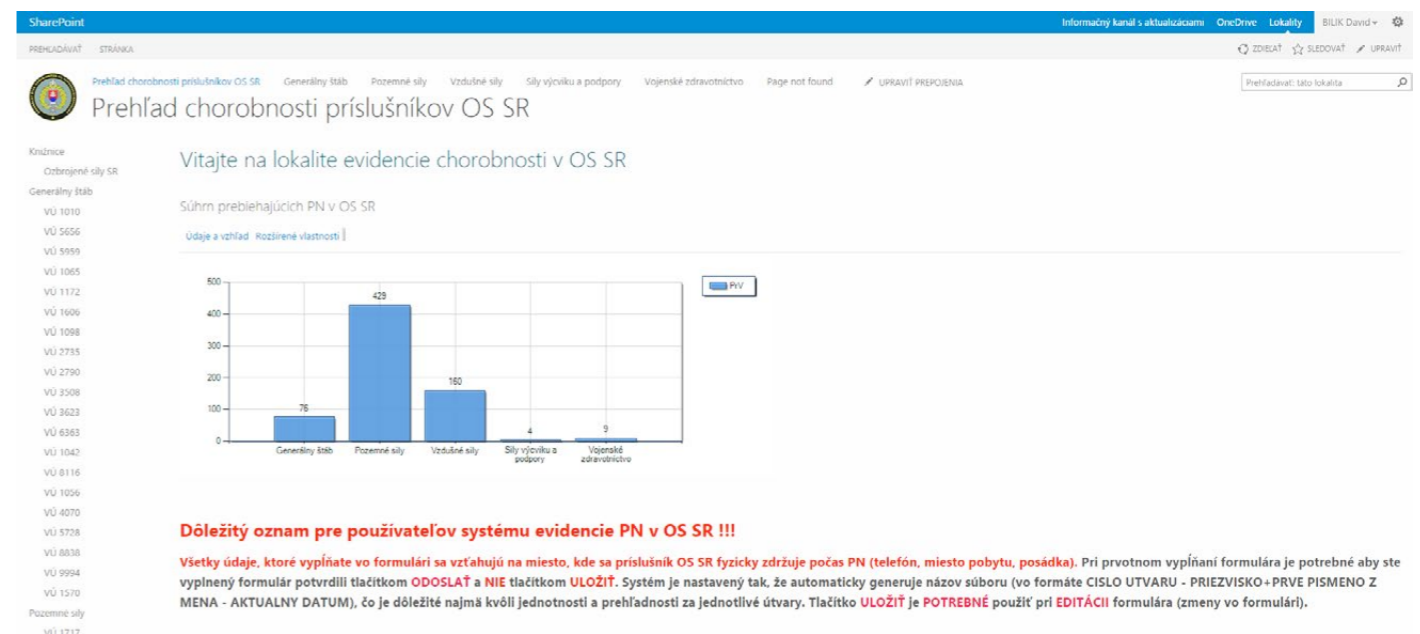
Existuje niekoľko úspešných nasadených aplikácií pre SharePoint, s ktorých najvýznamnejšie sú:

- Prehľad chorobnosti v OS SR (<http://chorobnost.mil.sk>)
- Prehľad radiacích aktov GŠ OS SR (<http://ra.mil.sk>)
- Prehľad udalostí a mimoriadnych udalostí v OS SR (<http://udalosti.mil.sk>)
- Portál logistiky (<http://logistika.mil.sk>)
- A mnoho ďalších sub-portálov

V súčasnosti beží testovacia prevádzka systému eForms (<http://eforms.mil.sk>), ktorý výrazným spôsobom umožní útvorom odbúrať administratívne procesy pri tvorbe, schvaľovaní a vydávaní vnútorného vojenského rozkazu a nariadenia. Jedná sa o systém realizovaný dodávateľsky, ktorý bude s podporou ZaSKIS modifikovateľný podľa potrieb útvarov a zariadení. Tento systém bude podľa požiadaviek nasadený pre ďalšie útvary a zložky MO SR.

Budúcnosť intranetu OS SR

Nasadenie technológie SharePoint do prevádzky v Ozbrojených silách SR bolo výsledkom analýzy požiadaviek, ktoré boli na informačný systém kladené – od zefektívnenia administratívnych činností, cez možnosť spolupráce a zdieľania informácií, rozumného definovania a nastavovania politiky prístupových práv až po jednoduchosť použitia reprezentovanú interneto-

server MS SQL 2012. Databázy sú denne zálohované mimo využívanej webovej farmy. Farma je navrhnutá tak, aby bol zabezpečený systém vysokej dostupnosti.

Intranet

V prostredí SharePoint má do dnešného dňa 90 percent útvarov a zariadení svoj vlastný intranetový portál. Zoznam týchto portálov sa nachádza na stránke <http://intranet.mil.sk>, ktorý je pravidelne aktualizovaný. V súčasnosti dochádza aj k integrácii starších informačných portálov do prostredia SharePoint.

Existuje skupina portálov, kde je možné nájsť určité špecifické informácie pre všetkých príslušníkov a zamestnancov rezortu. Sú to portály všeobecného charakteru, napr. portál Kontaktného centra ZaSKIS, prípadne portál všetkých tlačív, ktoré sú v OS SR používané.

Aplikácie pre SharePoint

V súčasnosti je platforma SharePoint použitá v drvivej väčšine intranetových riešení v rámci OS SR. Ide prevažne o intranetové portály útvarov a zariadení avšak významným spôsobom pokročil aj vývoj aplikácií pre túto

vým prehliadačom ako prostriedkom zobrazovania, vkladania a manipulácie s dátami.

Budovanie akéhokoľvek informačného systému je v podstate nikdy nekončiaci proces. Požiadavky na rozširovanie jeho funkcionality, škálovateľnosť, nutnosť zaoberať sa bezpečnosťou, vydávanie nových verzií idú ruka v ruku s požiadavkami na jeho hardvérovú podporu i vedomostnú úroveň jeho administrátorov.

V súčasnosti ZaSKIS dostáva mnohé požiadavky na vytváranie čiastkových systémov určených pre podporu fungovania útvarov, prípadne zjednodušenie pracovných postupov a procesov, takže je veľký predpoklad, že dnešný počet, čo je cca 80 portálov v blízkej budúcnosti ešte narastie.

SharePoint sa v budúcnosti stane platformou, ktorú budú využívať všetci príslušníci OS SR, pretože proces informatizácie ide míľovými krokmi dopredu a zdieľanie informácií je stále dôležitejšie.

DOMÉNA MIL služby, bez ktorých sa nezaobídete...

Určite každý z vás, používateľov, sa v rámci plnenia svojich bežných pracovných povinností stretol s potrebou vytvoriť „wordovský“ dokument s pripojenou jednoduchou či zložitejšou „excelovskou“ tabuľkou a s jeho preposlaním prostredníctvom „outlookovskej“ pošty svojmu kolegovi alebo nadriadenému. Ten si pravdepodobne váš dokument uložil do vlastného sieťového domovského adresára, vytlačil si ho na spoločnej sieťovej tlačiarne na chodbe, prípadne uložil na „sharepointovský“ portál a sprístupnil ďalším svojim kolegom na zdieľanie...

Poviete si, že ide o bežné používateľské úkony a že na tom nie je predsa nič zložité. Nuž, áno, aj nie. O to, že celý tento kolobeh funguje tak, ako má a že vy, používatelia, nepreklináte svoj počítač a nemáte chuť vyhodíť ho z okna, sa stará množstvo komplikovaných, vzájomne prepojených a previazaných informačných technológií a systémov s celým radom odborne zdatných a zanietených správcov. Verte, či nie, nie je to často jednoduché. Niekedy stačí malý „klik“ či jednoduchá zmena v konfigurácii a celý fungujúci systém sa rozpadne ako domček z karát.

Načo je to prihlasovacie meno a heslo dobré...?

Aby ste si predstavili, akým kolobehom prechádza váš počítač a čo všetko je za bežnými používateľskými úkonmi, skúsime si celý tento proces veľmi jednoducho opísať. Po zapnutí počítača a po spustení operačného systému sa nám zobrazí prihlasovacie okno. Ak správne zadáme svoje prihlasovacie údaje, zobrazí sa pracovná „plocha“ s odkazmi na jednotlivé aplikácie a údaje. A naša práca môže začať. Jasné a jednoduché. Za týmto prihlásením sa však skrýva množstvo krokov a postupností, ktoré sa musia úspešne zrealizovať na pozadí. V prvom rade sa nám musí úspešne zaviesť operačný systém. Ten inštalujú naši kolegovia z regionálnych úsekov. V druhom rade sa musíme do počítača úspešne prihlásiť. Použijeme

na to svoje prihlasovacie meno a heslo. O jeho správne overenie sa starajú v doméne MIL doménové služby. Ich hlavnou úlohou je preukázať, že daný používateľ je naozaj ten, za koho sa vydáva a umožniť mu prístup len na tie údaje či zariadenia, kam pristúpiť naozaj má. Hovoríme tomu autentifikácia a autorizácia.

Kde tie dokumenty bezpečne uložiť...?

Po úspešnej autentifikácii a autorizácii získavame prístup k údajom, uloženým rovnako na lokálnych diskoch počítača, ako aj na sieťových domovských adresároch. Tie sú spravidla označované písmenom U (U ako užívateľ). Ide o adresár s kapacitou 200MB. Uložené je na našich súborových serveroch a tie sú vzájomne prepojené do systému súborových služieb. Domovský adresár je dostupný výhradne iba tomu používateľovi, ktorému sa zobrazuje v jeho používateľskom profile. Je pravidelne zálohovaný a navyše v záujme zabezpečenia vysokej dostupnosti aj replikovaný na iný súborový server tak, aby v prípade výpadku jedného súborového servera nestratil používateľ prístup k svojim údajom. Ak si používateľ omylom či nedopatrením svoje dáta vymaže, sme schopní mu ich obnoviť. Nepostačujúcu kapacitu disku U taktiež môžeme v odôvodnených prípadoch na vyžiadanie navýšiť.

Ako sprístupniť svoje dokumenty kolegom...?

S údajmi na našom počítači denne pracujeme. Editujeme ich, kopírujeme, dopĺňame, ale aj vymieňame, prípadne zdieľame. Jednou z najpoužívanejších informačných technológií na zdieľanie a výmenu údajov je elektronická pošta. Tá naša je postavená na platforme Microsoft Exchange a umožňuje preposielať textové alebo grafické správy s možnosťou vyžiadania si potvrdenia, či danú správu príjemca prečítal a či bola úspešne doručená do jeho emailovej schránky. Služby týkajúce sa elektronickej pošty sa nám podarilo v roku 2014 zmodernizovať. Spojením výhod viacerých technológií sme navýšili veľkosť e-mailovej schránky používateľov z pôvodných 20MB na aktuálnych 500MB. Táto kapacita umožňuje zbaviť sa ukladania elektronickej pošty do stále populárnych osobných zložiek (PST) vo Vašom lokálnom počítači, čo v prípade poruchy pevného disku znamená nenávratnú stratu a poskytuje možnosť uloženia údajov na poštovom serveri. Vaša elektronická pošta je tak nielen bezpečnejšia, ale najmä dostupnejšia z akéhokoľvek miesta v rezortnej dátovej sieti. V prípade služobnej cesty alebo odborného kurzu, stačí si sadnúť za ľubovoľný počítač v doméne MIL, prihlásiť sa Vaším užívateľským účtom a cez internetový prehliadač.

Uvedomujeme si, že aktuálna veľkosť e-mailovej schránky nie je úplne postačujúca. Preto sa už teraz pripravujeme na to, aby sme v dohľadnom čase, po navýšení diskových kapacít v hlavnom dátovom centre, tieto veľkostné limity zvýšili a umožnili vám sprístupniť väčšie množstvo údajov.

Prečo mi tá plocha vyzerá inak...?

Významnou zmenou prechádza aj infraštruktúra pracovných staníc. Tie staré sú poruchové, výkonovo nepostačujú a nie sú kompatibilné s novými operačnými systémami. Vzhľadom na tieto skutočnosti prebieha od roku 2014 veľká výmena pracovných staníc, ktorých výkon a technologické možnosti umožňujú nahradiť dnes už nepodporovaný operačný systém MS Windows XP a kancelársky balík MS Office 2003 novým desktopovým operačným systémom MS Windows 8.1 a kancelárskym balíkom MS Office 2013. Aby sme vám uľahčili prechod a používanie nového operačného systému a kancelárskeho balíka, pripravili sme pre vás elektronický portál <http://windows8.mil.sk> so zaujímavými radami a videami.

Vážení používatelia, predstavíť doménové, súborové a poštové služby na niekoľkých stranách nie je práve najjednoduchšia úloha. Sú to zložité a vzájomne previazané technológie. My, správcovia z odboru informačných systémov veríme, že naša snaha a úsilie o ich spoľahlivú prevádzku vám prinesú úžitok a spokojnosť. V prípade akýchkoľvek technických problémov sme vám prostredníctvom nášho kontaktného centra každodenne k dispozícii.

Garant:
Odbor informačných systémov ZaSKIS
mjr. Tvaroška Roman

Podrobnejšie informácie nájdete:
<http://windows8.mil.sk>

Riadiaci pracovník má mať dobrý informačný systém

V súčasnosti sa manažéri od seba líšia tým, čo poskytujú, teda službami alebo produktmi. Dobrý vedúci pracovník sa odlišuje hlavne tým, že dokáže rýchlejšie reagovať na časté zmeny trhu a tým, že dokáže zavádzať produkty na trh rýchlejšie, ako konkurencia.

Ak sa rozhodneme v rámci využívania informačných systémov (IS) byť dobrými riadiacimi pracovníkmi, musia naše IS fungovať efektívnejšie. Presnejšie, musia vyhovovať kritériám, ako sú flexibilita procesov a nízke náklady. Ak takéto kritériá chceme dosiahnuť, potrebujeme servisne orientovanú architektúru (SOA), ktorá nám to umožní.

V praxi to potom môže vyzeráť takto: Sadnem si za pracovný počítač v kancelárii a veľmi jednoducho napíšem a uložím pre všetkých smernicu, či vytvorím novú úlohu pri plánovaní. To, čo sa deje medzi vašim počítačom a IS je proces, ktorý tu bol už dávno, ale teraz vám umožňuje nové služby, navyše bez štartovania ďalších programov či prepínania aplikácií.

PLANNING AND MANAGEMENT SYSTEM

Tak ako bolo uvedené v príklade, v ozbrojených silách používame pod názvom Planning and Management System (PMS) prostredie plánovania a manažovania, prepájajúce určitý súbor pracovných modulov. Tieto moduly poskytujú vďaka SOA jednotný prístup k rôznym informáciám:

MODUL ADMINISTRÁCIA

služi na spravovanie používateľských účtov a rolí v rámci celého PMS. Je to priestor na správu organizačnej štruktúry (umožňuje vkladanie, úpravu, mazanie organizačných jednotiek), ktorú vďaka SOA využívajú všetky moduly PMS. Zabezpečuje existenciu viacerých organizačných štruktúr, ktoré sú potrebné vzhľadom na to, že systém potrebuje pre svoju prevádzku pôvodnú, aktuálnu, ale aj plánovanú organizačnú štruktúru.

MODUL PLÁN ČINNOSTÍ

Jedným z nosných modulov PMS je modul Plán činností, ktorý sa používa na vytvorenie ročného a mesačného plánu s možnosťou jeho editácie. Umožňuje jeho spracovanie na rôznych úrovniach organizačnej štruktúry s možnosťou kopírovania úloh z iných plánov.

MODUL SPISOVÁ SLUŽBA

je ďalším modulom PMS, ktorý využívajú pracovníci MO SR. Modul automatizuje prenos evidenčných záznamov pošty na pracoviskách administratívnej bezpečnosti a v organizačných jednotkách.

MODUL ŠTANDARDIZAČNÉ DOKUMENTY
eviduje dokumenty STANAG, STANREC, SOŠ a Štandard NATO a je prístupný pre všetkých používateľov domény MIL. Administrátorom tohto modulu

umožňuje vytvárať nové dokumenty, ich úpravu, vytvárať nové edície, s možnosťou ukladania histórie prezerania.

MODUL SMERNICE

sa ako ďalší nemenej dôležitý modul používa na vytvorenie dokumentov (smerníc) pre daný výcvikový rok, zaznamenáva a uchováva ich životný cyklus, umožňuje prácu s nimi a vyhľadávanie medzi jednotlivými smernicami.

MODULY MATERIÁLY, ŠABLÓNY A VZORY

poskytujú aktuálne materiály, šablóny a vzory rôznych tlačív používaných v rezorte pre všetkých používateľov (zákazníkov).

VÝSTROJNÉ STREDISKA NATURÁLNEHO ODIEVANIA

Ďalšou službou, ktorou príspeje ZaSKIS k podpore používateľov rezortu, je aplikácia pre podporu výstrojných stredísk prírodného odievania a elektronickej objednávky. Účelom aplikácie je zjednodušiť a zefektívniť objednávanie a výdaj súčastok prírodného odievania pre profesionálnych

vojakov. Službu plánujeme sprístupniť k použitiu od januára 2016.

MODUL ÚLOHY

je posledný, no nemenej dôležitý modul na evidenciu, distribúciu a vyhodnocovanie úloh z plánu činnosti a z rôznych rokovanií KoMO, uznesení vlády SR, rokovanií bezpečnostnej rady...

Uvedený systém s jeho modulmi nájdete na tomto odkaze: <http://pms.soa.mil.sk>

V sekcii help nájdete podrobnejšie informácie o prostredí.

Jednoducho, vďaka SOA sú prepojené moduly medzi sebou a služby si odovzdávajú informácie automaticky bez toho, aby sme niečo menili vo svojom pracovnom počítači, či načítavali ďalšiu aplikáciu. Z pohľadu manažera nám SOA umožňuje integrovať ďalšie systémy s rôznymi technológiami do jednotného výstupu v podobe jednej aplikácie, a teda tým vieme zabezpečiť svoje pracovné nasadenie flexibilitne a efektívne.

Garant:
Odbor informačných systémov ZaSKIS
kpt. Podoba Richard

Podrobnejšie informácie nájdete:
<http://pms.soa.mil.sk>

Náhľad - tlačový výstup

OSOBNÁ KARTA
profesionálneho vojaka

List číslo 1

1. Meno a priezvisko PRVÝ VOJAK		12. Osobné číslo 212121	Foto 3 x 3 cm
		SAP 00537895	
		13. Rodné číslo	
2. Tituly	pred menom Ing.	za menom 811111 2222	
3. Rodné priezvisko VOJAK		14. Údaje o vojenskej hodnosti	
		Hodnosť	od
		Kapitán	01.05.2015
		Nadporučík	01.06.2010
		Poručík	07.07.2006
4. Dátum a miesto narodenia, štát 11.11.1981 MARTIN,			
5. Štátne občianstvo SR			
6. Doba trvania služobného pomeru - štátnej služby			
Druh	od	do	
dočasná štátna služba	07.07.2006	31.12.2019	

1 / 5

preukaze a osobnej identifikačnej karte

Integrovaný informačný systém (IIS)

Integrovaný informačný systém je modulárny systém určený na riadenie rezortných procesov pokrývajúcich oblasti ekonomických a účtovných agend a manažérskeho riadenia a plánovania v súlade s platnou legislatívou SR a s internými predpismi MO SR.

Nasadzovanie IIS, ktorý možno bez obáv nazvať nosným informačným systémom rezortu, prebieha postupne od roku 1997, kedy sme začali zavádzať do prevádzky prvé moduly z oblasti finančného manažmentu a materiálového hospodárstva.

V súčasnosti sa IIS skladá z 24 integrovaných modulov a ďalšie moduly sú pripravované na nasadenie do produktívnej prevádzky.

Vybrané integrované moduly:

FI - Finančné účtovníctvo

Poskytuje nástroje na realizáciu finančného účtovníctva v rozpočtovej kapitole MO SR. Jadrom modulu je Hlavná kniha, v ktorej je zabezpečená aktívna integrácia s účtovnými prípadmi z logistickej časti a s vedľajšími knihami účtovníctva (záväzky, pohľadávky, ...). V systéme vystupuje ako centrálny objekt finančných údajov. Podporuje flexibilnú štruktúru účtovnej osnovy, účtovanie v reálnom čase, nástroje finančného plánovania atď. Modul spĺňa všeobecne uznávané účtovné postupy Súboru všeobecne prijatých účtovných zásad. Umožňuje nastavenie viacerých účtovných okruhov a konsolidáciu účtovných výkazov. V module je ročne spracovávaných približne 90 000 cestovných príkazov, 22 000 faktúr a 40 000 návštev rodín.

FM - Správa a tvorba rozpočtu

Prostredníctvom správy rozpočtu sú pokryté funkcie prípravy kmeňových dát na spracovanie ročného rozpočtu, štruktúra plánu rozpočtu, rozpis schváleného rozpočtu, spracovanie rozpočtových opatrení, spracovanie a účtovanie viazaných prostriedkov, čerpanie výdavkov a plnenie príjmov v rámci sledovaného rozpočtu a infosystém rozpočtovníctva

FI-AA - Účtovníctvo DM

Pomocou tohto modulu je zabezpečené sledovanie kompletného životného cyklu dlhodobého majetku – od obstarania až po vyradenie. Disponuje nástrojmi na vedenie/zučtovanie nedokončených investícií. V rámci finanč-

ného účtovníctva predstavuje vedľajšiu knihu Hlavnej knihy. Funkcionalita dodáva detailné informácie k transakciám investičného charakteru. V module je aktívnych približne 86.000 kariet majetku.

MM - Materiálové hospodárstvo

Ponúka širokú paletu logistických funkcií spojených s obstaraním, skladovaním, distribuovaním materiálových zásob. Plne integrované s modulmi účtovníctva (FI) a správy rozpočtu (FM). Okrem uvedených zásadných funkcií disponuje nástrojmi plánovania materiálových potrieb, riadenia kvality a pod. V module je aktívnych približne 285 000 kmeňových záznamov materiálu.

CO - Controlling

Modul Controlling je kľúčový nástroj strategického plánovania a riadenia. Zabezpečuje kalkulovanie, kontinuálne a aktuálne sledovanie a riadenie nákladov, zdrojov, termínov a odchýlok a následné porovnávanie so skutočnými hodnotami. Vo svojej podstate je vnútorne integrovaný súbor nástrojov pokrývajúcí v zásade tri základné oblasti: Controlling režijných nákladov, Výrobný controlling a Controlling výnosov, hospodárskeho výsledku a analýza profitability.

PS - Systém riadenia projektov

Predstavuje odvetvovo-nezávislé riešenie na riadenie projektov. Silné integračné väzby s modulmi FI, MM podporuje všetky fázy priebehu projektu relevantnými informáciami. Umožňuje zostavovať sieťové plány, priradovať kapacity a vecné zdroje, zostavovať vlastný rozpočet pre jednotlivé projekty.

HR - Personalistika

Poskytuje správu kmeňových dát pracovníkov, vrátane zamestnaneckých údajov, kontaktné informácie, finančné údaje, evidovanie - vzdelania, neprítomnosti, odmien a výkazy dochádzky. V module je ročne spracovaných približne 70 000 personálnych opatrení, 400 000 záznamov o neprítomnosti, 45 000 záznamov o absolvovaných kurzoch príslušníkov rezortu.

HR - PY - Zúčtovanie miezd a plátov

Umožňuje automatické spracovanie plátov a miezd všetkých kategórií zamestnancov, eliminuje viacnásobné vyplácanie pre jednu osobu. Výsledky spracovania sú automaticky transportované do finančného účtovníctva a na bankové prevodné príkazy.

PM - Prevádzka, údržba a opravy výzbroje a techniky

Poskytuje nástroje na plánovanie, riadenie a vyhodnocovanie prevádzky, údržby a opráv výzbroje a techniky. Modul podporuje evidenciu údržby a opráv približne 50 000 zariadení.

Základom IIS je programové vybavenie SAP NetWeaver, určené pre stredné a veľké podniky, ktoré vyvíja nemecký softvérový dom SAP so sídlom vo Walldorfe. Spomenuté programové vybavenie bolo do značnej miery upravené podľa potrieb rezortu SR.

IIS ako centrálny informačný systém nie je využívaný len autonómne, ale je prepojený aj s inými rezortnými (JIDO - jednotný identifikátor osoby, IDM - Identity management) a mimo-rezortnými informačnými systémami (Štátna pokladňa, ManEx - platobný terminál MiFi, RIS - Rozpočtový informačný systém, Akvizičný a kodifikačný úrad, ...).

Čo ponúkame používateľovi.

Aby bolo možné zabezpečiť prevádzku a podporu používateľov takto komplexného systému, je podpora rozdelená do troch vrstiev. Prvú vrstvu predstavuje kontaktné centrum ZASKIS, ktoré pre potreby IIS rieši základné používateľské problémy a incidenty, ako sú problémy s prihlásením, tlačou výstupných zostáv, inštaláciou klientskeho softvérového vybavenia, problémy s počítačovou sieťou.

Druhú vrstvu podpory tvorí tzv. Kompetenčné centrum, ktoré sa skladá z odborníkov pokrývajúcich jednotlivé prevádzkované moduly a z administrátorov (správcov) systému. Toto centrum sa skladá z troch skupín, prvá skupina administrátorov sa stará o nepretržitý chod bez-mála dvoch desiatok serverov tvoriacich IIS, o ich bezpečnosť a o pravidelné zálohovanie údajov, o vytváranie používateľských účtov a o pridelovanie používateľských rolí. Pracovníci druhej skupiny poskytujú podporu modulov finančného charakteru - odstraňovanie technických chýb účtovania, ktoré nie sú schopní odstrániť garanti modulov IIS, aktualizácie číselníkov a monitoring rozpočtových opatrení. Posledná, ale nemenej dôležitá skupina je skupina podpory logistických modulov a personálneho manažmentu, ktorej pracovníci sa starajú

o podporu týchto dvoch oblastí IIS, o aktualizáciu existujúcich číselníkov a nastavení modulov, o tvorbu a o aktualizáciu užívateľských rolí, o úpravu už existujúcich, ale aj o tvorbu nových programov a výkazov.

V prípade, že daný problém alebo požiadavku nie je možné vyriešiť interne poslednou voľbou, je možnosť problém eskalovať na externého dodávateľa v rámci servisnej podpory alebo rozvojových projektov.

Pripravovaný rozvoj

V roku 2015 sa bude základňa v spolupráci s externým dodávateľom podieľať na viacerých rozvojových úlohách prevádzkovaných modulov, medzi ktoré napríklad patrí posielanie elektronických výplatných pások. Výplatné pásky zamestnancom rezortu s používateľským účtom v doméne mil.sk, budú zasielané automaticky elektronicky do emailových schránok, čím sa odbúra potreba tlačenia a distribúcie veľkého množstva výplatných pások. Ďalšou oblasťou rozvoja bude automatizácia zaúčtovania návštevy rodiny a dopracovanie tuzemských a zahraničných služobných ciest.

Dokumentácia

Pre potreby používateľov IIS bol vytvorený intranetový portál portal.iis.mil.sk, na ktorom sú okrem smerníc, bezpečnostnej smernice a metodických pokynov, v časti „Pre zamestnanca“ dostupné aj vybrané personálne a finančné údaje (elektronické výplatné pásky, poistenie, prehľad čerpania dovolení...).

Viete že:

- Kompetenčné centrum IIS tvorí 17 profesionálnych vojakov a zamestnancov
- 800 používateľov denne aktívne pracuje v systéme IIS
- Kompetenčné centrum IIS ročne vyrieši 1900 požiadaviek používateľov

ZÁKLADNÁ STACIONÁRNÝCH KOMUNIKAČNÝCH A INFORMAČNÝCH SYSTÉMOV

ZÁKLADNÁ SKIS TRENCÍN

ZASKIS

STAŇ SA AJ TY
IT ŠPECIALISTOM
OZBROJENÝCH SÍL

INFOPORTÁL OS SR

WWW.VOJAK.MIL.SK

Odmenou nie je iba spokojnosť používateľov ale niekedy aj prekrásne výhľady. Krížna.

BEZ SPOJENIA NIET VELENIA

Základňa stacionárnych komunikačných a informačných systémov (ZaSKIS) ako jediný útvar zabezpečuje stacionárnu komunikačnú infraštruktúru pre zložky a útvary rezortu obrany SR. Naši pracovníci spravujú technológiu aj v extrémnych podmienkach, napríklad aj v ôsmich lokalitách, ktoré sa nachádzajú v nadmorskej výške viac ako 1 000 m.n.m.. (napr. Lomnický štít, Kojšová hoľa, Kráľová hoľa, Chopok). Zabezpečujeme prevádzku zariadení, ktoré sa nachádzajú v najvyššie položenom objekte v rámci OS SR a tým je objekt Krížna v nadmorskej výške 1574 m.n.m.

Ako už názov tejto kapitoly napovedá bez spoľahlivej výmeny informácií a vydávania povelov nie je možné riadiť vojsko či už v mierových alebo bojových podmienkach. História nám ukázala, že absencia spoľahlivého prenosu informácií môže mať na riadenie vojsk fatálne následky. V minulosti sa ako komunikačný prostriedok využívali poštové holuby alebo kuriéri, no táto doba je už dávno za nami a pri súčasnom množstve prenášaných informácií a poskytovaných služieb si nevieme predstaviť kuriéra s desiatkami kilogramov dokumentov, ktoré musia byť doručené v reálnom čase. Technický rozvoj priniesol riešenie tejto úlohy. Odpoveďou OS SR na potreby komunikácie medzi velením a podriadenými útvarmi v mieste trvalej dislokácie bolo vybudovanie robustnej komunikačnej infraštruktúry na všetkých stupňoch velenia. Či už sa ide o komunikačné prostredie pre jednotlivé systémy (napríklad SAP, spojenie zem-vzduch pre vzdušné sily) alebo o najvzdialenejší

telefón pre strážne stanovište zbrojného skladu. Je nutné podotknúť, že stacionárne komunikačné prostredie je zriadené aj pre jednotky pôsobiace v operáciách medzinárodného krízového manažmentu (OMKM) mimo územia SR, kde je zriadenie a udržiavanie spojenia oveľa zložitejšie.

ZaSKIS zabezpečuje komunikačné a informačné služby prostredníctvom sústavy komunikačných liniek stacionárnej rádioreleovej siete a prenajatých liniek od komerčných operátorov. Do uvedenej sústavy je možné zaradiť aj prenajaté satelitné okruhy, zriadené pre vyslané jednotky, pôsobiace v OMKM mimo územia SR. Ako celok to môžeme považovať za dynamickú spleť prepojení, ktoré zabezpečujú hlavné a záložné spojenie medzi jednotlivými útvarmi, prípadne systémami. Jednotlivé prepojenia sú vytvárané tak, aby splnili jediný cieľ a to je spoľahlivá komunikácia. Bez uvedenej komunikačnej infraštruktúry by nebolo možné poskytovať žiadne komunika-

čné služby. Nefungovala by hlasová ani dátová komunikácia v rámci rezortu, nebolo by možné prevádzkovať služby ako telefónne spojenie, doménové služby, SAP, emailové spojenie, videokonferencia, Webex, Jabber. Bezpečný internet, aktualizácia operačného systému a poskytovanie služieb zabezpečenia bezpečnosti užívateľom by bolo minulosťou.

Prenosová sústava

Aby sme si vedeli predstaviť poskytovanie prenosových služieb, je nutné vziť sa do úlohy užívateľa, ktorý potrebuje prenosové pásmo na komunikáciu svojich systémov, na ktoré sú kladené špecifické požiadavky. Užívateľ si zadefinuje technické parametre spoja a osloví poskytovateľa komunikačných služieb, ktorý zriadi požadované linky a garantuje ich funkčnosť. V prípade poruchy zabezpečuje obnovenie funkčnosti spojenia.

ZaSKIS poskytuje v rámci jednotného komunikačného prostredia rôznorodé, prenosové transportné služby na základe požiadaviek od užívateľov. Všetky komunikačné prepojenia sa vytvárajú na trvalé, prípadne na dočasné obdobie. Každá požiadavka sa vytvára až po zadaní presných parametrov linky a po prehodnotení jej realizovateľnosti v rámci komunikačnej infraštruktúry. Z hľadiska rozhraní je najviac prepojení na platforme G.703 E1, MB, UB a ATU.

Ak hovoríme o komunikačnej sieti, je nutné pozrieť sa na spojenie z hľadiska hierarchie. Každú komunikačnú sieť spravidla tvorí kostrová sieť, ktorá poskytuje fyzické rozhranie pre vyššie postavené komunikačné systémy. Toto je spoločné pre všetky komunikačné siete, ktoré zabezpečujú spojenie na území s väčšou rozlohou. V prípade OS SR prenosové médium vytvára stacionárna rádioreleová sieť (SRRS) v správe ZaSKIS. K SRRS sa podľa potreby pripájajú aj prenajaté okruhy od verejných poskytovateľov telekomunikačných služieb.

Hlavná záťaž z hľadiska prenosu informácií v rámci OS SR je na stacionárnej rádioreleovej sieti. Táto sieť zabezpečuje nepretržité pripojenie útvarov, zariadení a jednotlivých zložiek rezortu ako aj ďalších komunikačných systémov. Vzdialenosti medzi jednotlivými lokalitami sú od 2 do 68 kilometrov a nachádzajú sa v nadmorskej výške od 110 do 1940 metrov nad morom.

Vzhľadom na to, že vek rádioreleovej techniky je 14 rokov a neustále sa zvyšujú aj nároky na objem prenášaných údajov na prenosovú rýchlosť, je nutné prikráčať postupne k modernizácii celej prenosovej sústavy.

V súčasnosti poskytuje prenosové pásmo pre:

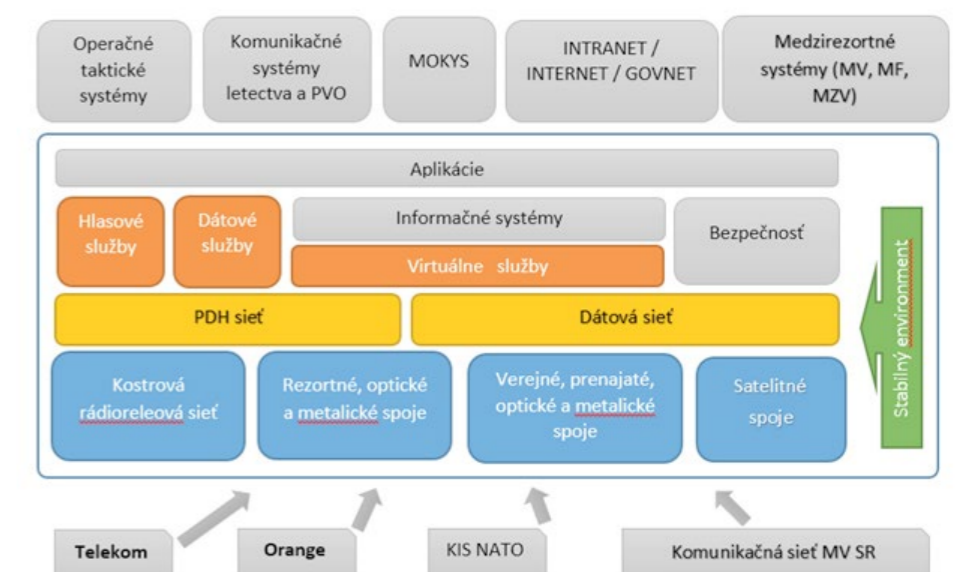
- **Rezortnú dátovú sieť (RDS)** - komunikačná infraštruktúra pre dátovú komunikačnú sieť priority určenú priamo užívateľom a užívateľským komunikačným a informačným systémom
- **Rezortnú telekomunikačnú sieť (RTS)** - komunikačná infraštruktúra pre ústredne ALCA-TEL 4400 a IP telefóniu
- **Komunikačné systémy vzdušných síl - VzS** sú jeden z najväčších používateľov Stacionárnej rádioreleovej siete. Využívajú prenosové pásmo na hlavné aj záložné prenosové trasy.

Montáž kabeľáže na zariadeniach rádioreleovej siete

Výpadky jednotlivých smerov sú zabezpečené zokruhovaním celého systému a vnútornou logikou alebo flexibilným vytvorením záložnej prenosovej linky.

- **PS 2000** - komunikačná sieť zabezpečujúca spojenie ZEM-ZEM
- **RkS VzS** (rádiokomunikačný systém vzdušných síl) - komunikačný systém zabezpečujúci spojenie ZEM-VZDUCH pomocou prepojených hlavných a záložných liniek
- **Letvis** - dátová komunikačná sieť vzdušných síl na prenos radarovej informácie

- **Komunikačné linky MB, UB, ATU** - hlasové a dátové linky na modémové spojenie, hláska a zariadenia typu MB
- **Komunikačné linky pre iné systémy MO SR, OS SR a cvičenia**
- **Dátovú komunikačnú sieť ARMAS** - Určená pre systémy riadenia a dohľadu prenosovej siete. Uvedená dátová sieť pracuje separátne a nie je prístupná užívateľom. Je určená na prenos poplachov, stavových hlásení jednotlivých zariadení ako aj zdrojov nepretržitého napájania a generátorov.

Garant: odbor infraštruktúry komunikačných a informačných systémov / skupina prenosových systémov.

Dátová prevádzka - prostriedok pre široké spektrum služieb

Obdobie analógového prenosu signálov pomínula a v súčasnosti v OS SR dominuje digitalizácia na platforme IP. Produktom digitalizácie v OS SR je RDS, ktorá využíva prenosové pásmo stacionárnej rádioréleovej siete ako platformu na poskytovanie dátových služieb.

Najdôležitejšou službou dátovej infraštruktúry je poskytovanie komunikačnej siete pre INTRANET a INTERNET. Poskytovanie tejto služby sa zabezpečuje nepretržite (24 hodín denne a 7 dní v týždni). Uvedené sa týka aj pripojenia dátového centra (DC) alebo pripojenia PC v najvzdialenejšom uzle RDS. Vďaka technológii MPLS (Multi-protocol Label Switching) sa prostredníctvom

chrbticovej siete prenášajú jednotlivé privátne siete VPN, ktoré poskytujú jednotlivým zložkám IP komunikáciu so zabezpečením požadovanej kvality služieb.

V súčasnosti zabezpečuje konektivitu pre tieto systémy OS SR:

- **MIL INTRANET a INTERNET** - prístup používateľov MIL k intranetovým a internetovým službám (SAP, Share Point, Mail, Web a podobne)
- **MOKYS** - prepojenie jednotlivých uzlov MO-KYS v rôznych lokalitách OS SR
- **IP telefónia** - hlasová komunikácia postavená na IP protokole
- **Manažment Sieť** - prepojenie Local Area Network (LAN) a Wide Area Network (WAN) prvkov do centrálneho monitorovacieho a manažovacieho systému Network Operation Centre (NOC).
- ďalej zabezpečuje prenosovú kapacitu a trvalé dátové spojenie odlučených pracovísk, partnerov v rámci Severoatlantickej aliancie (NATO) ako aj niekoľko desiatok špeciálnych komunikačných systémov, určených na komunikáciu špecializovaných zariadení jednotlivých druhov vojsk OS SR.

RDS je komplexný pojem obsahujúci tieto súčasti:

- **LAN** - lokálne počítačové siete sa budujú v jednotlivých útvaroch a zariadeniach OS SR na celom území SR. Osobitne významné počítačové siete sú v priestoroch stájej delegácie OS SR pri NATO a pri EÚ a v operácii Resolute Support v Kábuľe, Afganistane. Lokálne počítačové siete tvorí kombinácia prepínačov a smerovačov prostredníctvom optických a metalických dátových liniek.
- **WAN** - jednotlivé LAN siete sú prepájané do WAN siete. WAN linky tvoria vlastné rádioréleové linky alebo prenajaté okruhy (miestne, medzimestské, medzinárodné, satelitné VSAT okruhy). WAN ako aj ostatné siete sú budované Cisco technológiou.
- **MPLS** - chrbticová vysokorychlostná sieť ktorej základom sú výkonné Cisco smerovače prepájané rádioréleovou sieťou OS SR a prenajatými optickými okruhmi.

V prevádzke RDS je veľmi dôležitou súčasťou správa procesu overovania MIL používateľských staníc a IP telefónov na portoch LAN prepínačov - technológiou 802.1x. Ide o službu overovania prístupu do sieťovej infraštruktúry. Každá pracovná stanica po jej pripojení do počítačovej siete je overená voči doméne MIL a tým má umožnenosť ďalej komunikovať. Ide o mechanizmus na zabránenie pripojenia cudzej pracovnej stanice do RDS a na zníženie rizika, že neoprávnený prostriedok naruší funkčnosť alebo kvalitu poskytovaných služieb. Vzhľadom na množstvo pracovných staníc MIL sa stalo každodennou náplňou technikov riešenie problémov vyplývajúcich z prevádzky 802.1x.

Spojenie je neodmysliteľnou súčasťou aj pri plnení úloh v OMKM mimo územia Slovenskej republiky. Satelitné komunikačné technológie a sieťová infraštruktúra OS SR umožnili v minulosti

Zriadenie satelitného spoja v operácii Resolute Support

priame a trvalé spojenie s jednotkami v operácii KFOR (Kosovo), ISAF (Tarin Kowt a Kandahár) a dnes v operácii Resolute Support (Kábul) v Afganistane. Táto kombinácia je výhodná pre OS SR nielen z finančného hľadiska ale aj z hľadiska poskytovaných služieb. V rámci operácie je možné využívať obdobné služby ako počas dislokácie v rámci Slovenskej republiky. Dátové satelitné spojenie v operácii zabezpečuje služby IP telefónie, INTERNET a INTRANET pre príslušníkov Slovenského kontingentu. Vďaka tarifikačným službám umožňuje zákonom určené, bezplatné spojenie s rodinnými príslušníkmi, čo je ďalšiu nesmiernu výhodou. Uvedené služby zabezpečuje ZaSKIS s plnou podporou 24 hodín denne, 7 dní v týždni v spolupráci s dodávateľom služby.

V súvislosti so zabezpečením satelitného spojenia ZaSKIS na základe požiadavky vykonáva školenia dôstojníkov rotujúcich na pozíciu S6 národného podporného prvku OS SR v tejto operácii k problematike VSAT a malých satelitných

terminálov. Neoddeliteľnou súčasťou školenia je aj tematika telekomunikačných náležitostí pre každého profesionálneho vojaka vyslaného na plnenie úloh mimo územia Slovenskej republiky.

Garant: odbor infraštruktúry komunikačných a informačných systémov / skupina dátových systémov.

Telefónne spojenie je základ velenia

Hlasová komunikácia je základný prostriedok medziľudskej komunikácie a ZaSKIS prikladá najväčší dôraz na služby zamerané práve na túto oblasť. Pre každého veliteľa je prirodzené vziať do ruky telefón a kontaktovať svojich podriadených s cieľom vydať úlohy a rozkazy. Práve ZaSKIS spravuje všetky systémy poskytujúce hlasovú komunikáciu, systémy na manažovanie komunikačných systémov, podporné systémy IP telefónie, videokonferenčné systémy, mítingové systémy a pod. Okrem správy systémov testuje a zavádza nové moderné formy komunikácie,

ktoré sú naviazané na iné komunikačné systémy. V neposlednom rade zabezpečuje podporu pre domáce aj zahraničné cvičenia na rôznych úrovniach velenia a poskytuje podporu pre koncových užívateľov pri riešení problémov a porúch.

Základnou platformou na poskytovanie telekomunikačných služieb je RTS, ktorá je v súčasnosti postavená na dvoch rôznych technológiách. Ide o ISDN technológie Alcatel A4300L, Alcatel OmniPCX 4400 a IP telefónie Cisco Unified Communication Manager (CUCM). Zavádzanie modernej telekomunikačnej technológie Voice over Internet Protocol (VoIP) postupne nahrádza digitálnu a analógovú technológiu s cieľom efektívnejšieho využitia prenosové možnosti siete a šetriť finančné prostriedky určené na prevádzku, na správu a na technickú podporu siete.

Rezortná telefónna sieť, verejné a mimorezortné telefónne siete

Alcatel OmniPCX 4400 ako jeden z prvých multimediálnych komunikačných systémov bol v podmienkach OS SR budovaný od roku 1998 a v súčasnosti ešte stále tvorí chrbticovú sieť rezortnej telefónnej siete. Podporuje prenos hlasových aj dátových tokov. Výhody uvedenej technológie sú napríklad prístup k telefónnemu zoznamu, presný

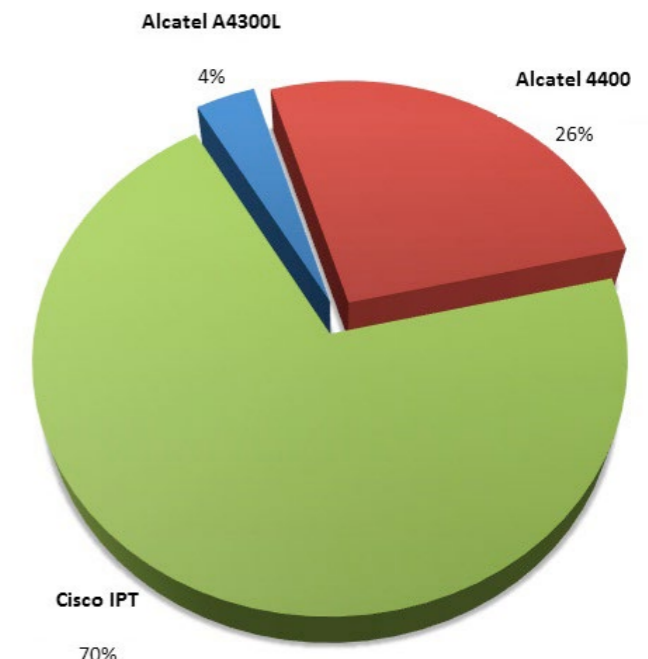
Telefón systému Alcatel 4400

- prepojenie so sieťou NATO a prostredníctvom operátoriek, ktoré zabezpečuje prepájanie hovorov.

Dnes je veľa užívateľov stále pripojených na túto technológiu, čo predstavuje približne 26% všetkých užívateľov hlasových služieb.

Garant: odbor infraštruktúry komunikačných a informačných systémov / skupina hlasových systémov

Podrobnejšie informácie nájdete: http://kc.mil.sk/rady_a_pomoc/Lists/Hlasov%20sluzy/AllItems.aspx

Percentuálny pomer užívateľov jednotlivých systémov hlasových služieb

čas, rýchla voľba, upozornenie prostredníctvom telefónu, presmerovanie, uzamknutie telefónu a ďalšie. Bol navrhnutý ako pobočkový systém s kapacitou od 50 do 5000 koncových staníc v samostatnom pracovnom usporiadaní a až 50 000 koncových staníc v sieťovom usporiadaní.

Technológiu Alcatel OmniPCX 4400 sa ďalej zabezpečuje:

- hlasové služby pre vojenské útvary a zložky,
- prepojenie s VoIP sieťou CISCO IPT,
- prepojenie s verejnou telefónnou sieťou (T-Com, T-Mobile, Orange, O2),
- prepojenie s telefónnou sieťou ministerstva vnútra,

Modernizáciou k skvalitneniu služieb

Prvou lastovičkou týkajúcou sa prechodu telekomunikačných služieb v treťom tisícročí bola postupná transformácia telekomunikačnej siete na IP technológiu. Od roku 2005 bola postupne budovaná telefónna sieť CISCO IPT ako telefónna sieť novej generácie. CISCO IPT sieť je súčasťou RDS ako separátna sieť určená pre VoIP. Bola budovaná ako náhrada za staršie digitálne telefónne ústredne. V súčasnosti už plne nahradila zastarané digitálne systémy a postupne sa nahrádzajú aj ISDN digitálne systémy ALCATEL 4400.

Konfigurácia aktívnych prvkov v RDS

Portfólio CISCO IP telefónov používaných v OSSR

Cisco IPT poskytuje nesmierne výhody oproti pôvodným technológiám. Sú to hlavne:

- má funkciu jednosmerného hlasového vysielania – INTERCOM,
- široké spektrum služieb:
 - o prístup k telefónnemu zoznamu,
 - o konferenčný hovor,
 - o prenos správ,
 - o osobný adresár,
 - o kalendár,
 - o uzamknutie klávesnice telefónu PIN kódom,
 - o blokovanie hovorov a presmerovanie hovorov,
- umožňuje prenos videohovoru (vybrané typy telefónov),
- podpora nových komunikačných a bezpečnostných IP protokolov,
- tá istá sieť sa používa na dáta aj na hlas pričom komunikácia prebieha na tej istej štruktúrovanej kabeľi, čo znižuje náklady na výstavbu aj na prevádzku,
- neustále sa rozširujúce spektrum služieb.

Systém CISCO IPT zabezpečuje priame hlasové spojenie medzi jednotlivými vojenskými útvarmi a zložkami, umožňuje prepojenie rezortnej telefónnej siete so systémami MOKYS a KIM2C a zabezpečuje aj spojenie pre niektoré operácie medzinárodného krízového manažmentu. Počet užívateľov využívajúcich tento systém je v súčasnosti 10 050, čo predstavuje 70% všetkých užívateľov hlasových služieb.

Garant: odbor infraštruktúry komunikačných a informačných systémov / skupina hlasových systémov

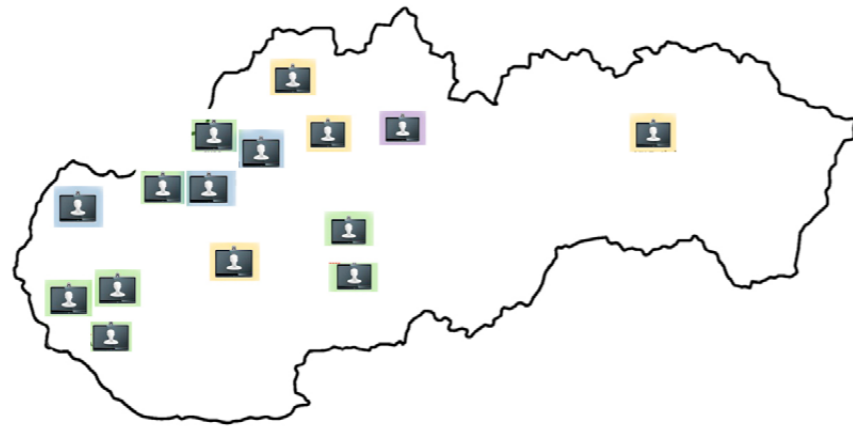
Podrobnejšie informácie nájdete: http://kc.mil.sk/rady_a_pomoc/Lists/Hlasov%20sluzy/AllItems.aspx

Videokonferencia??? Nie je problém!!!

Modernizácia komunikačnej infraštruktúry a rozšírenie prenosového pásma umožnili aj nasadenie video konferenčných služieb, ktoré sú dnes veľmi žiadanou službou nielen v komerčnej sfére. V rezorte obrany sa už v minulosti inštalovali videokonenčné koncové zariadenia, ktoré však dokázali komunikovať len medzi sebou. V roku 2014 sa zaviedol videokonenčný server (VCS), ktorý slúži ako ústredňa pre rôzne koncové multimediálne zariadenia. Vďaka tomu, že tento systém je prepojený s rezortnou telefónnou sieťou sú umožnené aj volania na telefónne zariadenia a video hovory s užívateľom, ktorý používa aplikáciu Jabber. Najmodernejšie video koncové zariadenia, ktorými sú vybavené vybrané zložky rezortu umožňujú prenos obrazu aj vo FULL HD kvalite, zobrazenie na viacerých obrazovkách, prenos prezentácie a zobrazenie prezentácie na samostatnej obrazovke a v neposlednom rade aj spájanie viacerých koncových zariadení do spoločnej video konferencie.

Garant: odbor infraštruktúry komunikačných a informačných systémov / skupina hlasových systémov.

Podrobnejšie informácie nájdete: http://kc.mil.sk/rady_a_pomoc/Lists/Hlasov%20sluzy/AllItems.aspx

Rozmiestnenie videokonenčných zariadení v OSSR

Zostava na videokonenčnú konferenciu

Jabber Všetko v jednom pre každého...

Súčasný trend sa uberať smerom k zjednocovaniu služieb do jedného komunikačného zariadenia. Jednou z takýchto služieb je aplikácia Jabber, ktorá združuje viaceré komunikačné funkcionality do jedného celku. Vďaka jednoduchému a intuitívnemu ovládaniu je používanie tejto aplikácie komfortné. Systém, ktorý poskytuje služby Jabbera je prepojený s rezortnou telefónnou sieťou, čo umožňuje dostupnosť audio a video služieb. Jabber je aplikácia určená pre všetkých užívateľov rezortu, ktorí majú vytvorený účet v doméne mil. Poskytuje tieto služby a funkcionality:

- Správa kontaktov – Jabber umožňuje vytvárať rôzne skupiny užívateľov, do ktorých je možné pridávať kontakty z domény alebo vlastné kontakty.
- Stav prítomnosti používateľa (presence stav) – ide o funkcionality, ktorá distribuuje pre všetkých užívateľov, ktorí sú prihlásení do aplikácie stav dostupnosti používateľa. Jabber poskytuje tri základné stavy prítomnosti: dostupný, neprítomný a nerušiť. Samozrejmosťou je aj vytvorenie vlastného stavu. Okrem toho systém distribuuje aj stav počas telefonovania pre užívateľov, ktorí disponujú IP telefónom.
- Posielanie krátkych správ (Instant messaging) – posielanie krátkych správ, alebo pod známejším výrazom chat patrí medzi základné funkcionality komunikačných aplikácií a preto je poskytovaná aj Jabberom. Okrem iného umožňuje používanie emotikonov, zmeny typu, veľkosti a farby písma a vytvárať skupinovú konverzáciu.

- Ovládanie IP telefónu (phone control) – ďalšia funkcionality, ktorá je určená pre užívateľov, ktorí disponujú IP telefónmi. Táto funkcionality umožňuje užívateľom ovládať ich IP telefón priamo z aplikácie, to znamená, že ak ľubovoľný kontakt, ktorý má vo svojom profile informáciu o telefónnom čísle (pevná linka, mobilný telefón) je priamo voliteľný z aplikácie, pričom hovor je stále realizovaný prostredníctvom IP telefónu. Takto je možné z aplikácie Jabber priamo volať ľubovoľné telefónne čísla, samozrejme s daným oprávnením, ktoré má užívateľ pridelené.
- Video hovory – Jabber umožňuje video hovory medzi klientmi a medzi klientom a video konferenčnými zariadeniami, ktoré sú v správe ZaSKIS.
- WebEx – každý užívateľ, ktorý má vytvorený účet v systéme WebEx, môže vytvárať okamžité mítingy priamo z aplikácie Jabber. Takto je možné priamo z aplikácie vytvoriť míting s užívateľom, s ktorým je vedená konverzácia.
- Integrácia s MS Outlook – integrácia umožňuje zdieľanie stavu prítomnosti a priame volanie kontaktu z prostredia MS Outlook.

Garant: odbor infraštruktúry komunikačných a informačných systémov / skupina hlasových systémov

HLAVNÉ FUNKCIONALITY APLIKÁCIE JABBER:

- Stav prítomnosti - presence stav
- Zasielanie krátkych správ (chat) - instant messaging
- Ovládanie IP telefónu z PC - phone control
- Video hovory
- Integrácia s WebExovým účtom
- Integrácia s MS Outlook

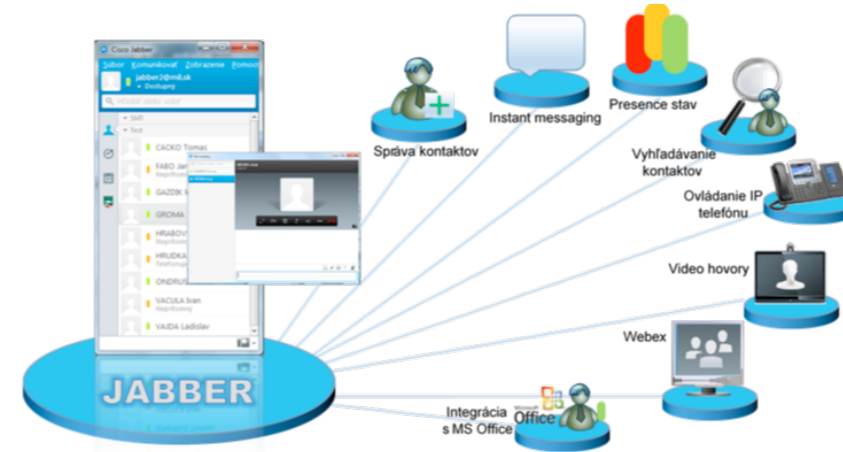
Podrobnejšie informácie nájdete:

http://kc.mil.sk/rady_a_pomoc/Lists/Hlasov%20sluzy/AllItems.aspx

Školenie on-line? Použite WebEx...

On-line mítingové služby predstavujú jednu z možností spolupráce ľudí a skupín, ktoré pracujú na rôznych geograficky vzdialených miestach bez potreby cestovať. Vďaka týmto mítingovým službám sa netreba zaoberať problematikou cestovania (strata času dopravou), ubytovania a podobne, pretože s využitím takýchto služieb je možné pracovné porady realizovať naozaj kedykoľvek, kdekoľvek a s kýmkoľvek.

On-line mítingový systém WebEx je služba, ktorá vám tieto úlohy dokáže vyriešiť k plnej spokojnosti. WebEx je prepojený s ďalšími komunikačnými a informačnými systémami, vďaka čomu je plánovanie a komunikácia na mítingoch jednoduchá. WebEx je možné využiť aj ako podporný systém cvičenia a to v každej fáze, od prípravy, až po vyhodnotenie.

Možnosti aplikácie Jabber

WebEx poskytuje tieto služby:

- Míting až s 50 účastníkmi – systém umožňuje pripojiť až 50 pracovných staníc do jedného mítingu. V tom istom čase je možné vytvoriť viacero mítingov, ale súčet všetkých pripojených užívateľov vo všetkých mítingoch je takisto 50.
- Zdieľanie aplikácií, prezentácií a pracovnej plochy – vďaka zdieľanému obsahu je pre všetkých účastníkov mítingu dostupný rovnaký obraz.
- Audio konferencia – systém umožňuje pripojiť sa do mítingu ľubovoľným telefónnym prístrojom, bez rozdielu technológie, ale takisto je možné použiť aj periférne zariadenia (mikrofón, reproduktory) na pripojenie do mítingu. Samozrejmosťou je vytvorenie výhradne audio konferencie bez potreby pripájania pracovných staníc do mítingu.
- Videokonferencia – systém umožňuje aj prenos video obrazu pre maximálne 25 účastníkov mítingu. Všetko, čo k tomu potrebujete je pripojená interná alebo ľubovoľná externá web kamera

- Posielanie krátkych správ – systém umožňuje počas mítingu vzájomnú výmenu krátkych správ (chat)
- Nahrávanie – každý míting je možné nahrávať, prehrať a zdieľať ostatným užívateľom.

Garant: odbor infraštruktúry komunikačných a informačných systémov / skupina hlasových systémov

Sieť SITNO v rezorte OS SR

Jednou zo spôsobilostí ZaSKIS je správa a konfigurácia rádiokomunikačnej siete SITNO. Na základe zmluvy s MV SR, je správcom rádiokomunikačnej siete SITNO v rámci rezortu MO SR, čím sa na úrovni taktického manažmentu stal jediným a výnimočným.

Bunková rádiová sieť SITNO, bola v SR nasadená hlavne ako spoločný, bezpečný a spoľahlivý rádiokomunikačný prostriedok pre integrovaný záchranný systém a bezpečnostné zložky. Sieť

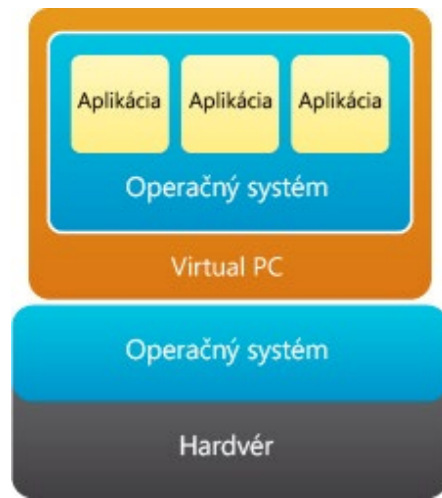
Rádiové stanice siete SITNO

TPS. Zariadenie TWP zabezpečuje manažment taktických parametrov, ako je vytváranie skupinových komunikácií (hovorových skupín), modifikácia zloženia skupín, priradovanie nových pokrytí (oblastí pôsobnosti) pre hovorové skupiny, povolenie činnosti jednotlivých rádiostaníc v sieti, prípadne ich „zablokovanie“, monitorovanie rádiostaníc v sieti a pod. Pracovisko programovania terminálov TPS slúži na „oživenie“ každej rádiostanice v rezorte tak, aby mohla byť v sieti používaná. Každá rádiostanica pridelí jej adresu (telefónne číslo), nahrá do nej softvér, pridelí jej určité práva (napr. možnosť prestupu do telekomunikačných sietí) a v prípade vzniku poruchy určuje prvotnú diagnostiku. Všetky uvedené parametre sa realizujú na základe požiadaviek používateľov.

Pracovisko centrálného taktického manažmentu zabezpečuje konfiguráciu viac ako 600 ručných či mobilných terminálov, ktoré využíva vojenská polícia, Základňa mobilných KIS v Ružomberku, Letecká pátracia a záchranná služba v Prešove, MO SR a ďalší. Postupne sa tak zvyšuje počet užívateľov čo vedie aj k ich zvyšujúcim požiadavkám a nárokom.

Konfigurácia staníc SITNO na zariadení TPS

Model virtuálneho systému

Garant: odbor infraštruktúry komunikačných a informačných systémov / skupina prenosových systémov.

A prečo nie virtuálne???

Virtualizácia je proces resp. technika, v ktorej je nahradený fyzický prostriedok softvérovou vrstvou. Takýto prostriedok je pre systém transparentne definovaný, i keď fyzicky neexistuje. V praxi to znamená, že vďaka virtualizácii je možné nezávisle prevádzkovať niekoľko operačných systémov spolu na rovnakom hardvéri. Podporovaných je obvykle viac operačných systémov, pričom na jednom hostiteľskom systéme môžu bežať aj rôzne operačné systémy. Dátové centrum je miesto, v ktorom je možné v ideálnych podmienkach, s vysokou mierou fyzickej bezpečnosti a s veľmi dobrou konektivitou prevádzkovať servery, dátové úložisko a ďalšie prvky infraštruktúry pre informačné a komunikačné technológie.

Základom správy informačného výkonu dátového centra je virtualizačná platforma resp. virtualizácia ako taká.

Výhody virtualizácie:

- úspora prevádzkových nákladov zlepšením energetickej efektívnosti,
- oddelenie systému od fyzického hardvéru prináša možnosť jednoducho preniesť systém na iné fyzické zariadenie bez nutnosti akýchkoľvek zmien v jeho konfigurácii,
- živá migrácia umožňuje "za jazdy" preniesť bežiaci systém na iný fyzický systém bez výpadku prevádzkovaných služieb,
- rýchle nasadenie systémov,
- automatický manažment inštalovaných systémov - pri použití virtualizácie je možné automaticky nasadzovať a spúšťať, resp. zastavovať a rušiť systémy podľa aktuálnej potreby,
- prenositeľnosť dát - diskové dáta virtualizovaných systémov je možné jednoducho prenášať medzi rôznymi fyzickými systémami, resp. virtualizačnými platformami,
- transparentné sieťové služby - virtualizácia umožňuje za určitých okolností prenášať systémy medzi fyzickými systémami bez nutnosti rekonfigurácie sieťových nastavení

V súčasnosti je možné poskytnúť používateľom viac ako 100 virtuálnych serverov, ktoré pracujú na 60 fyzických serveroch, pričom je zabezpečená distribúcia výkonu jednotlivých fyzických serverov k virtuálnym.

Na uvedených serveroch pracujú systémy celozoznamných projektov ako **MIL 2, Sharepoint, EOP, PMS, TOPU, Antivírusová ochrana a ďalšie minoritné projekty.**

Garant: odbor infraštruktúry komunikačných a informačných systémov / skupina virtualizačných technológií

Meranie frekvenčného spektra

Užívateľia môžu využiť aj službu mobilného meracieho pracoviska (MMP), ktoré je určené na ochranu a na presadzovanie záujmov OS SR v rámci pridelených frekvenčných pásiem. V praxi to znamená lokalizáciu externých civilných zdrojov, ktoré rušia činnosť technických zariadení OS SR ale i kontrolu vyžarovania vlastných zariadení OS SR aby tieto, v prípade poruchy nespôsobili rušenie civilných technických prostriedkov (rádio, GSM, CB, PMR). Technické vybavenie MMP umožňuje získať prehľad o využívaní frekvenčného pásma v rozsahu od 10kHz

Meranie rušenia frekvenčného pásma

Vozidlo MMP (mobilné meracie pracovisko)

do 40GHz. V uvedenom rozsahu je možné merať fyzikálne parametre signálov, vykonávať ich elektrotechnické záznamy a určovať azimuty zdrojov signálov. Využitie MMP je celoročné.

Garant: odbor infraštruktúry komunikačných a informačných systémov / skupina servisných služieb a frekvenčného manažmentu.

Káblové systémy a rozvody

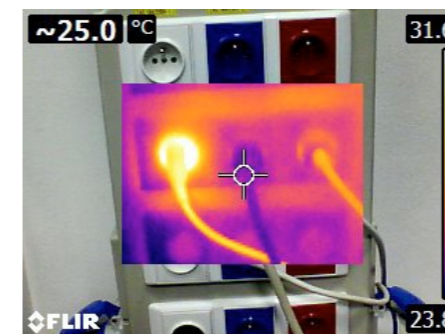
Na zabezpečenie rozvoja a budovania nových komunikačných línií pre jednotky a útvary OS SR je dôležité nepoškodiť pôvodné metalické linky, ktoré sa využívajú do preklopenia na novú technológiu, prípadne zaisťujú funkčnosť niekoľko desaťročí starých okruhov. Aj tieto spôsobilosti zabezpečuje ZaSKIS. Veľmi často však dochádza k poškodeniu zemných vedení stavebnou činnosťou alebo poveternosťnými vplyvmi. Služby ZaSKIS z hľadiska správy optických a metalických vedení:

- zameranie porúch optických a metalických vedení,
- opravy metalických a optických vedení v rámci OS SR,
- vytyčenie trasy káblového vedenia v prípade požiadavky (napríklad ako súčasť stavebného konania civilného subjektu),
- inštalácia nových metalických, optických vedení a štruktúrovanej kabeláže v objektoch OS SR.

Pracovisko je vybavené meracími prostriedkami ako hľadač zemných káblov, hľadač káblov, reflektometre, powermetre, ohmické meracie mostíky, hľadač markerov, zväčšovač optických káblov, identifikátory párov.

Zameriavanie poškodenia zemného kábla

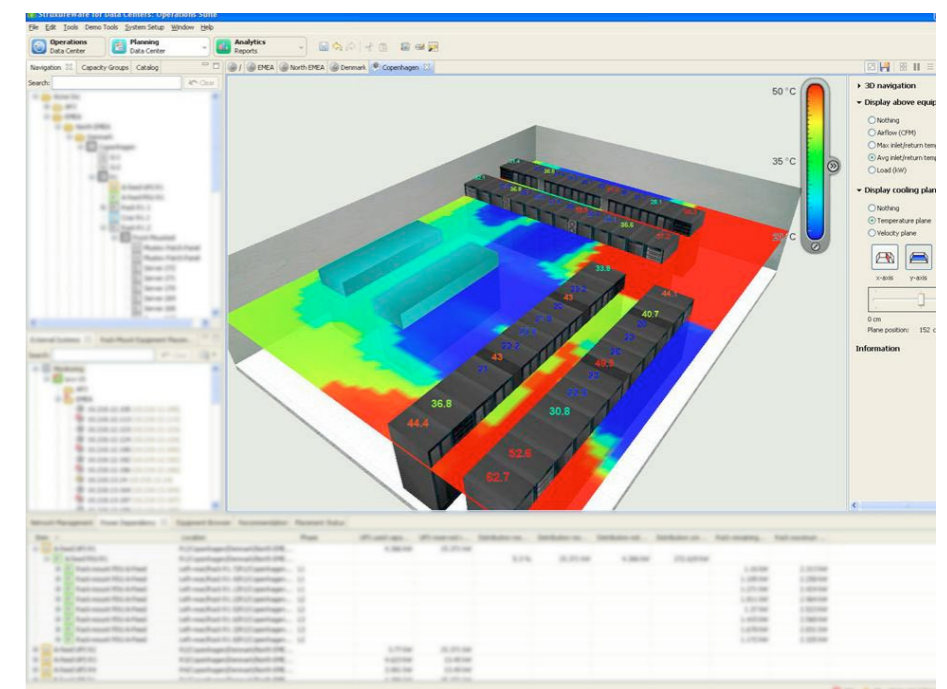
Meranie nerovnomerného tepelného zaťaženia elektrických prívodov

Garant: odbor infraštruktúry komunikačných a informačných systémov / skupina servisných služieb a frekvenčného manažmentu.

S uvedenými činnosťami úzko súvisia aj ďalšie aspekty rozvoja a výstavby komunikačnej infraštruktúry. ZaSKIS na základe požiadaviek zabezpečuje:

- spracovanie stanovísk k žiadostiam civilných zložiek v oblasti územného plánovania a investičnej výstavby z pohľadu ochrany infraštruktúry jednotného komunikačného prostredia v majetku MO SR,
- posudzovanie projektov v oblasti komunikačných systémov ako aj vplyv projektov iných orgánov štátnej správy a samosprávy, právnických a fyzických osôb na jednotné komunikačné prostredie v správe MO SR,
- vypracovanie expertného stanoviska k projektom v rezorte MO SR ako aj iných orgánov štátnej správy.

ZaSKIS plní okrem iného aj úlohy spojené s vykonávaním revízií elektrických rozvodov u zariadení infraštruktúry KIS, vykonávanie revízií spotrebičov a elektrického náradia, vykonávanie aktualizáciej

Tepelná bilancia technologickej miestnosti

odbornej prípravy elektrotechnikov a v neposlednej rade aj zabezpečenie kalibrácie meracích prístrojov u externého dodávateľa.

Bez monitorovania funkčnosti zariadení to nejde

Prehľad o stave zariadení v komunikačnej infraštruktúre poskytuje Centrálny manažovací systém (CMS). CMS zabezpečuje monitoring funkčnosti jednotlivých systémov, zariadení a sieťových prvkov a ich stav vizualizuje správcovi, technikovi a dozornému riadeniu komunikačných a informačných sys-

Oprava poškodeného kábla zamestnancom ZaSKIS

témov (DRKIS). Monitoruje viac ako 2500 zariadení v sieti (smerovače, prepínače, UPS, hlasové brány, modemy, servery DHCP, servery ISX, GeoCluster).

Pre spoľahlivú funkčnosť systémov je však nutné zabezpečiť aj optimálne pracovné podmienky, (zabezpečiť odvod tepla, vhodné elektrické rozvody, nepretržité napájanie a pod.). Počas periodických profylaktických prác sa vykonávajú kontroly funkčnosti záložných zdrojov, generátorov, monitorovacích systémov, revízie vyhradených technických zariadení, systémov EPS/SHZ/SDP a kontroly zamerané na detekciu úniku skleníkových plynov u chladiarenských zariadení.

Nie je to vždy jednoduché...

V oblasti zabezpečenia KIS nepatrí ZaSKIS k nováčikom a počas niekoľkých rokov pôsobenia v oblasti poskytovania služieb KIS pre rezort obrany sa stretol s rôznymi problémami, do ktorých nemá možnosť nahliadnuť klasický užívateľ. Používatelia často nevedia koľko času a úsilia je potrebné vynaložiť na zabezpečenie trvalej dostupnosti služieb. K poruchám komunikačnej infraštruktúry dochádza najčastejšie vplyvom končiacej lehoty životnosti zariadení, environmentu a vplyvom tretích strán.

Poruchy zemnej kabeláže spôsobené stavebnou činnosťou alebo opotrebovaním zariadenia sú najčastejšie. Na komunikačný systém má vplyv aj kriminálna činnosť, ktorá je však zriedkavá. Vo väčšine prípadov páchatel zostane neznámy, sú však prípady keď je záškodník chytený pri čine.

Poruchy na rádioroleovej sieti sú najzávažnejšie preto, lebo postihnú široké spektrum užívateľov a poskytovaných služieb. K poruchám dochádza hlavne kvôli vplyvu poveternostných podmienok. Drvivá väčšina rádioroleových uzlov je umiestnená na terénnych dominantách v exponovanom teréne. Vplyvom slnečného žiarenia, dažďa, snehu, ľadu, prípadne kombinácie týchto faktorov dochádza k vážnym poruchám v komunikačnej sústave. Nie je zriedkavé, keď na stožiaroch v niekoľkometrovej výške namrzne na anténe aj osemdesiat centimetrov hrubá vrstva snehu a ľadu, ktorá spôsobí výpadok spojenia. V „najlepšom“ prípade sa obnoví konektivita po odstránení námrazy, no v horšom prípade je nutné vymeniť celú anténu, lebo došlo k zohnutiu prípadne odtrhnutiu celej paraboly vplyvom hmotnosti ľadu. Často dochádza aj k zatečeniu koaxiálnej kabeláže, keďže izolácia kabeláže vystavená poveternostným vplyvom 10 a viac rokov praská. Opravy uvedenej technológie sú finančne nákladné.

Servisné práce na jednotlivých rádioroleových uzloch zabezpečujú technici z Regionálnych úsekov KIS pod odborným dohľadom odboru infraštruktúry KIS.

Namrznutý stožiar rádioroleovej siete

KYBERNETICKÁ OBRANA

Pojem informačná bezpečnosť (IT security, computer security) sa už dlhší čas používa v súvislosti so zabezpečením informačných aktív organizácie. S nárastom počtu výpočtových systémov a ich prepojení už nie je možné hovoriť len o bezpečnosti jednotlivých organizácií, ale hovoríme o zabezpečení celkového prostredia, tzv. kybernetickej domény („cyber“ pochádza zo starovekého gréckeho slovesa κυβερνω (kybereo) s významom „viesť, riadiť“).

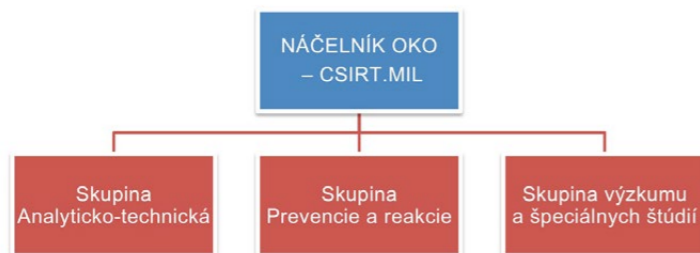
Kybernetické prostredie je charakteristické priamym, ale aj nepriamym prepojením informačných systémov. Zabezpečenie tohto priestoru si vyžaduje koordináciu na úrovni organizácie štátu (hlavne tzv. kritická infraštruktúra), ako aj na medzinárodnej úrovni.

Kybernetický priestor je tiež jedným z prostredí (zem, voda, vzduch, vesmír), ktorý má aj vojenské využitie. Ide hlavne o získavanie informácií a o vykonávanie akcií, ktoré majú vplyv na systémy závislé od správneho fungovania kybernetického priestoru.

Oddelenie kybernetickej obrany - CSIRT.MIL

1. 8. 2014 vzniklo na Základni stacionárnych komunikačných a informačných systémov (ZaSKIS) v Trenčíne oddelenie kybernetickej obrany - CSIRT.MIL (OKO - CSIRT.MIL). Cieľom tohto oddelenia je komplexne a systematicky zabezpečiť monitorovanie kybernetického priestoru (v pôsobnosti ministerstva obrany) a schopnosť reakcie na kybernetické incidenty alebo hrozby.

OKO - CSIRT.MIL sa tak radí do skupiny tzv. "Computer Security Incident Response Team". CSIRT je organizačná štruktúra určená na riešenie bez-

pečnostných incidentov, ktorá má nielen v civilnej oblasti už viac ako 25 ročnú históriu. Prvý takýto tím vznikol v roku 1988 po šírení tzv. Morrisovho červa internetom.

Vytvorenie oddelenia kybernetickej obrany - CSIRT.MIL je v súlade s dokumentom „NATO target package for the Slovak Republic“ prijatým na zasadnutí ministrov obrany NATO v júni 2013

a „Programovým vyhlásením vlády SR na roky 2012 až 2016“ na účely rezortu obrany.

Hlavnými úlohami oddelenia kybernetickej obrany - CSIRT.MIL sú:

- Reakcia na incidenty (koordinácia činnosti v prípade vzniku incidentu, analýza incidentov, škodlivého kódu)
- Prevencia pred incidentmi (technologický dozor, včasné varovania)
- OKO - CSIRT.MIL katalóg služieb prevencie:
- Nepretržité monitorovanie a tvorba konsolidovanej informácie o situácii v kybernetickom priestore,
- Analýza bezpečnostných rizík a zraniteľnosti (technologický a metodický dozor). Prijímanie preventívnych technických opatrení, vydávanie va-

rovani / upozornení o bezpečnostných hrozbách

- Prepojenie na spravodajské kanály v oblasti kybernetickej obrany na detekciu a zhodnotenie kybernetických hrozieb,
- Budovanie a rozširovanie povedomia príslušníkov OS SR (zefektívnenie prevencie) vo vybraných oblastiach informačnej bezpečnosti - vydávanie reportov, bulletinov, odporúčaní, tvorba kurzov v oblasti IB,
- Zabezpečovanie a aktívna účasť na cvičeniach kybernetickej obrany v spolupráci s inými pracoviskami alebo orgánmi v pôsobnosti ministerstva obrany, resp. národnými a medzinárodnými zložkami,
- Konfigurácia a údržba bezpečnostných nástrojov, aplikácií a infraštruktúry
- Služby detekcie prienikov
- Konzultačná činnosť, právne poradenstvo v oblasti informačnej bezpečnosti

OKO - CSIRT.MIL katalóg služieb reakcie:

- Riešenie informačno-bezpečnostných incidentov v rámci svojej pôsobnosti v spolupráci s telekomunikačnými operátormi, s poskytovateľmi internetových služieb a prípadne s inými štátnymi orgánmi (napr. polícia, orgány činné v trestnom konaní, súdy, NBÚ a pod.).
- Koordinácia hlásení na NCIRC (NATO CSIRT) a národný CSIRT (zdieľanie informácií s úlohou situačných výstah z dôvodu včasného varovania),
- Obnova po kybernetickom útoku a podpora pokračujúcich operácií v oblasti kritických služieb a procesov. Tvorba manuálov (štandardných operačných postupov) na riešenie najčastejšie sa vyskytujúcich incidentov
- Forenzná analýza dát a škodlivého kódu

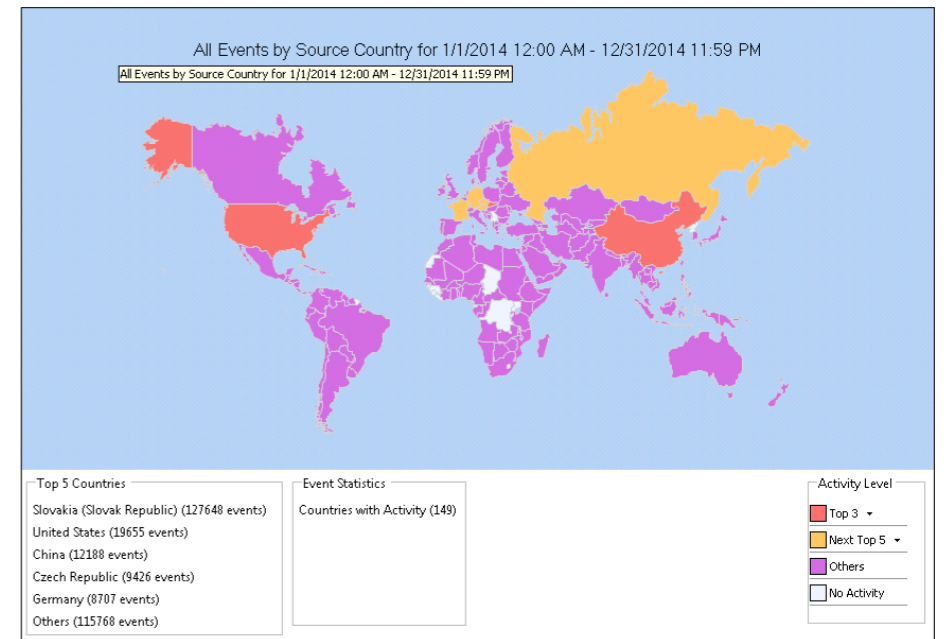
Cieľový stav, tzv. FOC (Full Operational Capability) oddelenia kybernetickej obrany - CSIRT.MIL je stanovený k 1.1.2016. V tejto fáze budú OS SR disponovať operačnou schopnosťou reakcie na incidenty v kybernetickom priestore s technickými a operačnými zodpovednosťami.

Oddelenie kybernetickej obrany - CSIRT.MIL v súčasnosti spolupracuje hlavne s týmito organizáciami:

- Centrum výnimočnosti pre spoločnú kybernetickú obranu ("Cooperative Cyber Defense Centre of Excellence" - CCD CoE) v estónskom Talline. Tam je v súčasnosti vyslaný aj príslušník ZaSKIS,
- Národný bezpečnostný úrad (NBÚ),
- Národný CSIRT tím (CSIRT.SK).

Kybernetické cvičenia

Úlohou kybernetických cvičení je overiť pripravenosť príslušníkov oddelenia kybernetickej obrany - CSIRT.MIL odvrátiť cieľný kybernetický útok. Popri školeniach sú cvičenia jedným z hlavných spôsobov zvyšovania profesionálnej úrovne príslušníkov OKO - CSIRT.MIL. Najdôležitejšie sú tieto tri kybernetické cvičenia (tzv. CDX - cyber defense exercise):

Zdroje a početnosť útokov na rezortnú dátovú sieť v roku 2014. Spolu za rok sme zaregistrovali 293 541 útokov.

LOCKED SHIELD CDX

LOCKED SHIELDS

Cvičenie kybernetickej obrany Locked Shield je zamerané na praktické precvičenie technických zručností a spôsobilostí pri odvracaní cieľeného kybernetického útoku. Ide o najväčšie praktické cvičenie kybernetickej obrany na medzinárodnej úrovni. Od roku 2010 ho každoročne ho organizuje CCD CoE Tallinn, Estónsko. V roku 2015 sa ho zúčastnilo 16 krajín a organizácií spolu so 400 účastníkmi. Z technickej oblasti pokrýva zabezpečenie klientských počítačov, serverov, internetového perimetra, forenznú analýzu ale aj napríklad tzv. ICS (industrial control systems) a prvky aktívnej obrany.

Hoci je hlavným cieľom cvičenia overiť praktické zručnosti v rámci obrany informačných systémov pred útokom tzv. "hackerov", dejová línia priniesla aj úlohy z právnej oblasti cyber defense, ale aj úlohy týkajúce sa kontaktu s médiami.

Cvičiaci sú hodnotení automatickým systémom, ktorý kontroluje dostupnosť poskytovaných služieb. Rozhodcovský tím hodnotí kvalitu riešenia úloh (tzv. Incident handling), zdieľanie informácií s ostatnými tímami, kvalitu reportov a pod.

CYBER COALITION

Cvičenie raz ročne organizujú agentúry NATO (NATO Communications and Information Agency (NCIA), NATO Computer Incident Response Center (NCIRC), CCD CoE ...). Za slovenskú stranu sa ho zúčastňujú NBÚ, MO SR, Ministerstvo financií SR zastúpené tímom CSIRT.SK a Ministerstvo vnútra SR. Cvičenie z technického hľadiska prebieha formou útoku tímu „hackerov“ útočiacich v reálnom čase. Počas cvičenia ide hlavne o analýzu prostredia po kybernetickom incidente. Cvičenie sa zameriava na tieto úlohy:

- Forenzná analýza výpočtového prostredia
- Analýza a reverzné inžinierstvo malvéru (platformy Windows, Android)
- Analýza sieťovej prevádzky a analýza auditných záznamov z bezpečnostných prvkov
- Právna analýza kybernetickej akcie

CYBER EUROPE

Cyber Europe 2014 bolo v poradí tretím celoeurópskym kybernetickým cvičením, ktoré bolo zamerané na technickú, operatívnu a strategickú úroveň riešenia, reakcie, riadenia a eskalácie incidentov. Cvičenie sa koná každé dva roky a organizuje ho agentúra ENISA v spolupráci s 29 členskými krajinami EÚ a EFTA. Účastníkmi cvičenia za Slovenskú republiku boli MF SR, MV SR, MO SR, NBÚ a Slovak Telecom.

Hlavným cieľom cvičenia bolo otestovať medzinárodnú spoluprácu členských štátov pri riešení rozsiahlych kybernetických kríz s medzinárodným dopadom a s ohrozením prvkov kritickej infraštruktúry.

Bezpečnostný incident je udalosť, ktorá spôsobila narušenie bezpečnosti, t.j. stratu integrity, dostupnosti alebo dôveryhodnosti informačných aktív, za bezpečnostný incident sa považuje aj odhalený pokus o prekonanie bezpečnostných opatrení.

BEZPEČNOSŤ PRACOVNÝCH STANÍC

1. Antivirusová ochrana (AVO)

Antivirusová ochrana je súbor systémov, ktorých cieľom je identifikovať a eliminovať riziká škodlivých kódov a počítačových vírusov. V súčasnosti musia byť antivirusové produkty schopné odolávať útokom, ako sú internetové červy, trójske kone, e-mailové červy, spyware, adware, dialler, hijack, phishing, pharming, spoofing. Antivirusová ochrana je neoddeliteľnou súčasťou IT

(Foto: Stock.XCHNG, zdroj: tech.sme.sk)

bezpečnostných riešení tak v súkromnom, ako aj vo firemnom prostredí.

Skupina detekcie prienikov a centrálnej bázy záznamov ZaSKIS zabezpečuje centrálnu správu komplexného bezpečnostného riešenia na ochranu aktív pred škodlivými kódmi a technológiami.

Viac informácií o antivirusovej ochrane nielen v OS SR sa dozviete na stránke <http://avo.mil.sk/>

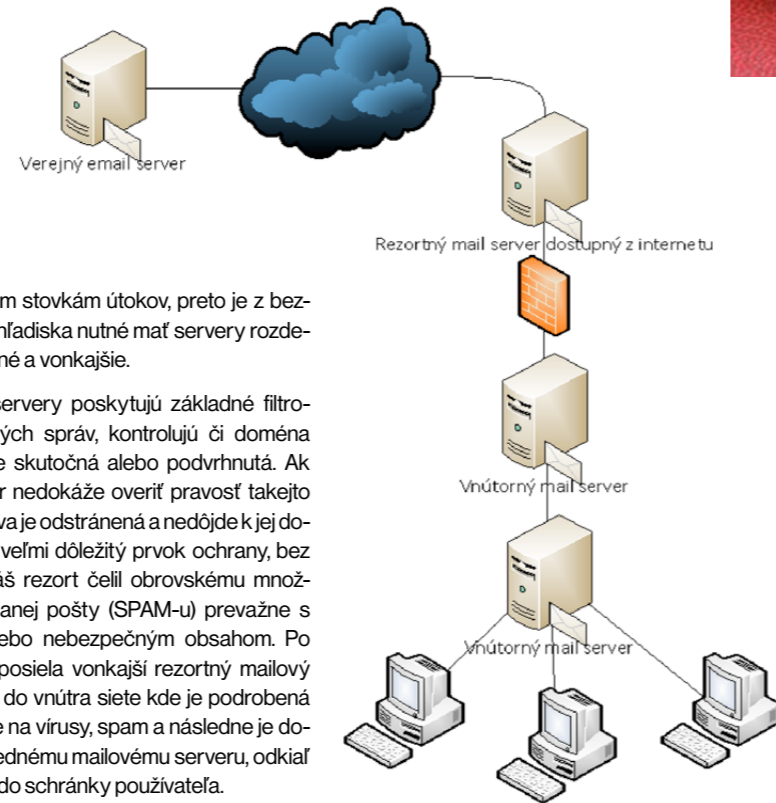
2. Filtrovanie mailových správ - ANTISPAM-ová ochrana (mail filtering)

V súčasnosti tiež patrí medzi kriticky dôležité služby doručovanie a ochrana mailových správ. Rezortné poštové servery sú každý deň vysta-

vené niekoľkým stovkám útokov, preto je z bezpečnostného hľadiska nutné mať servery rozdelené na vnútorné a vonkajšie.

Vonkajšie servery poskytujú základné filtrovanie emailových správ, kontrolujú či doména odosielateľa je skutočná alebo podvrhnutá. Ak mailový server nedokáže overiť pravosť takejto domény, správa je odstránená a nedôjde k jej doručeniu. Je to veľmi dôležitý prvok ochrany, bez ktorého by náš rezort čelil obrovskému množstvu nevyžiadanej pošty (SPAM-u) prevažne s reklamným alebo nebezpečným obsahom. Po prijatí správy posielajú vonkajší rezortný mailový server správu do vnútra siete kde je podrobená ďalšej kontrole na virusy, spam a následne je doručená k poslednému mailovému serveru, odkiaľ putuje priamo do schránky používateľa.

Pri odosielaní pošty je postup opačný, avšak je nutné správu označiť ako MOSR VEREJNÉ alebo MO SR NEUTAJOVANÉ a podľa tohto označenia sa určí či správa môže opustiť rezort. Taktiež pri odosielaní pošty je skontrolovaná či sa v nej nenachádza nebezpečná príloha, služobné hodnotenie, rodné číslo (ochrana osobných údajov) alebo či príloha nie je príliš veľká. V niektorých prípadoch je správa zablokovaná, v iných je len zaznamenaná pre administrátorov vzhľadom na nutnosť ďalšej analýzy. Spôsob používania

filtrovania mailových správ nájdete na stránkach http://kc.mil.sk/rady_a_pomoc/default.aspx.

3. Kontrola obsahu webových stránok - Content scanning (web filtering)

Prístup do internetu je pre používateľov domény MIL zabezpečený pomocou proxy serverov. Server proxy je server počítačovej siete, ktorý umožňuje klientom nepriame pripojenie k inému serveru. Proxy server funguje ako sprostredkovateľ medzi klientom a cieľovým serverom, prekladá požiadavky klienta a oproti cieľovému serveru vystupuje ako klient.

V rámci prístupu na internet sú prioritne zakázané domény https, v ktorých prebieha šifrovaný prenos dát a nie je možná ich kontrola a tak môže dôjsť k úniku citlivých informácií. Taktiež sú stránky filtrované na základe obsahu a medzi zakázané obsahy patrí hry, sexuálny obsah, hazardné stránky atď. O odblokovaní jednotlivých stránok, ak slúžia na služobné účely, je možné požiadať prostredníctvom kontaktného centra.

4. Kontrola prístupu k dátovej sieti rezortu - 802.1x

V súčasnosti sa stretávame s nemalým množstvom kybernetických útokov. Jedným zo spôsobov, ako tento útok vykonať je neautorizovaný prístup do siete. To znamená pripojenie takého zariadenia (PC, notebook atď.) do rezortnej dá-

Foto zdroj: pcworld.cz

tovej siete (RDS), ktoré nie je v správe ZaSKIS a spravidla nespĺňa pravidlá na pripojenie do RDS. (nemá nainštalované potrebné bezpečnostné programy, resp. má nainštalovaný škodlivý program a pod.) Preto je potrebná kontrola prístupu k dátovej sieti rezortu, ktorá je zabezpečená protokolom 802.1X, ktorý umožňuje jednoduché a efektívne zabezpečenie prístupu do počítačovej siete. Tento systém zabezpečuje, že do sieťovej prípojky môže používateľ pripojiť jedine overené zariadenie (PC,NTB). V prípade, že sa používateľ pokúsi pripojiť iné zariadenie, bude mu prístup do siete odmietnutý. Pridávanie nových zariadení je výlučne v správe ZaSKIS. Ak potrebuje používateľ pripojiť do siete iné zariadenie ako PC (sieťovú tlačiareň, multifunkčné zariadenie...), písomne o to požiada žiadosťou, ktorej vzor je umiestnený na stránkach kc.mil.sk.

5. Zabezpečenie informácií a kontrola používania komunikačných a periférnych zariadení v dátových sieťach (USB, CD/DVD) - Check Point Media Encryption (ChPME)

V rezortnej dátovej sieti bolo, je a vždy aj bude prioritou bezpečné prenášanie informácií vzhľadom na ich citlivý charakter. Väčšina používateľov používa na tento účel USB kľúče, z tohto dôvodu je nutné zabezpečiť ochranu súborov umiestnených na týchto zariadeniach pre prípad straty. USB kľúče a všetky prenosové médiá sú preto šifrované produktom Checkpoint Media encryption. V prípade straty takéhoto zašifrovaného média jeho nálezca nedokáže zobraziť ani skopírovať na ňom umiestnené súbory. Jediné čo dokáže je nanovo sformátovať takéto médium čím všetky súbory zmaže a nedôjde k ich úniku. Spôsob používania zariadení šifrovaných ChPME nájdete na stránkach http://kc.mil.sk/rady_a_pomoc/default.aspx v sekcii Informačná bezpečnosť.

Používaný USB kľúč v rezorte OS SR

Bezpečná mobilná pracovná stanica - BMPS

Čo je bezpečná mobilná pracovná stanica ?

Ide o počítač (notebook) špeciálne nakonfigurovaný tak, aby sa používateľ mohol pripojiť z internetu do rezortnej dátovej siete pomocou šifrovaného spojenia - šifrovaného sieťového tunela VPN (Virtual private network). Tento spôsob pripojenia vznikol ako požiadavka kladená na zvyšujúce sa tempo práce a reflektuje snahu udržať krok s najnovšími technológiami a trendmi.

Ako je BMPS zabezpečená:

1. Dáta na HDD sú šifrované pomocou Checkpoint FullDisk Encryption, ktorý má prístup k HDD ešte pred zavedením operačného systému. Ak dôjde k odcudzeniu notebooku, dáta na disku budú nečitateľné.

2. Operačný systém obsahuje balík bezpečnostných politík, ktoré zamedzujú fyzickému zneužitiu, napr. uzamknutie obrazovky po určitom čase nepoužívania. Zároveň pri strate/odcudzení notebooku je každý používateľ povinný nahlásiť uvedenú skutočnosť službe DRKIS a prostredníctvom pracovnej pohotovosti CRBS bude na danom notebooku zablokovaná konektivita do siete RDS.
3. S cieľom zamedziť úniku vnútrorezortných informácií je na notebook nainštalovaný software Checkpoint Media Encryption, ktorý povoľuje/blokuje všetky vstupno-výstupné zariadenia: USB porty, CD/DVD, sieťové karty, modemy, sériové rozhrania. Zápis na USB disk povolí len vtedy, ak je zariadenie šifrované.
4. Všetky akcie vykonané cez BMPS sú monitorované.

BMPS môže byť pripojené tiež ako PC v doméne MIL, teda priamo káblom vo vnútri rezortnej dátovej siete (RDS). Mimo RDS sa BMPS môže pripojiť pomocou verejnej wifi siete alebo súk-

romnej „domácej siete“ do internetu a následne vytvorením šifrovaného tunela VPN do RDS. Po pripojení do RDS je všetka komunikácia z BMPS smerovaná cez tento šifrovaný tunel a na BMPS platia rovnaké pravidlá, ako na počítači pripojenom v RDS.

Komu je služba BMPS určená a ako o ňu požiadať:

Služba BMPS je prioritne určená pre misie a zahraničné pracoviská, ako aj pre riadiacich pracovníkov a správcov systémov, ktorý potrebujú prístup do RDS aj mimo pracovného času. Vzhľadom na obmedzený počet licencií, je spracovaný zoznam pridelených počtov BMPS pre jednotlivé veliteľstvá, ktorý je umiestnený na stránkach kontaktného centra OS SR.

O službu BMPS je možné požiadať v prípade voľného počtu licencií pre dané veliteľstvo a výlučne so schválením náčelníka BOLA KIS a nadriadeného danej zložky. Vzor žiadosti na zriadenie BMPS je zverejnená na stránkach kontaktného centra. Žiadateľ zašle vyplnenú žiadosť na ZaSKIS Trenčín. V prípade splnenia všetkých podmienok pre vytvorenie BMPS bude používateľ oslovený príslušným regionálnym úsekom KIS v pôsobnosti, kde mu bude služba BMPS zriadená.

Podrobnejšie informácie o službe BMPS môžete nájsť na stránke:

http://kc.mil.sk/rady_a_pomoc/default.aspx v sekcii Informačná bezpečnosť

Foto zdroj: mojandroid.sk

ZARUČENÝ ELEKTRONICKÝ PODPIS (ZEP)

Čo je zaručený elektronický podpis?

Základňa stacionárnych KIS zabezpečuje prostredníctvom svojich zložiek služby zaručeného elektronického podpisu, ktorý nahrádza vlastnoručný podpis v papierovej forme. Podpis je pripojený k dokumentu tak, aby bolo možné jednoznačne určiť, kto dokument podpísal a či dokument nebol po podpísaní pozmenený. Na vytvorenie ZEP je potrebné vlastniť certifikát. Základňa prevádzkuje akreditovanú certifikačnú autoritu poskytujúcu služby spojené s vydávaním, archiváciou, rušením a overovaním platnosti certifikátu.

Výdaj certifikátu zabezpečuje registračná autorita v priestoroch regionálnych úsekov KIS (Bratislava, Trenčín, Zvolen, Prešov). Platnosť certifikátu je 2 roky, po jeho expirácii môže používateľ opätovne požiadať o vydanie nového. Certifikát sa ukladá do certifikovanej čipovej karty, ktorej certifikácia zaručuje bezpečnosť zaručeného elektronického podpisu.

Ďalšou poskytovanou certifikačnou službou je časová pečiatka predstavujúca informáciu pripojenú k zaručenému elektronickému podpisu s cieľom určiť, kedy bol dokument podpísaný. Tiež zaručuje overiteľnosť platnosti podpisu po expirovaní, prípadne zrušení certifikátu, ktorým bol dokument podpísaný. Softvér určený na vytváranie ZEP zabezpečuje automatické vkladanie časovej pečiatky do každého dokumentu.

Využitie ZEP:

Službu využíva personálny úrad, ktorý podpisuje zaručeným elektronickým podpisom všetky personálne rozkazy, tieto sú zasielané adresátom prostredníctvom skupin personálneho manažmentu. Službu možno využívať individuálne, podľa potrieb užívateľov. Služba je implementovaná do systému elektronického obehu písomností, ktorý má nahradiť papierovú formu dokumentov.

Komu je služba ZEP určená a ako o ňu požiadať?

Službu ZEP môže využívať každý užívateľ osobného počítača. Zaručený elektronický podpis je možné vytvárať alebo len dôverovať dokumentom podpísaným zaručeným elektronickým podpisom. Užívateľovi sa nainštaluje softvér na podpisovanie a overovanie dokumentov. Na aktívne využívanie služby je potrebné vlastniť čipovú kartu a osobný počítač s čítačkou čipových kariet. Od 1. 1. 2016 bude vlastniť každý profesionálny vojak osobnú identifikačnú kartu s čipom. Všetky nové osobné počítače sú obstarávané s čítačkou čipových kariet. O službu možno požiadať prostredníctvom kontaktného centra.

SYSTEM VOJENSKÁ FORMÁLNA POŠTA TP SYSTEM VFP

Čo je systém VFP?

Je to systém certifikovaný NBÚ ako technický prostriedok na prácu (spracovanie, zasielanie, prijímanie a ukladanie) s utajovanými skutočnosťami do stupňa utajenia VYHRADENÉ (NATO RESTRICTED, EU RESTRICTED).

Prístup používateľov je zabezpečený na pracoviskách konkrétnych zložiek MO SR, útvarov a zariadení OS SR, ktoré sú vybavené technickým prostriedkom – pracovnou stanicou/ klientom so schváleným programovým vybavením. Pracovná stanica je doplnená o čítačku kariet, prostriedok šifrovanej ochrany informácií a certifikovanú tlačiareň (pokiaľ ju používateľ má k dispozícii).

Aké služby zabezpečuje TP Systém VFP pre používateľov rezortu MO SR:

Pre oprávnených používateľov sú sprístupnené služby EVP – Elektronická Vojenská Pošta, ktorá umožňuje štandardizovanú výmenu formalizovaných informácií založená na štandarde NATO STANAG 4406 (Military Message Handling System - MMHS) s podporou štandardu NATO AdatP3 (Message Text Format) pre formalizované dokumenty. Ďalšou službou je RIS/ŠbIS – Rezortný Informačný Systém (bývalý Štátny informačný systém), ktorý obsahuje niekoľko subsystémov, z ktorých najznámejšie sú Hlásenie operačnej pripravenosti a Bezpečnostné previerky.

Používatelia majú na pracovných staniciach v rámci programového vybavenia k dispozícii kancelársky balík MS Office na vyhotovenie, spracovanie a ukladanie neformalizovaných hlásení, správ a súborov služobného charakteru.

V rámci tohto systému sú implementované aj služby zaručeného elektronického podpisu, ktoré poskytujú možnosť podpisovania dokumentov zaručeným elektronickým podpisom.

Pre koho je určená služba na TP Systém VFP a ako o ňu požiadať

Práca na TP Systém VFP je určená výlučne pre príslušníkov rezortu ministerstva obrany SR, ktorých poverí touto prácou ich nadriadený. Pokiaľ ste boli svojim nadriadeným poverení na prácu na TP Systém VFP, všetky potrebné informácie pre zriadenie služieb TP Systém VFP nájdete na stránkach

<http://kc.mil.sk>

Víťaz diaľkového pochodu „Fatra March - Memorál rtm. Pavla Dzivého“ je príslušník útvaru ZaSKIS

V dňoch 19. a 20. augusta 2015 príslušníci práporu výcviku zorganizovali pre príslušníkov OS SR už tretí diaľkový pochod po hrebeni Malej Fatry „Fatra March – Memorál rtm. Pavla Dzivého“.

Pochod odštartoval v obci Zázrivá, v časti Petrová, zástupca veliteľa práporu výcviku mjr. Nikola Vicena, ktorý poprial účastníkom veľa šťastia pri prekonávaní horského masívu a trasy. Účastníci pokračovali po hrebeni Krivánskej Malej Fatry až do obce Strečno, vo vzdialenosti do 35 km s celkovým prevýšením 2624 m.

Do cieľa v obci Strečno dorazil ako prvý príslušník ZaSKIS Trenčín npor. Peter Janura (spolu s rtm. Emilom Durajom) v novom traťovom rekorde 6 hodín 8 minút. K vynikajúcemu času prispelo počasie, ktoré bolo v porovnaní s predošlými dvoma ročníkmi veľmi príjemné. O putovný pohár sa poddelili spolu s najrýchlejšou ženou npor. Janou Čáni z VÚ 4444 Hlohovec.

Podujatie už tradične organizujú príslušníci práporu výcviku, aby si takýmto spôsobom uctili pamiatku svojho zosnulého kolegu rtm. Pavla Dzivého, na ktorého počesť bola pred samotným podujatím vykonaná pietna spomienka vedená generálnym duchovným plk. Mgr. Marián Bodolló.

Podujatia sa zúčastnilo 48 príslušníkov OS SR, z čoho boli 3 ženy. Trasa pochodu už tradične prechádzala po hrebeni Krivánskej Malej Fatry z obce Zázrivá do obce Strečno náročným horským terénom. O náročnosti tohto pochodu svedčí aj fakt, že takmer štvrtina účastníkov pochod nedokončila. Najrýchlejšími účastníkmi sa stali npor. Peter JANURA z nášho útvaru.

Všetci účastníci, ktorí dokázali seba aj ostatným svoje schopnosti, silu, vytrvalosť a odhodlanie vydržať v tak výnimočnom a zároveň náročnom podujatí, získali účastnícke listy. Na záver zástupca veliteľa práporu výcviku poďakoval príslušníkom OS SR za účasť a vyjadril presvedčenie, že budúci rok sa opäť stretnú na tomto podujatí.

INÉ AKTIVITY, NA KTORÝCH SA PODIEĽAME

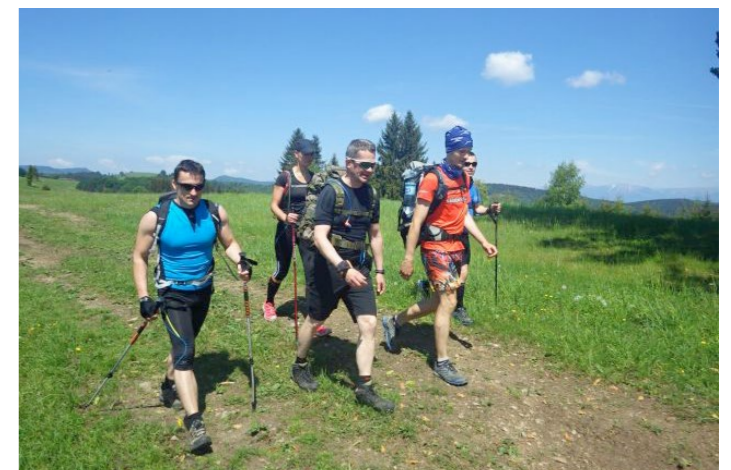
ZaSKIS na pochode „NONSTOP 70 (km) 2015“

Profesionálni vojaci základne prijali výzvu usporiadateľov a zúčastnili sa náročného pochodu s názvom „NONSTOP 70 (km) 2015“ konaného 29. a 30.5.2015. Pochod bol určený pre skupiny zo silových zložiek na prevereenie ich fyzickej kondície a psychickej odolnosti.

NONSTOP 70 (km) 2015 nebol o hľadani silného jednotlivca. V službe pri silových zložkách je nutné vedieť spolupracovať a navzájom sa podporovať. To platí aj pri pohybe v horách a v ich náročnom teréne.

Tim ZaSKIS, v zložení kpt. Richard Podoba, kpt. Vladimír Krížko, npor. Peter Janura a rtm. Richard Dobiáš, absolvoval rovnako, ako ostatné tímy, trasu začínajúcu v dedinke Sihla, odkiaľ tímy stúpali na hrebeň malebných Veporských vrchov - najzápadnejší celok Slovenského Rudohoria. Ďalej pokračovali po tzv. Rudnej magistrále, na ktorej ich čakali rôzne prevýšenia v podobe kopcov, ako Klenovský Vepor (1338 m), Tri chotáre (1141 m), či Tlstý javor (1068 m). Cieľ trasy bol po 70 km opäť v obci Sihla, kde tím ZaSKIS skončil pochod výborným časom 15 hodín 20 minút.

Náročný pochod preveril schopnosti tímu nielen fyzickou záťažou, ale aj pohybom v nočnom teréne, kedy pri svetle čelových lúčov a znalosti orientácie s mapou a kompasom prišli všetci členovia tímu do cieľa krátko po polnoci.

© Ozbrojené sily SR

Základné bojové zručnosti

Profesionálni vojaci sa pravidelne zúčastňujú na aktivitách zdokonaľujúcich základné bojové zručnosti. Tieto činnosti sa vykonávajú vo vojenských priestoroch na Tureckom Vrchu a Lipovníku.

Trenčiansky festival dračích lodí

Dračia Légia Trenčín pravidelne organizuje športové podujatie v súťažení dračích lodí - „Trenčiansky festival dračích lodí“. Súťaží sa zúčastňujú aj príslušníci ZaSKIS, ich rodinní príslušníci, ako aj blízki priatelia.

Na pláži trenčianskej časti Ostrov sa stretávajú priaznivci dračích lodí. V súťaži duelov je nominovaných niekoľko posádok s veľkou chuťou zmerať si sily. Posádky sú ženské a mužské, ktoré reprezentujú našu základňu. Jednotliví členovia prijímajú výzvu ukázať, že základňa nedisponuje len zdatným technicky a vojensky vyškoleným personálom, ale aj športovo založenými vojakmi a zamestnancami. Posádky doplnené aj rodinnými príslušníkmi a priateľmi vzbudzujú rešpekt súperov. Svedčia o tom aj celkové umiestnenia posádok.

Príslušníci ZaSKIS si z podujatia „Majstrovstvá Slovenska Dračích lodí Trenčín“ prinášajú cenné umiestnenia. V roku 2014 to bolo 1. miesto v kategórii „DRAČICE 200 m“ a v predošlom roku 2013 to bolo 1. miesto v kategórii „FUN Draci 200 m“.

História dračích lodí:

Preteky dračích lodí majú staroveké čínske korene a ich históriu môžeme sledovať spätne až 2000 rokov. Prví účastníci boli poverení čínski vidiečania, ktorí nimi oslavovali piaty deň Lunárneho mesiaca v čínskom kalendári. Preteky sa konali na odvrátenie nešťastia a privolanie dažďov potrebných pre prosperitu krajiny - objektom ich uctievania bol drak. Ázijské draky boli tradične symbolom vody. Hovorí sa, že vládnu riekam, moriam a dominujú oblakom a dažďom.

KOLEKTÍV ZÁKLADNE STACIONÁRNYCH KOMUNIKAČNÝCH A INFORMAČNÝCH SYSTÉMOV